

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

EMBER ÉS HAZA	3. oldal
MEDITÁCIÓ ÉS SZÁMADÁS	3. oldal
A VÁROS ÉLNI AKAR	4. oldal
EGY PÁRTALAPSZERVEZET BALMAZÚJVÁROSON	5. oldal
MŰANYAG-FELDOLGOZÓK SZABOLCSBAN	5. oldal

Az eredmények megőrzése a tét

Immár hagyományosan, a Központi Bizottság időről időre — más fontos napirendekkel együtt — áttekinti a gazdálkodás helyzetét is. Más, a társadalmi érdeklődés szempontjából szintén kiemelkedő kérdések felvetésére, a szakszervezeti mozgalom továbblépése, de mindez összefügg a gazdaság mindenkori helyzetével, amelynek értékelése külön napirenden szerepel.

Mint a képből kiderült — gazdálkodásunk továbbra is kijelentett körülmények között zajlik. Közismert tény, hogy az idén mezőgazdaságunk történetének egyik legnagyobb aszályát sújtotta le ránk, s emiatt hozzávetőlegesen mintegy 250—300 millió dollár értékű mezőgazdasági termék exportja veszett el. (Ami tovább terheli az aszálymértéket — mintegy 200 mezőgazdasági üzem, termelőszövetkezet, állami gazdaság válhat veszteséges.) Ilyen körülmények között érthető várakozás nyilvánult meg az iparral szemben: képes lesz-e felülmúlni 1-2 százalékos termelési növekedési ütemét; képes lesz-e jelentős többletmunkájával és exportjával ellensúlyozni az aszálykárokat.

Sajnos az év eddig eltelt hónapjaiban ezek a várakozások még nem teljesültek. Az ipar termelése a tervezett szint alsó határán valósult meg, azaz mintegy 1 százalékkal növelte termékeinek mennyiségét. Több is került exportra a megtermelt áruk közül, ám a külföldön mind a szocialista, mind a tőkés országokban számottevő cserearány-romlás szenvedtünk el. Másként fogalmazva, olcsóbban adtuk el, mint ahogy vásároltunk, így az export értéke elmarad a kitűzött szinttől. Az ipari gondok okairól legutóbb az országgyűlési ipari bizottságának ülésén is szó esett. Ebből kivilágított, hogy csökken a létszám, bizonyos importproblémák is adódtak, ezek szintén közrejátszottak abban, hogy a konvertibilis kivitel növekedése csak nagy árcsökkenéssel lehetséges.

A gazdaságot próbára tevő nehézségek miatt mindezek okán nem könnyűek tennivalóink. Mégis ilyen feltételrendszerrel együtt is teljesíteniünk kell alapvető gazdaságpolitikai céljainkat — a fizetőképesség megőrzését, a szociális biztonságot fenntartását. Ez nemzeti méretű feladat, ennek valórváltásáról a társadalom nem mondhat le.

A Központi Bizottság megállapította: ... nagyra értékelve a jelentős erőfeszítésekkel elért gazdasági eredményeket, számba véve az egyes területeken tapasztalható lemaradásokat és nehézségeket... az ideiterv teljesítéséhez fokozott erőfeszítésekre van szükség.

Az erőfeszítések realitását több értékteremtő tevékenység jó munkája, töretlen áldozatkészsége is meg alapozza. A vállalatoknál, a nagy és kis kollektíváknál érzékelhető a fokozott tenniakarat, az alkotókedv. Megértés mutatkozik a dolgozó emberek körében, hogy a közös társadalmi, gazdasági feladányt megoldva folyamatosan megteremtjük a továbblépés, a fejlődés lehetőségét. Különösen öröndetes, hogy ez a szándék tetten érhető az export szempontjából fontos munkaterületeken, éppen ezért a zavartalan munkafeltételek megteremtéséért itt mindent meg kell tenni.

A közeljövő erőpróbaíhoz nagy segítséget fog adni a gazdaságirányító rendszerünk megújítása, a reform folytatása. A Központi Bizottság áprilisi ülésén már jelezte ennek az irányát, módszereit, meghatározta fontosságát, sorrendjét. Ennek megfelelően folynak a reform továbbfejlesztésének teendői: a közgazdasági szabályozó rendszer tökéletesítése, az új érdekeltségi, bérezési módszerek kialakítása. A gazdasági reform meggyorsítása lényegében azt fogja jelenteni, hogy a gazdálkodásban jobban érvényesülnek a világpiacon árszabályozó, az adottságokhoz igazodik az ár- és pénzügyi szabályozó rendszer, nagyobb teret kap a szükség szerinti tökéletes munkaerő-átcsoportosítás, a termelési tényezők mobilitása. A vállalatok önállósága tovább növekszik, csakúgy, mint az egyszemélyi vezetés felelőssége. Mindennek oda kell hatnia, hogy a munkamegosztásban gyakran fellépő akadályok elháruljanak, az egyértelműbb piaci viszonyokkal, érdekeltséggel megszűnjének a vállalatok, gazdálkodók együttműködésének zavarai, a kooperációs konfliktusok.

A Központi Bizottság szerint sokat kell tenni az ideai feladatok sikeres megoldásáért, a jövő esztendői feltételek megteremtéséért, a zavartalan átmenet biztosításáért. Ehhez alapvető érdeke fűződik az országának, minden állampolgárnak, aki egy személyben termelő és fogyasztó is. Az elért eredmények megőrzése olyan tétel, amellyel szemben senki sem lehet közömbös, s amelyért — ha kell — egyéni és közösségi áldozatokat egyaránt érdemlünk hozni. De az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy érdemes is részt vállalni ebben a közös munkában.

Közlemény a Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszteri bizottságának üléséről

SZÓFIA, 1983. október 14. (MTI) — A Varsói Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződés tagállamainak Külügyminiszteri Bizottsága 1983. október 13—14-én ülést tartott Szófiában.

Az ülésen részt vett: Petr Mladenov, a Bolgár Népköztársaság külügyminisztere, Bohuslav Chnoupek, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság külügyminisztere, Stefan Olszowski, a Lengyel Népköztársaság külügyminisztere, Várkonyi Péter, a Magyar Népköztársaság külügyminisztere, Herbert Krolkowski államtitkár, a Német Demokratikus Köztársaság külügyminiszterének első helyettese, Stefan Andrei, a Román Szocialista Köztársaság külügyminisztere, Andrej Gromiko, a Szovjetunió minisztertanácsa elnökeinek első helyettese, a Szovjetunió külügyminisztere.

A miniszterek a Varsói Szerződés tagállamainak Politikai Tanácskozó Testülete prágai ülésén 1983. január 5-én elfogadott politikai nyilatkozatában és a hét szocialista állam párt- és állami vezetőinek moszkvai találkozásán, 1983. június 28-án elfogadott közös nyilatkozatában megfogalmazott értékelések és következtetések alapján áttekintették az európai helyzet további fejlődésével kapcsolatos kérdéseket, összefüggésben a nemzetközi események általános alakulásával.

1

Az ülés résztvevői megállapították, hogy ezek az események teljes mértékben megerősítik a prágai és a moszkvai legfelsőbb szintű találkozókon elfogadott dokumentumok értékeléseit és következtetéseit, és államaik nevében kifejezésre juttatták aggodalmukat és nyugtalan-ságukat amiatt, hogy a helyzet még feszültebbé és veszélyesebbé vált.

Az Egyesült Államok és egyes szövetségesei újabb, a nukleáris katasztrófa veszélyét növelő lépéseket tesznek a fegyverkezési hajszák fokozására. Mint azt a moszkvai közös nyilatkozat hangsúlyozza, ők maguk sem titkolják, hogy tevékenységükkel a katonai fölény elérésére törekcsenek.

Egyre kiméletlenebbé válik az erőnek és a diktátumnak, a „befolyási övezetek” megszilárdításának és újrafelosztásának, a katonai erő államok és népek elleni közvetlen alkalmazásának az imperialista politikája, kiéleződnek a régi fegyveres konfliktusok és új feszültséggócok keletkeznek. A politikai konfrontáció további élezésére irányuló akciókat hajtanak végre, gyakoribbá válnak az államok belügyeibe való beavatkozási kísérletek. Erősödik a katonai-ipari komplexum és a legreakciósabb militarista erők befolyása, militarista szellemet szítanak.

Olyan kijelentések hangzanak el, amelyekben kétségbe vonják a második világháború és a háború utáni fejlődés területi-politikai eredményeit. Újabb akadályokat gördítenek az időszerű nemzetközi kérdéseket való megállapodások elérése és az egyenjogú, bármilyen diszkriminációs korlátozástól mentes gazdasági kapcsolatok fejlesztése elé. Tovább mélyül az államok gazdasági fejlettsége közötti szakadék, romlik a fejlődő országok gazdasági helyzete.

Ugyanakkor az ülés résztvevői hangsúlyozták, hogy mind nagyobb méreteket ölt

a népek, az összes haladó és békeszerető erő harca a nukleáris háború veszélyének elhárításáért, a fegyverkezési hajszák megállításáért, valamint azért, hogy biztosítsák minden állam fejlődését a béke és a biztonság feltételei között, és következetesen megartsák az európai és a világhelyzet békés alakulását meghatározó államközi szerződéseket és egyezményeket. Erősödik az a követelés, hogy a kapcsolatok valamennyi állam között a függetlenség és a szuverenitás tiszteletben tartásán, az erő alkalmazásáról vagy az erővel való fenyegetésről történő lemondáson, a határok sérthetlenségén, a viták békés rendezésén, a belügyekbe való be nem avatkozásán, az egyenjogúságon és az államközi kapcsolatok más alapvető elvein alapuljanak.

Az ülés résztvevői hangsúlyozták, hogy ezek a jelenlegi helyzetben különösen időszerűek és fontosak azok a javaslatok és kezdeményezések, amelyek a Varsói Szerződés tagállamai tettek a nukleáris háború megakadályozására, az enyhülési folyamat továbbvitelére és elmentésére, a fegyverkezési, különösen a nukleáris fegyverkezési verseny beszüntetésére és a leszerelésre való áttérésre, a biztonság megszilárdítására és az együttműködés bővítésére Európában és az egész világon. Kinyilvánították államaik eltökéltségét, hogy minden erőfeszítést megtesznek a javaslatok és kezdeményezések megvalósításáért.

2

Az ülésen különösen nagy hangsúlyt kapott az új központi hatótávolságú nukleáris ra-

(Folytatás a 2. oldalon)

Megnyitották az őszi megyei könyvheteket

A könyv, az olvasás jelentőségére kívánja felhívni a figyelmet az az akció, amely őszi könyvhetek elnevezéssel a vidéki könyvtérítés népszerűsítését szolgálja.

Mivel a falusi könyvtérítés gazdái elsősorban az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, a Berettyóújfaluban rendezett ünnepélyes megnyitóra is a helyi AFESZ gondozásában került sor.

Pénteken délelőtt a járási hivatal nagytermében megjelent érdeklődőket és vendégeket — akik között volt dr. Onosi László, a megyei pártbizottság titkára, Kusai Sándorné, a városi-járási pártbizottság titkára, Béres József, a MESZÓV elnöke, Fábian Lajos, a KPVD SZ megyei bizottságának titkára, Feld Györgyné, a járási hivatal elnöke, Kovács Lajos, a városi tanács elnöke és Kiss Lajos, a Hazafias Népfront városi titkára — Katona Sándor, a Berettyóújfalui és Vidéke AFESZ elnöke köszöntötte, majd átadta a szót dr. Nagy Jánosnak, a Tudoma-

nyos Ismeretterjesztő Társulat megyei titkárának. Megnyitó beszédében dr. Nagy János méltatta az olvasás emberformáló jelentőségét és elemzte a család, az iskola, valamint a munkahely szerepét az értő olvasók nevelésében. Hangsúlyozta, hogy a ma még sokszor szobadiszként és státuszszimbólumként használt könyvek csak akkor tölthetik be igazi hivatásukat, ha mindennapos táplálékká válnak. Statisztikai adatokat idézve szót arról, hogy míg 1960-ban a lakosság 24,3 százaléka rendszeresen, 36,3 százaléka időnként és 39,4 százaléka egyáltalán nem olvasott könyvet, addig ez az arány — jöjjelhet az eladott könyvek száma gyarapodott — 1970-re kedvezőtlenül változott meg: a lakosságnak már csak 17 százaléka olvas rendszeresen, 44 százaléka időnként, 39—40 százaléka pedig egyáltalán nem. Kifejezte reményét, hogy a könyv szerepe a jövőben a technikai civilizáció fejlődése ellenére sem méréselődik, bár módosul, ezért

valik egyre fontosabbá az értelem, a könyvek, az irodalom igazi tartalmának befogadása és átélése. Az ünnepi beszédet irodalmi összeállítás követte, amelyben a megnyitó iróvevő-éveivel — Csák Gyulával, Aczél Gézával, Baranyi Ferencel és Oszabó Istvánnal — beszélgetett dr. Görömbei

András, az Írószövetség kelet-magyarországi csoportjának titkára. Közreműködtek a Csokonai Színház tagjai: Sziki Károly, Szegi László, Vízny György és Vokó János. A résztvevők az ünnepélyes megnyitót követően megtekintették a város nemrégiben felavatott új könyvtérjét, ahol az írók dedikálták műveiket.

Közlemény a Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszteri bizottságának üléséről

(Folytatás az 1. oldalról)

gú nukleáris eszközök megfelelő mértékű csökkentését úgy, ahogy a Szovjetunió már javasolta is: a csökkentés által érintett rakéták megsemmisítésére kerülnek. Az európai közép-hatótávolságú nukleáris eszközökre vonatkozó megállapodásnak az egyenlőség és az egyenlő biztonság elvén kell alapulnia, s elő kell segítenie a katonai-stratégiai helyzet stabilizálását és az erőegyensúlyt. Ennek az egyensúlynak nem a nukleáris fegyverek növekedésén, hanem azok egyre alacsonyabb szintre történő csökkentésén kell alapulnia.

Az ülés résztvevői kifejezték meggyőződésüket, hogy a genfi tárgyalásokon meg mindig van lehetőség a népek érdekeinek megfelelő megállapodás elérésére. Ezzel kapcsolatban megállapították, hogy ha az év végeig nem jön létre megállapodás a tárgyalásokon, akkor folytatni kell a tárgyalásokat a megállapodás elérése céljából, azaz a feltétellel, hogy az Egyesült Államok és NATO-szövetségei lemondanak az új közép-hatótávolságú nukleáris rakéták telepítéséről saját maguk által kitűzött határidőről. Ezzel összefüggésben felhívták a figyelmet arra, hogy a tárgyalások sikeres befejezése előfeltételeinek megteremtéséhez fontos hozzájárulást jelent a Szovjetunióknak az a készsége, hogy ilyen feltételek mellett továbbra is fenntartsa a területén európai részén telepített közép-hatótávolságú rakétaeszközei egyszemélyes belfegyverzet, és folytatja azok egyszemélyes csökkentését, amit a befegyverzés bevezetésével együtt kezdett meg.

A Varsói Szerződés tagállamai közül kiemelt, hogy a rendkívül fontos az európai nukleáris összecsapás veszélyének elhárítása, nyomatlenek felhívással fordulnak valamennyi NATO-tagállamhoz, hogy erőfeszítéseiket az új közép-hatótávolságú nukleáris rakéták európai telepítésének megakadályozására és a kontinensen már meglévő közép-hatótávolságú nukleáris eszközök csökkentésére összpontosítsák. Felhívják az összes többi európai államot is, hogy minden lehetséges módon segítsék elő ennek a veszélynek az elhárítását, s hogy aktívan járuljanak hozzá a európai nukleáris fegyverek korlátozásáról folyó genfi tárgyalások sikeréhez. Egyetlen lehetőséget sem szabad elszalasztani, hogy valamennyi nép érdekeinek megfelelő megállapodás jöjjön létre.

Az ülés résztvevői hangsúlyozták, hogy az új közép-hatótávolságú nukleáris rakéták európai telepítése ellen, a nukleáris háború veszélyének elhárításáért és a leszerelésért bátran, határozottan és következetesen fellépnek a tömeges békemozgalmak.

Ugyanakkor az ülés résztvevői felhívták a figyelmet arra, hogy valamennyi néppel szemben súlyos felelősséget vállalnak magukra az Európa békéjéért és nyugalmáért érintő következményekért azok az államok, amelyek engedélyezték az új közép-hatótávolságú nukleáris rakéták területükön történő telepítését, mivel ez új szakaszt nyitna az európai nukleáris fegyverkezési versenyben.

Az ülésen képviselt államok meg vannak győződve arról is, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok között a stratégiai fegyverzetek korlátozásáról és csökkentéséről folyó, a népek békéje és biztonsága szempontjából nagy jelentőségű tárgyalásokon is van lehetőség az előrehaladásra, de egyelőre ezek a tárgyalások sem eredményesek. Az egyenlőség és az egyenlő biztonság elvének szigorú megtartásával ezeken a tárgyalásokon kölcsönösen elfogadható megoldások érhetőek el.

A miniszterek ismételtan megerősítették, hogy államok sohasem törekednek és nem terveznek katonai fölényt megszerezésre, és emlé-

keztek az 1983. június 28-i moszkvai találkozóán részt vett államok nyilatkozatára azzal kapcsolatban, hogy semmi esetre sem engedik meg katonai fölényt megszerzését velük szemben. A NATO tagállamainak kormányai súlyos hibát követnének el, ha lebecsülnék a szocialista országok nyilatkozatának jelentőségét, s nem adnának pozitív választ arra a felhívásukra, hogy segítsék elő a béke és a biztonság megszilárdítását a fegyverzetek mind alacsonyabb szintjén megvalósuló erőegyensúly alapján.

3

Az ülésen hangsúlyozták, hogy a Varsói Szerződés tagállamai a prágai politikai nyilatkozatban, majd azt követően más közös és egyéni megnyilatkozásaikban a nukleáris katasztrófa alternatíváját nagy számú, átfogó javaslatot tettek, amelyek a nukleáris háború veszélyének elhárítását, a fegyverkezési hajtsza megszüntetését, a leszerelést és az enyhülést célozzák, beleértve az európai béke és biztonság számos fontos kérdéséről a NATO-tagországokkal folytatandó közvetlen tárgyalásokra vonatkozó javaslatokat is. A Varsói Szerződés tagállamainak javaslatai széles körű, kedvező visszhangot váltottak ki sok ország politikai és társadalmi köreiből, különösen Európában.

Ezzel együtt azonban, elemelve a NATO-tagországok kormányainak viszonyát a Varsói Szerződés tagállamai által előterjesztett javaslatokhoz, a miniszterek többek között megállapították, hogy a kormányok részéről mindeddig nem érkezett válasz arra a konkrét, már közeli időponttal kapcsolatos javaslatra, hogy 1984. január 1-től ne növeljék a katonai kiadásokat, majd pedig térjenek át kölcsönös, gyakorlati csökkentésükre, s ennek érdekében haladéktalanul kezdjék meg a közvetlen tárgyalásokat.

Hangsúlyozták továbbá annak fontosságát, hogy mihamarabb adjanak pozitív választ a Varsói Szerződés tagállamainak olyan halaszthatatlan jellegű javaslataira, mint:

— minden olyan nukleáris hatalom, amely ezt eddig még nem tette meg, vállaljon kötelezettséget, hogy nem alkalmaz elsőként nukleáris fegyvert;

— az összes nukleáris hatalom, mindenképp a Szovjetunió és az Egyesült Államok birtokában levő nukleáris fegyverek egyidejű, mennyiségi és minőségi befagyasztása;

— a nukleáris fegyverkészítéssel teljes és általános betiltása;

— a világszerte militarizálásának, az erő világszerte és a világtól a Föld ellen való alkalmazásának megtiltása;

— Európa mentesítése a vegyi fegyverektől, ami lépés lenne a fegyverek világ-méretű, teljes betiltása és megsemmisítése irányában;

— a közép-európai fegyveres erők és fegyverzetek csökkentése kérdésének megoldási útjai.

Kifejezve nyugtalanságukat amiatt, hogy ezekre a javaslatokra mindeddig nem történt pozitív reagálás, az ülésen képviselt államok emlékeztetnek arra, hogy továbbra is várják a konstruktív választ.

Ez teljes egészében vonatkozik arra a javaslatra is, hogy kössenek a világ valamennyi állama számára nyitott szerződést a Varsói Szerződés tagállamai és az Észak-atlanti Szerződés tagállamai között a katonai erő alkalmazásáról való kölcsönös lemondásról és a békeskapcsolatok fenntartásáról. Figyelembe véve az erre a javaslatra kapott reagálásokat, az ülés résztvevői megerősítik államaik készségét, hogy folytassák a véleményeséret a NATO-tagállamokkal és az összes többi országgal a javaslat külön-

böző vonatkozásairól, s hogy hozzákezdjenek annak közös, érdemi megvizsgálásához. Kifejezik meggyőződésüket, hogy a mostani bonyolult nemzetközi helyzetben különösen nagy jelentőségű lenne az előrehaladás a szerződés megkötésével kapcsolatos kérdések pozitív megoldásában.

Az ülésen ugyancsak megerősítették az atomfegyvermentes övezetek megteremtésének fontosságát Európa északi részén, a Balkánon és az európai kontinens más térségeiben.

Az ülésen képviselt államok — mint mindig — készek az érintkezésre és a párbeszédre az általuk tett minden javaslattal. Változtatlanul készek megvizsgálni más államok javaslatait, amelyek a nukleáris háború veszélyének elhárítására, a fegyverkezési hajtsza megfékezésére és megszüntetésére, valamint a leszerelésre irányulnak.

4

Az ülésen hangsúlyozták a Varsói Szerződés tagállamainak meggyőződését, hogy tárgyalások útján meg a bonyolult, kiélezett nemzetközi helyzetben is megoldást lehet találni az államok közötti kapcsolatokban felerősülő minden problémára, ha politikai akarattal, megfontolt és konstruktív szemlélettel és együttműködési készségről tesznek tanúbizonyságot, s a figyelembe veszik a népek léteérdekeit, a békében és a biztonságban való érdekeltiséget.

Az ülésen képviselt államok elégedettségüket fejezték ki amiatt, hogy az európai biztonság és együttműködési értekezleten részt vett államok képviselőinek madridi találkozója sikeresen befejeződött. Ez a bonyolult, nehéz és hosszantartó tárgyalások eredményeként elért siker a Helsinkiben megkezdett összeurópai folyamat életrejeléről tanúskodik és a helsinki záróokmány szilárd alján biztosítja annak folyamatosát. A Varsói Szerződés tagállamai, amelyek hozzájárultak a madridi találkozó sikeréhez, e folyamat továbbvitelének és elmélyítésének meggyőződéses hívei.

Az ülésen megerősítették valamennyi képviselt állam azon elhatározását, hogy a madridi találkozó egyeztetéséhez, s annak záróokmányában foglalt megállapodásokat — az enyhülés és az együttműködés teljesítése érdekében — valóra váltják. E megállapodások megvalósítása — szigorú összhangban a záróokmány, mint kerek egész elveivel és rendelkezéseivel — természetesen az európai biztonsági és együttműködési értekezlet minden résztvevőjétől erőfeszítéseket követel.

Az ülésen képviselt államok hangsúlyozták, hogy nagy fontosságú az a madridi megállapodás, amelynek értelmében 1984. január 17-én Stokholmban összeül az európai bizalom- és biztonság-erősítő intézkedéseket és a leszerelésről foglalkozó konferencia. Aból indulnak ki, hogy ez a konferencia arra hivatott, hogy az európai kontinensen tapasztalható feszültségek enyhítésének, a katonai szembentámasz veszélye csökkentésének és az európai leszerelés elérésének fontos tényezőjévé válják. Hangsúlyozták annak fontosságát, hogy a konferencia sikere érdekében valamennyi résztvevő maximális erőfeszítéseket tegyen.

5

Az ülés résztvevői úgy vélik, hogy az ENSZ-közügyes mostani, 38. ülésének a világhelyzet alapvető kérdéseiről folytatott vitája is amellyel szót, hogy van lehetőség a nemzetközi kapcsolatok jelenlegi veszélyes szakaszán való túljutásra. Ez a vita a népeknek a nemzetközi feszültségek növekedése miatt érzett mélyes aggodalmát tükrözi.

Az ENSZ-közügyes elhangzó felszólalásokban kifejezésre jut az összes állammal szembeni követelés, hogy aktívan és legnagyobb felelősséggel járuljanak hozzá a nukleáris háború veszélyének elhárításához, a fegyverkezési, különösen a nukleáris fegyverkezési verseny megfékezéséhez, s hogy segítsék elő a leszerelésre való áttérést, az államok közötti konfliktusok tárgyalásos rendezését, a kolonializmus, a neokolonializmus és a faji megkülönböztetés teljes felszámolását, az egyenjogú gazdasági kapcsolatok fejlesztését és az igazságos világgazdasági rend megteremtését.

Eppen erről tanúskodik az ülészakon elhangzott számos felszólalás, amelyek a nukleáris háború megakadályozásához, a nukleáris fegyverkezési hajtsza megszüntetéséhez, e fegyverek csökkentéséhez és megsemmisítéséhez vezető konkrét intézkedések megvalósításáért szólnak. Ezeknek a reményeknek felelne meg a nukleáris háború határozott, feltétel nélküli és végleges eltiltése, mint az emberiség ellen követhető leg súlyosabb bűntett és a legerősebb emberi jog, az élethez való jog legdurvább megsértése.

Általános az a felismerés, hogy a nukleáris háború a civilizáció és a földi élet létét fenyegeti. Ezt a veszélyt csökkenteni, ha az ilyen fegyverrel rendelkező államok mennyiségileg és minőségileg befagyasztnak nukleáris fegyverzeteket. Ezzel kapcsolatban az ülés résztvevői kiemelték a Szovjetunió készségét, hogy a befagyasztásra vonatkozó kötelezettségek elsősorban a Szovjetunió és az Egyesült Államok számára lépjenek érvénybe kétoldalt alapon, s ezzel példát nyújthatnának más nukleáris államok számára, hogy a lehető legrövidebb időn belül tegyenek hasonló lépéseket.

A népeknek az erópolitika és az erőszakkal való fenyegetés politikája valamennyi megnyilvánulásának határozott elutasítására irányuló szilárd akaratát tükrözik az ENSZ-közügyes több állam képviselője részéről elhangzott felszólalások, amelyek kifejezésre jutott, hogy ragaszkodnak a megkezdett háborús tűzfészek felszámolásához és az újabb kialakulásának megakadályozásához, valamint a hadüzenet nélküli háborúk imperialista politikájának megszüntetéséhez. Ezzel kapcsolatban az ülésen képviselt államok megerősítették szolidaritásukat azokkal a népekkel, amelyek — akár Ázsiában, Afrikában vagy Latin-Amerikában — szabadságukért és függetlenségükért, valamint azért a jogokért küzdenek, hogy önállóan, békes feltételek között és külső beavatkozástól mentesen határozhassák meg fejlődésük irányát.

Az ülésen képviselt államok támogatják a közgyűlés ülésszakán előterjesztett azon követeléseket is, amelyek az ENSZ határozataival összhangban a legfontosabb gazdasági problémákra, a fejlődés és a fejlődő országok közötti együttműködés elmélyítésére, az összes nép fejlődése és előrehaladása érdekében a bizalom légkörének az államok közötti gazdasági kapcsolatokban való megteremtésére irányuló, világméretű tárgyalások mielőbbi megkezdését célozzák. Meggyőződésük, hogy a fegyverkezési hajtsza megszüntetése és a leszerelésre való áttérés elősegítésére sok olyan gazdasági probléma megoldását, amelyek a világ országaira, köztük a fejlődő országokra várnak.

A külügyminiszteri bizottság ülése a koloncsoni egyetértés és az elvtársi együttműködés légkörében ment végbe.

A Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszteri bizottságának következő ülését 1984. áprilisában Budapesten tartják meg.

Eredményes társadalmi viták

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsának ülése

Pénteken a Parlamentben ülést tartott a Hazafias Népfrent Országos Tanácsa.

Kállai Gyula elnöki megnyitójában S. Hegedűs László, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának titkára összegezte az országgyűlési képviselők és a tanácsstagok választásáról szóló törvénytervezetnek a közelmúltban befejeződött társadalmi vitái tapasztalatait.

Elmondta: országszerte csaknem 1300 fórumot rendeztek, ahol állampolgárok sokaságának nyitott módja arra, hogy kifejtse álláspontját, elmondja véleményét, észrevételét. Az eszmecsere egyik legörvedesebb tanulsága, hogy népünk igényli a demokrácia továbbfejlesztését, mind töb-

ben kívánnak beleszólni a közügyek alakításába, a döntések előkészítésébe és a végrehajtás társadalmi ellenőrzésébe — mondotta.

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa az országgyűlési képviselők és a tanácsstagok választásáról szóló törvénytervezettel kapcsolatos állásfoglalását egyhangúlag elfogadta.

A testület az ülésen személyi kérdésekben is döntött.

A testület elfogadta az Országos Családvédelmi Tanács létrehozására irányuló javaslatot is; továbbá azt az állásfoglalást, amely társadalmi munkát a felépítendő új Nemzeti Színház támogatására szólítja fel. (MTI)

Várkonyi Péter hazaérkezett

Szofia. — Dr. Várkonyi Péter külügyminiszter, aki részt vett a Varsói Szerződés tagállamai Külügyminiszteri Bizottságának ülésén, pénteken Szófiából hazatért Budapestre. Petr Mladenov bolgár külügyminiszter búcsúztatta a szófiai repülőtéren.

Fogadására a Feriegyi repülőtéren megjelent Boncsó Mitev, a bolgár Népköztársaság budapesti nagykövete.

Veterán köszöntése

Október 13-án, csütörtökön délután Hajdúhadházon a lakásán köszöntötték párttagjainak 40. évfordulója alkalmából Dankó Miklóst, a Szocialista Házért Erdemrend tulajdonosát. A megyei, a debreceni járási és a közéleti pártvezetők jókívánságait Kálmán Mihály, a megyei pártbizottság osztályvezetője, Bánszegi József, a Debreceni járási pártbizottság titkára és Szabó József, a hajdúhadházi községi pártbizottság titkára adta át Dankó Miklósnak.

A közélet hírei

Benke Valéria, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának elnöke kétnapos látogatáson Szabolcs-Szatmár megyében járt.

BONN. (MTI) — A Német Szövetségi Köztársaságban hivatalos látogatáson tartózkodó Marjai József, a kormány elnökhelyettese, pénteken Bonnbán találkozott Hans-Dietrich Genscher alkancellárral, szövetségi külügyminiszterrel.

KGST-tanácskozás

BUKAREST. 1983. október 14. (MTI) — Október 11. és 14. között Bukarestben tartották a KGST-tagországok belkereskedelmi minisztereinek tanácskozását. Az ülésen részt vevő magyar delegációt Andriko Miklós belkereskedelmi államtitkár vezette. (MTI)

RÖVIDEN

HÁGA (MTI). — Joseph Luns NATO-főtábornok csütörtökön este közölte a holland televízióban, hogy decemberben az első eurorakéták hadrendbe állítása után bejelenteli lemondását.

LONDON (MTI). — Pénteken délután Margaret Thatcher miniszterelnök és pártvezér beszédeket végezt a brit konzervatívok idei kongresszusa. A nap szenzációjáról, Cecil Parkinson miniszter botrányos körülmények között bekövetkezett le-

Sziámi ikrek születtek Pécsen

Sziámi ikrek születtek csütörtökön a Pécsi Orvostudományi Egyetem szülészeti klinikáján. A két gyermek életben van, a felek szerint nincsen baj az életfunkcióikkal. Közös medencéjük, de két különálló gerincoszlopuk van. Időközben a szülészeti klinikáról átvitték az újszülötteket a gyermekklinikára. A műtői beavatkozásnak, azaz az ikrek szétválasztásának esélyeiről egyelőre nem tudnak nyilatkozni a klinika orvosai.

Világviszonylatban is rendkívül ritka esetről van szó. Magyarországon pedig — ismereteink szerint — nem születtek még sziámi ikrek. (MTI)

Drágulnak egyes hűtőszekrények

A Jászberényi Hűtőgépgyár, az általa gyártott hűtő- és fagyasztószekrények közül nyolc típus termelői árárt 5-18 százalékkal emeli. Ezért október 15-től a termékek maximált fogyasztói ára is növekszik. Így például a HB 460-as kompresszoros, háromcsillagos hűtőszekrény ára 6010 forintról 6330 forintra, a HB 200-as, kompresszoros, háromcsillagos hűtőszekrényé 6390 forintról 7400 forintra, a HB 60-as, négycsillagos háztartási fagyasztozó 5610 forintról 5900 forintra, a HB 120-as, négycsillagos háztartási fagyasztozó ára 8530 forintról 9480 forintra emelkedik. (MTI)

mondásáról Thatcher asszony semmit sem mondott.

WASHINGTON (MTI). — Hétfőtől Ronald Reagan, az Egyesült Államok elnöke jogilag is jelöltnek tekinthető az 1984-es választásokra. Paul Laxalt szenátor, a Republikánus Párt országos elnöke csütörtökön bejelentette; az elnök ígéretet tett arra, hogy hétfőn aláírja az új választási bizottságának megalakítására vonatkozó felhatalmazást.

Dél-koreai provokáció

PHENJAN. (TASZSZ) — Dél-koreai katonák egy csoportja október 13-án éjjel, a két Koreát elválasztó demarkációs vonalon átkelve támadást hajtott végre a KNDK egyik harárór őse ellen — közli a TASZSZ a KNDK hírügynökségére hivatkozva. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság határfőrei megrettették a szükséges önvédelmi intézkedéseket.

A KNDK képviselője a koreai katonai fegyverszüneti bizottságban határozatlan tiltakozott a dél-koreai felől a fegyvers provokáció miatt, és a katonai akciók azonnali megszüntetését követelte.

Megmunk

Szerszám ne

Nem állítható, hogy MEZŐGÉP Vállalat hajdúhadházi gyáregységébe megye legkorszerűbb mezei közep tartozik. Az utóbbi években azonban a változások következtében hajdúváros gépiparát rendezték át, amelyeket keltették a műszaki szakberek érdeklődését.

Megmunkáló közpon így ismerik legjobban a CNC-gépeket is a zett automatát, amely még csak a kivételes zomban levő vállalatok számára természetes jelennek. A technika fejlődésével a CNC-gépek előbb az NC-gépek letentésével forradalmasították a forgácsolás hagyományos technológiáját, ma CNC-gépek jeleztek újabb korszakot. Mit jelent az NC és CNC? Angol elnevezések. A lényeg az: a pontosság munkára ezek az eszközök — az emberi beavatkozás nélkül — a CNC-ben egy mikrocsip jelenléte biztosítja igen összetett, bonyolult műveletek egymás utáni pontos végrehajtását. Túlzás tehát az elterjedt nevezés: megmunkáló pont.

Ellentmondás a bérezésben

Hajdú Sándor a gép készített hajtóműházon nyek egyikét beakasztja daru horgába, beemeli felfogóasztalra. Meghúzza a csavart, egy pillást volt a kezelőasztal megnyomja a program rehatását elindító gomb s a gép életre kel. Kmozdulnak, motorok innak. Amikor az első mot letnek vége, a gép autokusan „nyúl” a követő szerszámról, odaviszi munkadarabhoz, végrehája a soron levő esztergá maraszt, fúrást.

— Hogy került erre gépre? — kérdezem H. Sándortól, miközben a végzi a maga dolgát. — Megkérdeztem, hogy vállalja, én is jelentkeznél? — Milyen előképzés?

— Gépi forgácsoló s mán van, dolgoztam es gályosként és marós mielőtt ide jöttem.

— Ezek az ismeretek elegendőek?

— Alapvetően igen. A kezelési utasításból, megkezdésben itt dolgoz meg tudtam azt, amit tudnom kell. Most a gépipariba, a harmadik végzem. Ott is szór ezekről a berendezésekről.

Hajdú Sándor akár de ja lehetne a jövő munk pusának. Erdeklődő fi ember, jó szakmai f szültséggel (amelynek bizonyítéka a versenyen elért sikeres jó helyezé továbbképzésre való h adósággal.

De ösztönzik-e e Hajdú Sándort? — Hat, hat és fél ez kerestem, három muban, a műszakpótlé együtt. Van esztergályos ugyanezt megkeresi.

A bérezés ellentmondásáról Kovács András szakai csoportvezetővel szelgetünk.

— A CNC-n dolgozók loban csak azzal ker többet, amennyi a h mizakmos munkáért já meggyanymányos gépeken gozók két műszakba já és a jobbák a többlet sítmenyért még prém is kapnak. A megmunk központnál pontosan k mitott technológiá szerit gép maga szabja meg a timalis ütemet, itt nem van lehetőség a szás s lék fölötti teljesítmé. Mindebből adódik az a csaszág, hogy bár a CNC órabére magasabb, mint többieké, mégsem ker sokkal többet.

Elbűcsözünk Hajdú dortól, időközben befe a gép a programot, cse kell a munkadarabot. Gyűk hozzá rögtön: tel hagamányos, az ...

Megmunkáló központ

Szerszám nélkül félkarú óriás?

Nem állítható, hogy a MEZŐGÉP Vállalat hajdú-böszörményi gyáregysége a megye legkorszerűbb üzemek közé tartozik. Az utóbbi években azonban olyan változások következtek be a hajdúváros gépiparát reprezentáló telepen, amelyek felkeltették a műszaki szakemberek érdeklődését.

Megmunkáló központ — így ismerik leggyakrabban a gyártó CNC-gépeket is nevezték automatáknak, amelyek ma még csak a kivételes helyzetben lévő vállalatoknál számít természetes jelenségnek. A technika fejlődése előbb az NC-gépek megjelentetésével fordalmasította a forgácsolás hagyományos technológiáját, majd CNC-gépek jeleztek az újabb korszakot.

Mit jelent az NC és a CNC? Angol elnevezések rövidítése, a lényeg az: nagy pontosságú munkára képesek ezek az eszközök — szinte emberi beavatkozás nélkül. A CNC-ben egy mikroszámítógép jelenléte biztosítja az igen összetett, bonyolult műveletek egymás utáni, pontos végrehajtását. Nem túlzás tehát az elterjedt elnevezés: megmunkáló központ.

Ellentmondás a bérezésben

Hajdú Sándor a gép mellé készített hajtóműháztövevények egyikét beakasztja a daru horgába, beemeli a felfogószalagra. Meghúzza néhány csavart, egy pillanattal vet a kezelőpultba, megnyomja a program végrehajtását elindító gombot, s a gép életre kel. Karok mozdulnak, motorok indulnak. Amikor az első műveletnek vége, a gép automatikusan „nyúl” a következő szerszámmat, odaviszi a munkadarabhoz, végrehajtja a soron levő esztergálást, maraszt, fúrast.

— Hogy került erre a gépre? — kérdezem Hajdú Sándortól, miközben a gép végzi a maga dolgát.

— Megkérdeztek, hogy ki vállalja, én is jelentkeztem.

— Milyen előképzettségrel?

— Gépi forgácsoló szakmám van, dolgoztam esztergályosként és maróként, mielőtt ide jöttem.

— Ezek az ismeretek itt is elegendők?

— Alapvetően igen. A gép kezelési utasításából meg a régebben itt dolgozóktól megtudtam azt, amit még tudnom kell. Most járok gépipariba, a harmadik évet végzem. Ott is szó esik ezekről a berendezésekről.

Hajdú Sándor akár példája lehetne a jövő munkástipusának. Erdekítő a fiatal ember, jó szakmai felkészültséggel (amelynek ékes bizonyítéka a versenyeken elért számos jó helyezése), a továbbképzésre való hajlandósággal.

De ösztönzik-e eléggé Hajdú Sándort?

— Hat, hat és fél ezer a keresetem, három műszakban, a műszakpótlékkal együtt. Van esztergályos, aki ugyanezt megkeresi.

A bérezés ellentmondásosságáról Kovács András műszaki csoportvezetővel beszélgetünk.

— A CNC-n dolgozók valóban csak azzal keresnek többet, amennyit a három műszakos munkáért járnak. A hagyományos gépeken dolgozók két műszakba járnak, és a jobbik a többleteljuttatásért még prémiumot is kapnak. A megmunkáló központnál pontosan kiszámított technológia szerint, a gép maga szabja meg az optimális ütemet, itt nemigen van lehetőség a száz százalékos fölötti teljesítményre. Mindebből adódik az a furcsaság, hogy bár a CNC-ek órabére magasabb, mint a többieké, messze keresnek sokkal többet.

Elbűsülünk Hajdú Sándortól, időközben befejezte a gép a programot, cserélni kell a munkadarabot. Tegyük hozzá rögtön: teljesen hagyományos, az „okos”

géphez bizony nem nagyon illő módszerekkel.

— A gyártó, a Csepel Művek, kiszolgáló berendezést nem tudott szállítani — mondja Kovács András már az irodában, ahol arról beszélgetünk: hogyan illeszkedik a megmunkáló központ a gyáregység munkájába. — Nekünk kell kifejleszteni egy adagoló szerkezetet, amivel tovább gyorsíthatjuk majd a munkát.

Ha szerszám lenne...

A böszörményi gyáregység hajtóművek gyártására szakosodott, tevékenységének 70 százalékát teszi ki ez a profil. A megmunkáló központ a hajtóműházak elkészítésében segít.

— Egy hajtóműházat korábban átlagosan tíz műveléssel tudtuk megmunkálni, tíz szerszámgéphez kellett odavinni, befogni, levenni, tovább vinni. Hosszú volt az átfutási idő, nem beszélve az anyagmozgatás többletterheitől. A megmunkáló központ munkájában állításával (típustól függően) 30–60 százalékkal javult a termelékenység, amihez még az anyagmozgatás költségeinek megtakarítását is hozzá kell számítani.

Sorra vesszük azokat a feltételeket, amelyek teljesítése nélkül inkább ráfizestést, mint hasznot hoz a megmunkáló központ. Fontos a gép mellett dolgozók szakképzettsége, nélkülözhetetlen a megfelelő szerszámmellátottság, szakemberek kelljenek a gép számára érthető számítógépes technológiai programok elkészítéséhez, és fontos a megmunkáló központ félkész termékek folyamatos biztosítása is.

— A munkaerővel nincs problémánk, munka is van bőven — még több is, mint amennyit a gép el tud végezni. A technológiai programokat a vállalati központban írják, megbízhatóan, jól. A kritikus pont: a szerszám. Már a CNC mellett is szóba került a szerszámkérdés. Hajdú Sándor és Kovács András mutatta az osztrák

és a magyar szerszámot, a különbséget pedig némileg eltúloztott fogalmazással, de azért érzékletesen mondják el.

— Az egyik finom modulattal ezredmillimétert lehet állítani, a másikhoz kalapács kell. Sajnos, nem a hazai javára billen a mérleg.

Anélkül, hogy elvesznének a szakmai részletekben, érdemes összefoglalni Kovács András elemzését. Sajnos, az az igazság, hogy a hazai szerszámgépgyártás messze elmarad a szerszámgépgyártás színvonalától — még akkor is, ha érzékelhető a felzárkózásra való törekvés. A gyengébb minőségű szerszámmal viszont tovább tart ugyanannak a műveletnek az elvégzése, nagyobb energiát kell használni, a pontosági követelmények nehezebben teljesíthetők.

A megoldás az lenne, ha mindaddig, amíg a hazai gyártók megfelelő szerszámot nem tudnak kínálni, külföldről szereznék be a szükséges mennyiséget. Csakhogy a jó szerszámot dollárért adják, amiből ugyancsak kevés van.

Wikonkál Miklós, a MEZŐGÉP Vállalat főtechnológusa — akivel a debreceni központban találkoztam — ugyan nem ért egyet azzal, hogy tragikusnak nevezem a szerszámkérdést, azt ő is megerősíti: nem ez a legerősebb része a hazai gazdaságnak.

— Most van kialakulóban egy tröszt szintű szerszámmellátó szervezet, amely a 14 MEZŐGÉP Vállalat igényeit próbálja majd az eddigiekénél hatékonyabban kielégíteni.

Reméljük, hogy az új szervezetnek sikerül az eredményeket elérni ezen a téren. Bár, a szervezeti változás még nem jelenti azt, hogy több szerszám kerül a piacra, azt pedig különösen nem, hogy több dollár jut a vásárlásokra. Mert gondoljuk csak meg: mit ér az a Mercedes (kiváló szerszámgép), amelykhez nem mindig kapható gumik (szerszám)? Annait semmiképpen sem, amennyit a biztonságosan üzemeltethető társa.

Görömbölyi László

EMBER ÉS HAZA

„Mienk ez a lakótelep is”

Fiatalnak bárhol könnyű gyökeret eresztetni. Ahol a lakása, kényelme megvan, ott az otthona is — mondják. Vallom, hogy nem így van. Majd egy évig tartott, míg megismertem, megszoktam és megszerettem az új kerti lakótelepet. Ma már a járművek ismerős zaja ébreszt és reggelente néhány percet nézelődöm az erkélyről. Nézelődöm, mert kedvesek a szemeknek a korábban egyformának tűnő épületek, a ház előtt nyíló virágok, a fák, amelyek megnöttek, mióta itt lakunk. És ismerős az ilyenkor munkába siető emberek, az iskolába, óvodába igyekvő gyerekek többségének arca is.

Búzás Károly lakóbizottsági titkár, 63 éves MÁV-nyugdíjas, azt írta, hogy a lakótelepi emberek a környezet szépítésével, védelmével kapcsolódhatnak be az Ember és haza mozgalomba. Az ő utcájuk, a Lehel utca különösen szép. Annyi a virág a házak előtt, hogy bármilyen falusi kert megirigyelhetné. Láttam az itt lakókat, amikor telepítették, s látom, hogy gondozzák, öntözik, kapálják a házuk táját ma is. Nem csoda, hogy az itt élő emberek szívesen üldögélnék kint a ház előtt, pihenő öreket, vidám fiatalokat, beszélgető csoportokat látni mindig, ha engedi az idő.

Levelet írt nekünk az Újkertből egy nyugdíjas házaspár, Szatmári Sándor és felesége is. Őket a lakásokon kerestem fel. Tevékeny, magukat nyugdíjasként is hasznosítani kívánó embereknek képzeltem őket és nem csalódtam. Pedig mindkettőjüknek rakoncátlandik, a sok munkában elfáradt már a motor, de azért, ha panaszoknál is egy kicsit a szívükre, nem szeretnék tétlenül ülni. Szatmári Sándor, aki néhány éve az Alföldi Nyomdából jött nyugdíjba — 43 évi szolgálat után — dolgozik ma is. A vénkertiek személyné ismerőse a Sinai és az Ibolya utcai bölcsődék udvarát, előkertjét példás rendben tartó Sándor bácsi. Így szólítja mindenki, bár csak 64 éves. Mivel Sándor bácsi a madarakkal kel, a gyerekek — kezdődjön számukra bármilyen korán a nap — az ő ismerős alakjával találkoznak először.

A felesége kicsit tartózkodóan fogad. Igen, jelentkeztek ők, megírták, mi hiányzik még ezen a lakótelepen és azt is, hogy szívesen segítenének. Mindenhol egy-egy városrészt lakóknak kellene összefogni, csak így lehetne valamit elérni. Inkább az nehéz, ki kezdeményezzen. S itt kiderül zavarának oka: nem mondják-e, hogy ők, idős ember létükre okvetlenülkednek.

— Amikor még nem a miénk volt ez az ország, akkor is rendezték, építették — vág bele bátran Sándor bácsi. — Hogyne tennék ezt ma, amikor már látjuk, kinek építjük, s hogy van, miért. Nem tudok télen maradni, mert látok célt magam előtt, bízik az erőmben, úgy érzem, hasznossá tudom tenni magam. Itt a lakótelepen — hiszen az én unokáim is élveik a parkokat, játszótételeket — vagy bárhol. A mi generációnk a rosszból is kivette a részét, ezért értékeljük többre most azt a kényelmet, amit a lakótelep nyújt.

— Ne hagyjuk „megpenészedni” a munkát, mozogjon az a kéz, én erre tanítom az unokáimat — fűzi hozzá a felesége. — Nemcsak az a fontos, hogy rend legyen a lakásban. Jobban becsüljük meg a környezetünket és gazdagítsuk, ahogy tudjuk. A legtöbbünk büszkén vallja: ez a mi utcánk. Ugyanígy a miénk ez a lakótelep is. A mi szegényünk, ha piszkos, ha kiszáradnak a fák. Ne legyen szegény megszólítani a szemetet eldobó felnőttest, gyereket, a fákát tördelő, virágokat taposó rendetlenkedőket, a játszótételeket rongáló fiatalokat. Mi szívesen öntöznénk — ha volna rá igény — a környékbeli fákát, hiszen fáj az ember szíve, ha kiszáradnak. Ugyis 10–15 év, mire megnönek, lombot hajtának, árnyékot adnak.

Apróság — mondják mindketten — de jó volna, ha az emberek nem tartanának annyira limlomot az erkélyeken. Mindenkinek van pincéje, ne legyen rest levinni a holmiját, amelyeket már nem használnak. Mennyivel szebb volna, ha nem állnának üresen az erkélyeken a virágosládák. Hiszen mindenki van naponta öt-tíz perce, hogy megöntözze a virágokat, amelyek azzal is meghálálják ezt a munkát, hogy szebbé teszik a városrészt.

Előrukkolnak a legmerészebb tervükkel is. Sokat beszélgettek, gondolkodtak, így került fel, hogy a lakótelepen élők — az üzletek, zöldségesboltok viszonylag nagy száma ellenére — el vannak zárva a piac szeleiből, olykor olcsóbb választéktól. Másokkal is megvitatták kiderült, hogy az újkertiek szeretnék egy piacot.

— Több olyan nagy, üres térség van, ahol ezt meg lehetne valósítani. Gyakori, hogy a kiskerttulajdonosok kiülnek az üzletek elé, a padokra és így értékesítik, amit megtermeltek. Ezért persze sokszor rájuk szólnak. Miért ne lehetne lehetőséget adni arra, hogy ezt legálisan tegyék? Nem beszélve a kertváros vagy Józsa lakóiról, akik szívesebben értékesítenék a kertjükben termő gyümölcsöt, zöldséget, virágot egy könnyebben megközelíthető piacon. A vásársarok így is zsúfolt, ha volna az újkerti lakótelepen egy másik lehetőség — ami egyébként a vénkertieknek szintén kedvező volna, hiszen az sincs messze — sok tízezer ember, megannyi fogyasztó — színvonalas ellátását sikerülne biztosítani.

Szatmári Sándorék elsősorban ezzel az ötlettel és segítségük, munkaejük felajánlásával csatlakoztak a mozgalomhoz.

Legyen több közös fórum — mondják még, ahol a lakosság megismerheti a városrendezési terveket, javaslatokat tehet. Ez egyúttal olyan program lehetne, amely célul tűz az emberek elé, s maguk is látják, hogy érdemes segíteni, közreműködni, amit lehet, összefogással, társadalmi munkában elvégezni. Közös érdek, hogy ne csak lakóhely legyen, ahol élünk, hanem több annál. S azzal lesz több, ha teszünk is érte valamit.

D. Karádi Katalin

Meditáció és számadás

Ígéret marad a tukai angolna?

Szegényes és igénytelen környezetből úgy bukkant szemünk elé a Hortobágyi Állami Gazdaság angolnatelepe, mint világvégi kutatóbázis, amely évszázadokat tud elhatárolni egyetlen kerítéssel. Utitársamat — kollektívát — első perctől kezdve foglalkoztatja (akkor sem tűnök, ha azt mondom, kinnozza) az avítás és az alumíniumkötény pedantéria e valóban feltűnő kontinens. Tükán vagyunk, a múlt lomjába süllyedt településen, amely úgy tűnik, ma sem igen tud mit kezdeni örökségével. Furcsa, egész közösséget ritkán uraló, de íme mégiscsak létező magartás jegyei körös-körül. Hiányérzetet keltő jegyek, amelyek azt szuggallják a kívülállóba, hogy az emberek mintha csak mellesleg laknának itt, mintha közülük sem lenne a környezethez. Nem is annyira érezzük, egyszerűen csak tudjuk, hogy élte van e közegek.

Egymás mellett létezik tehát múlt és jelen, település és annak modern telepe, ahol patikamérlegesen mérjük a jövőt — a vékonyan csordogáló anyagi hasznát, ami forrása a megélhetésnek, s ami által a vállalkozás is megméri.

A felelősség terhei

Talán mellőztem volna a bevezetőt, ha mindaz, amit Kozák Ferenc telepvezetőtől, s feleségétől, a telep halbiológusától hallunk, nem rezonálna oly mélyrejtelműen a mi

benyomásainkkal. A kezdeti sikertelenség kiváltotta szorongás, nemkülönben a felelősség olyan testi-lelki terhek, amelyek csüggedésre formálhatják a kételyt, ha nem megfelelő a felkészültség és hiányzik az úgy szerete. Ügyszeretéről beszéltek, hiszen a tukai angolnatelep jóval több önmagánál, jóval több fordul meg rajta a kerítésen belül foglalkoztatott tucatnyi ember sorsánál. Úgy áll itt ez a létesítmény, mint egy felkiáltójele — új követelmények, új normák, új életminőség hírnöke. Az ifjú házaspár tudja ezt, amikor rossz szokásokkal, beidegződéssel egyszerűen kishitűséggel hadakozva nap mint nap, újra és újra bizonyítja — s remélem, végül bebizonyítja, hogy a mezőgazdaságnak s művelőinek csak javát szolgálhatja a laboratóriumi léptékű pontosság és fejelem.

Mezőgazdaság és művelői? „Lakatos, asztalos, targoncakezelő, gépészek, traktorosok” — hívja fel figyelmünket a szakképzettség sajátosságára Kozák Ferenc az iparcsernokként zúgó, dohogó fedett „halastó” partján.

— Egyetlen olyan ember sincs közöttük, aki korábban halász lett volna. Két halász szakmunkásunk van, de ők sem dolgoztak még egy hónap sem a szakmájukban.

Ami azután lehet jó is, meg rossz is, szakemberek a megmondható a benne rejlő előnyöknek és hátrányok-

nak. Mindenesetre a fluktuáció, amely a szakosított telep eddigi történetét jellemzi, arra vall, hogy a fent nevezett szakmák művelői nem marasztalja úgy az angolnanevelés, mint gondolkodás. S érezhető, hogy a szakméről férjet és feleséget ez nagyon bántja. Bántja őket, hogy csalódnai is kell, hogy egy megaló maroknyi csapat is csak lassan és megtorpanásokkal képes a közös érdekből vállalt feladattal azonosulni.

Szakosított haltelep

Szándékosan kezdtem beszámolómat a személyes vonatkozásokra való utalásokkal, s nemcsak azért, mert sajnos szokás és fontos szempont a „szubjektív feltételek” frázisába csomagolva az elemzés végére hagyni, hanem azért, mert éppen az embert kell tennünk gazdasági számvetésünk élére. Számvetés miatt mentünk ugyanis Tükára, ahol Cseri Géza, az állami gazdaság halászati ágazatának szakavatott „gazdája” fillérre és grammra elszámolva vezetett be bennünket az első és mindmáig egyetlen ilyen jellegű hazai vállalkozás részleteibe.

Az előzményekről, hogy tudniillik a termálvíz és a volt kenderáztató medencék hasznosítására egy beruházással angol technológia alapján intenzív angolnanevelésre vállalkozott a Hor-

tobágyi Állami Gazdaság, bizonyára hallott az olvasó. Nos a telep, pontosabban az angolna korántsem „hozza” a licenct eladó angol cég által ígért teljesítményt, sőt eddig veszteséges volt. 1983-ban is még nullán vagy nulla közelében áll meg az eredmény mutatója. Két év elteltével ez bizonyos csaldást jelent, még akkor is, ha a múlt esztendő nem volt egészen mérvadó, hiszen a beruházás csak 1982 decemberében fejeződött be.

A tapasztalat summája

A termelés, illetve a gazdálkodás esemény- és eredménynaplójába tekintve azt látjuk, hogy az 1981. december 4-én Tükára hozott (összesen 400 ezer, átlag 6 grammos) előnevelt angolnának mindössze 22 százalékát tudták 12 hónap alatt áruba bocsátani, holott ígéret szerint a technológia pontos betartásával ennyi időre az egész állományt el kell érnie a 100 gramm fölötti súlyt. Sovány vigasz, hogy e rendkívül rossz arányon az ide eladások javítottak, s hogy végül is ez év decemberére, tehát két év alatt a teljes mennyiséget sikerült értékesíteni. A tukai tapasztalat summája az, hogy (jóindulattal a januári eladást is beleértve az egy év alatti értékesítésbe) 12 hónapra az állományt mindössze 34 százaléka lett piacra, a halak nem nőttek eléggé. Tovább rontotta a teljesítményt a piaci árak tervezettnél meghaladó csökkenése. Ma átlag 11 márkát adnak a 110 és 250 gramm közötti angolnák. Az ágazat vezetői most már azt is kétségbe vonják, hogy elér-

hető az évi 225 tonnás áruteljesítmény. Szerintük nem érhető el. Minden erőfeszítés ellenére az idei értékesítés nem lesz több 70 tonnánál, s a jövő évi tervben is csak 120 tonnával számolnak. (Bár a második szomszoros porttal, az egy esztendeje vásárolt 560 ezer előnevelt angolnával kapcsolatban még nincsenek végleges üzemi tapasztalatok, annyit hallhatunk, hogy ennek sem tudják húsz százaléknál nagyobb hányadát értékesíteni az ide.) Mindenesetre ha a 120 tonna valóságá válik, majdnem felére csökkenhet az egy kilogramm halhúsrá jutó (jelenleg kevesebb 80 forint) állandó költség, amihez száz forintnyi takarmányköltség járul...

(Aprópó, takarmány. Az ide és jövőre még ez is import, ami önmagában nem okozhatna gondot, ha a szerződés szerinti valutaelszámolásban a tervezett mértékben lenne nyereséges a szaldó.)

A kérdéses kérdése tehát ma Tükán is az, hogy mennyire lehet növelni az eladott árumennyiséget. Elismerésükre legyen mondva a gazdaság vezetőinek, hogy már nem a kérdés megfogalmazásánál tartanak... Amikor először hallottam a harcsáról, nem egészen értettem, mi köze lehet az angolnához. Nos itt, Tükán közre van hozva, Mesterséges szaporítású harcsával népszerűsítették be az úres medencéket, mégpedig azzal a céllal, hogy egykilogrammos áruharcsát állítsanak elő. Az ide, jövőre ötven tonnáért értékesítenek belőle, többek között, kilogrammját nyolc márkáért. Úgy tűnik tehát, hogy az angolnanevelésnek is lesz magyaros csattanója.

Gulyás Imre

A VÁROS ÉLNI AKAR

„Ez a város sok száz esztendőtlől fogva tüzek, vizek, török, tatár, s több ellenségek közt főhajtással, a maga alkalmaztatásával, mindenfelé való adommal megmaradt.”

(Városi jegyzőkönyv 1705-ből)

A második világháború ötödik évében, 1944 októberében a már több súlyos bombatámadást megért tisztántúli nagyváros, Debrecen közvetlen közelről hallotta a dübörgő ágyúk hangját. A civis város fennállásának 584. esztendőjében tehetetlenül várta, hogy végrehajtják rajta a német hadvezetőség halálos ítéletét. A szovjet seregek Erdélyből kijutva az Alföldre, megközelítették Debrecent. Október 8-án a második ukrán hadsereg egy alakulata váratlan támadást hajtott végre Berettyóújfalura felé. Másnap a Vörös Hadsereg katonái elérték Hajdúszoboszlót, Hajdúszovátot. Nyilvánvalóvá vált,

hogy az erőteljes offenzívát megállítani nem lehet. De túlélheti-e a város a háborút, a hadak vonulását, megmarad-e Debrecen? Mit határoz végül a német hadvezetés? Kérdések, amelyek akkor minden Debrecenben maradt polgárt foglalkoztattak. Volt újságíró, aki naplót írt egy bérház pincéjében. Ránk maradtak a korabeli újságok, falragaszok, plakátok. Évek múltán többen megírták az októberi drámai napok történetét. Dokumentumok, vallomások, visszaemlékezések segítségével idézzük fel 1944 októberét, azt a hónapot, amely arról tanúskodik: a város elni akar!

Debrecen, a frontváros

„Debrecen fölött, mint ki-terjesztett szárnyú démonok, szüntelenül üvöltöttek a szirénák. Szirénavijjogás, harcoksidübbögés és bombavető bűgása nyomán zeng-zúg a világ. Mindenki érzi: Debrecenét megkezdődött a halálos küzdelem.

A Kisállomásnál drámai a kép, a levegő robbanásai feszült. Öt kilométerre vannak az oroszok! — kiáltja valaki, de hangját túlsikoltja egy nő, aki kibomlott hajjal eszelősen kiáltoz gyermeke után. A Hatvan utcán szálguldó teherautók robognak a menekülő németekkel.

A Piac utca csendes. Lehunytt szemű házak, lezárt boltok, kiürült utcák. Rendőr sem áll az utcákon.

Igen, a hivatalos Debrecen már tegnap elmenekült. A város vezetősége még tegnap reggel összeült és elhatározta, hogy kiüríti Debrecent. Lőhalálában összepakolták és a város vagyonát az utolsó gyufaszálig magukhoz véve — elmenekültek. Elmentek a hűtlen vezetők és itt maradt a város egy rendőr, túzóltó, mentő nélküli üres pénztárral. Magára maradt Debrecen történelmének legsúlyosabb örökléte. Az egyházak vezetői ittmaradtak, sőt küldöttségbe mentek a német városparancsnokhoz, hogy ne vesse a várost, mert akkor menthetetlenül elpusztul a kálvinista Róma. A kérésük süket fülekre talált. A városparancsnok fölényesen kijelentette, hogy Debrecent a vég-sőkig védeni fogja.

Aki el akart menni, elment, aki pedig itt maradt, behúzódtok a nagyobb házak pincéjébe. Azért üres az utca. — részlet Reményi József naplójából. (1944. október 9.)

Ezen a napon utoljára jelent meg a Hajdúföld. Az első oldalon szalagcímen: „Makónál az ellenség minden támadását visszavertük.” A budapesti rádió a következő híradást sugározta: „A Debrecen térségében kibontakozó páncéloscsata döntő fontosságú a német hadvezetőség stratégiai terveiben.” Az utca a második világháború legnagyobb páncéloscsatájáról beszélt. Valóban. A Hortobágyon megütözték a német és szovjet páncélos erők. De a visszavonuló német katonák Debrecen utcáin lemondóan legyintettek: mindennek vége! Az ágyúzás egyre erősödött. A Szoboszlói út felől fekete füst szállt az égre. Égett a kefegyár. A

páncélosok végeláthatatlan sorban dübörögtek keresztül a városban.

„Virrad. A szürke, szeny-nyes hajnalban három véres német katona ül a ház előtti padon... Délután néhány Stuka jelenik meg a város fölött és a front felé tart. Fél négykor megszólalnak a szirénák és vörös csillagos szovjet bombázók dübörögnének a város irányába. A Teglavető fölött heves légi-harc fejlődött ki. Az orosz légifőlény elől háborzongató üvöltéssel bukórepülésben menekülnek a német vadászok... Este nagy az örömmünk, mert újra van víz és villany. (Részlet Reményi József naplójából, 1944. október 10.)

Egyre többen hagyták el a várost. Sokan az ismétlődő bombázásoktól féltve a Debrecen környéki tanyákra, mások az ország nyugati részé felé húzódtak. Talán abban bíztak, hogy valahol megáll majd a front... Október 12-én két falragaszok jelentek meg a város utcáin. Kihirdették az ostromállapotot. Megérkeztek a német tábori csendőrök. Ez a nap csendesebb volt, mint a korábbiak. Az ágyúzás megszűnt, a szovjet előőrsek, miután felderítették a védelem erős és sebezhető pontjait, visszahúzódtak. A városban csend honolt. A legkihaltabb a nagyerdői villanegyed volt. De a csendet meg-megszakította a harcokcsig nyugtalanító dübörgése.

„Két nap óta hallgat a front, két nap óta távoli mennydörgéssé csitult az ágyúzás. Az utcák néptelenek... Alkonyat tájt felmászunk az Alföldi palota lapos tetéjére és távcsővel figyelgetünk a front felé. A Szoboszlói úton végig páncélosok hernyóznak, és tisztán látszik, amint szétcsúszódnak a szántóföldeken. Valahol Vervölgy körül történni fog valami.” — részlet Reményi József naplójából. (1944. október 14.)

A Magyar Rádió pedig különös hírt sugárzott. „Mint német haditudósítók jelentik, Debrecenről délreugatra a háború eddigi legnagyobb páncéloscsatája van kialakulóban. A német csapatok itt nagyarányú csapatátkarolást hajtottak végre. A bolsevikok áttörték a német zárógyűrűt északkeleti irányban és ennek során birtokukba vették Nagyváradot.”

Valójában a Vörös Hadsereg befejezte a város elfoglalására irányuló előkészületeit.

Budapestre.” A reménykedés perceit a kétségbeesés órái követték. Aztán felhangzott a nyilasinduló is, Szálasi átvette a hatalmat.

Debrecenben azonban nem volt nyilasuralom! A nyilasok és a szimpatizánsok nem vállalkoztak szerepre a dráma utolsó felvonásában. Sokan közülük már el is hagyták a várost, a többiek pedig megmaradtak: nincs már idő számukra. A futócan hangszóró bóbólt, tudtul adta a nyilasok megalakulását.

„A németek a védtelen polgári lakosságot nem hagyták békén. Parancsokat vonakodva teljesítik magyar csendőrök segítségével összeszedték a város férfitalasságát és kivitték lövészárkot ásnak a repülőterre.

A hosszú sor, melyben le-
hettek háromrezen, elkigyó-
zott az állomás felé.

A Mikepércsi úton magyar rohamtűzrekből robbantak el mellettünk — visszafelé. — Ne menjetek tovább! — ordították — az oroszok a repülőter túloldalán vannak már... De nekünk tovább kellett mennünk. Nem sokáig. Egy gránát közvetlenül mellettünk vágódott le. Több se kellett a csendőröknek, felugrottak kerekpáncéljukra, és otthagytak bennünket. Mi pedig futottunk, ahogyan csak az életéért fut az ember.

A nagy hídön irtózatos de-
tonáció szinte a földre rán-
tott mindnyájunkat. — Fel-

Haladéktalanul induljon meg a munka

1944. október 19-e csütörtök napra esett. Debrecen tehát túlélte a front átvonulását. De az üzemek nagy része romokban hevert, a vasúti sínkeg összeroncoltak, a házak a város különböző pontjain még füstölögtek. Kő és törmelék borította az utcákat. De füst és korom nehezített az emberi lelkekre is. Féltek a jövőtől. Az anyák arca még könnyes volt, mert nem tudták, hogy visszater-e férjük vagy katoná fiuk. A családok szét-
szakadtak. Aztán napról napra több jel mutatott arra, hogy a város elni akar. Idézzük most azokat, akik 1944 októberében vállalták azt a feladatot, hogy Debrecen zsidókból ereiben megindítsák az élet vérkeringését.

„Ertem jött egy patrul, az elvitt kihallgatásra a városparancsnokhoz, az nyomban kinevezett rendőrkapitány-
nak.” (Gergely Márton hajdúrmester.)

„A vármegyeházára vezető-
tek — az épület előtt állt Cserkingszki alezredes, a politikai osztály egyik vezetője. Bementünk a főispáni szobába, ahol Cserkingszki — szin-
te szerint emlékszem szavaira — így szólt hozzám: — Mi azt akarjuk, hogy mindenki azonnal térjen vissza foglalkozásához és azt folytassa. Azt akarjuk, haladéktalanul induljon meg a munka.” (Zöld József polgármester-helyettes.)

„A klinikán voltam, ahol azt se tudtuk, hogy mi törté-
nik, mert teljesen el voltunk zárva a világtól. Innen vitték el az orosz városparancsnokhoz, ahol Kotlervszkij és Szotnyikov alezredes szobájában Zöld Józ-

sef és Herpay Gábor tá-
láltam. A városparancsnok
előbb szóban, majd hivatalosan írásban megbízott a polgármesteri teendők ellátásá-
val, mire Zöld Józseffel a
város házába mentünk. Sírál-
mas kép fogadott itt. Nem
volt egy ép ablak. Minden
betörve, összezúzott és fel-
forgatott bútorkok között
széthányt írók. Az ostrom
alatt leégett a városháza
frontja, tönkrement a köz-
gyűlési terem, a kistanács-
terem és leégett az emelet
egyik része. Legelső dolgom
a közbiztonság helyreállítá-
sáról és az itt maradt éhez-
ő emberekkel való gondoskodás
volt.” (Dr. Vászary István pol-
gármester.)

A városháza udvarán rö-
videsen megkezdte működé-
sét a népközség. Ez tulaj-
donképpen négy üstöt jelen-
tetett és tányérral a kezében
ott állt sorban mindenki,
aki éhes volt. Volt, aki fize-
tet, de az is kapott, akinek
nem volt pénze.

„A koszt jó volt — már
elmondhatom, hogy elég te-
henet találtam az utcán...
Ezeket behajtottam a város-
háza udvarára, én voltam a
mészáros is és ezekből a kő-
sza tehenekből sok jó ebéd
készült.” (Gergely Márton.)

„Amikor a németek fel-
robbantották az István mal-
mot és az ott felraktározott
hatalmas lisztkészlet égni
kezdett, elszaladtam a város
bitangistállójába, ahol egy
lovat és szekert találtam.
Az égő malomhoz hajtot-
tam, onnan harminc mázsa
kenyérlisztet vittem el Szom-
bathy György Széchenyi ut-
cai péküzletébe. Ezt sütöt-
tük fel és a legsúlyosabb
időkben ez mentette meg az

éhező embereket.” (Jánossy B. Sándor.)

„Az a ház, amelynek óvó-
helyén tartózkodtam, a fel-
szabadulást követő napok-
ban kigyulladt. Átmentem
az OTI Kossuth utcai épüle-
tbe, ahol tisztviselőket ta-
láltam ugyan, de orvost egyet
sem. Az egyik hölgytől el-
kértem a rúzsát, ezzel vörös-
keresztet rajtoltam a török-
közére, a seprűnyélre kötöt-
tem, majd kiakasztottam a
hátra, amelyet poliklinikának
neveztem el. Már az első
nap százával jöttek a bete-
gek... Békében háromszáz-
tiz tisztiorvosra volt Debre-
cennek, most tíz orvost tud-
tam összeszedni és egy
gyógyszertart működött. Pin-
czési László, ez a kitűnő
gyógyász a romok közül
előhordott gyógyszereket az
elképzhető legsúlyosabb kö-
rülmények között válogatta
ki.” (Dr. Hollósy Andor vá-
rosi tisztiorvos.)

„Napokkal a felszabadulás
után szükségem éreztem an-
nak, hogy egy orosz — ma-
gyar szótárt adjunk ki...
Emlékszem rá, minthogy
gépszédem nem volt, ma-
gam szedtem ki az egész szó-
veget. Este hat órakor leül-
tem a szedőgép mellé és reg-
gel kilenckor készen álltam
az egész anyaggal. Másnap
már ki is szaladtak a rik-
kancsok a friss példányok-
kal az utcára. Nemcsak mint
nyomdatérmek volt első a
felszabadult Magyarországon
ez a kis füzet, hanem mint
áruccik is elsőként jelentke-
zett Debrecen utcáin.” (Sza-
bó Kálmán, az Egyetemi
Nyomda igazgatója, később
polgármester.)

„Első és komolyabb teen-
dóm a népszámlálás volt, me-

lyet november első két nap-
ján hajtottunk végre azért,
hogy a hatóság novemberre
ki tudja osztani a kenyérje-
gyet. A népszámlálás azzal az
eredménnyel járt, hogy Debre-
cenen ostrom előtti 128 ezer
lakosával szemben 35 700 la-
koszt számoltunk össze.” (Dr.
Kövényi Lajos rendőr alez-
redes.)

„Az orosz katonai parancs-
nokság kifejezett engedélyre
és óhajására október 29-én
megkezdődött az istentisztele-
tek tartását. Kotlervszkij
alezredes kifejezetten isten
áldását kérte a papok és az
egyház munkájára. Ezen a
napon szállingóztak már hi-
vatalomba a kétségbeesett,
viharvert lelkesítéstevők
mindenfelől a környékről.”
(Révész Imre református
püspök.)

Azoknak az embereknek a
visszaemlékezéseit idézzük,
akik a város felszabadulása
után sokat tettek azért, hogy
minél hamarabb megszűnjön
az emberek szorongása, hogy
újra tudjanak mosolyogni,
örülni, élni. Közülük nagyon
sokan már nem élnek. Akad-
tak olyanok, akik később
szembefordultak a Magyaror-
szágon bekövetkező társadal-
mi változásokkal. De 1944
őzi és téli hónapjaiban még
együtt haladtak azokkal,
akiknek a jövőről egészen
más elképzelések voltak,
mint nekik. És nagyon sokan
voltak olyanok, akiket azóta
sem szólaltattak meg rípor-
terek, maguk sem írták meg
visszaemlékezéseiket. Romo-
kat takarítottak, mozdonyo-
kat szereltek, áramot szolgál-
tattak, kenyeret sütöttek, az
élni akaró város névtelen ka-
tonái.

Új ország rész épül a romokon

Október végén azonban
nemcsak az életosztón moz-
gatta már a debrecenieket,
hanem a politika is. Szerve-
kedtek a pártok. Elsőnek a
Magyar Kommunista Párt
aktivizálódott. A Vörös Had-
sereg természetesen a Ma-
gyar Kommunista Pártot
érezte szövetségeseinek. De
aztán a demokratikus blokk
többi pártja, a Független
Kiszgázda, Földmunkás és
Polgári Párt, a Radikális
Demokrata Párt, a Magyar
Szociáldemokrata Párt, a
Nemzeti Parasztpárt kezdi
meg a szervező munkát, s
vállal részt az új Magyaror-
szág megteremtésében. No-
vember 15-én megjelenik a
Néplap első száma. Lassan-
ként megélnék a piac, ki-
nyitnak az üzletek, és 1944.
december 21-én Debrecen
válík az ország fővárosává, itt
alakul meg az Ideiglenes
Nemzetgyűlés, itt hangzik fel
a Nemzetgyűlés szövege a
magyar néphez és alakul meg
a szabad Magyarország első
kormányja.

Debrecen 1944 és 1945 fo-
dulóján nem egy város volt
a sok magyar város közül,
hanem az a város, amely
utat és példát mutatott a há-
ború tébolyából feltáplászko-

dó országnak. Amikor a
Dunántúlon még dörögtek a
fegyverek és hulltak a bom-
bák, Debrecenben már útjá-
ra indult az első gőzmoz-
dony, megszólalt a telefon.
Zakatoltak a szabad Magyar-
ország nyomdagépei. Az or-
szágban a frontok átvonulá-
sa után Debrecenben járt-
szottak először színházak,
labdarúgó-mérkőzések. Itt
nyíltak meg az első üzletek.
Debrecenből exportáltak elő-
ször. És nem feledkezhetünk
el arról sem, hogy Debre-
cenen született meg az új
Magyarország életében oly
jelentős szerepet játszó ha-
tározat a földosztásról.

Lassan mindennek már
negyven éve. Debrecen a
történelem viharaihoz jó né-
hányszor polgárainak és ve-
zetőinek okos kompromisz-
sumaival őrizte meg létét.
1944–45-ben mindez máské-
nt történt. Összeomlottak
a házak, felrobbantották a
gyárakat, üzemeket. De a vá-
ros élni akart. S polgárainak
hite és reménye nemcsak
magát Debrecent mentette
meg, de kiindulópontja lett
az azóta végbement sorsdön-
tő társadalmi átalakulásnak.

Filep Tibor

Egy pártal

Szándékosan nem írtam
hogy a Magyar Gárdák
Művek balmazújvárosi
van szó, mert a nagyköz-
található szerény üzem
kiseb mértékben sem
rekonstrukció utáni
anyavállalathoz. A múlt
óta a SZIM gyáregysége
is az MGM nyolc állás-
zó gyáregysége lett. 1982
fordulópont az itt dolgo-
zó fél száz ember életében
az a harminckilenc tagú
szervezet életében is.

Hogy mi újat jelentett
vezeti változások az alap-
politikai életben, erre
választ a jövőjét kereső
kollektívában.

A munkafolyamatok és
régis SZIM-es időszakhoz
meg jelenleg is. Az egy-
csarnokban eszteregare-
sorakoznak szállításra
zott állapotban, az ud-
gesztett lemezburkolato-
ják, hogy a gyár még sz-
regi, a megrendelő
megfelelő termékeket is.
GÓCS-ös gyártmány is
gyobb teret kap a kollek-
kenységében.

Bányai László pártalap-
titkára, az üzemenfen-
tály vezetője és a tmk-
ben akadunk. Ő is mege-
tetelezésünket.

— Igen, a régi profi
megmaradt. Továbbra is
azokat a szerszám-gép-
ket, amelyekre szükség
nem gyáregységenként, ha-
állón, kooperációs pa-
Ami új, az a talpas kard-
amelynek itt kezdődött a
tása komolyabban. Nem
nyos csapagy, elég „l-
formája van, nem a cse-
jellemező forgástest, a
MGM csinálta eddig. Ko-
MEZOGEP gyártotta
Felhasználója a győri R-
a traktorok fontos alkat-
máshol is szükséges. Évt-
egy ezer gyártására állítu-

Új feladatok

Ez tehát már MGM-e
igaz — ahogy megtudtuk
annyiban, hogy tőgördő
folytán csapágyként fu-
Formájában, technol-
azonban egyáltalán nem
az MGM által eddig gyár-
ágyfélségekhez.

Furcsa formája sajátos
giát, kezelést, megmunká-
nyel, s ez az elmúlt száz-
esztendő alatt már Balm-
son alakult, formálódott

Műanyag

Annak a nyolcvan é-
akinek ma Kemecsen, E-
jében és Nyíregyházán a
írva a személyi igazol-
hogy munkahelye a Hung-
anyag-feldolgozó Vállalat
ceni gyára, nincs oka
Ok ugyanis rövid idő al-
nitott) munkásokká leh-
ügy tetszik, ipari dolgozó-
erre miért és miként ke-
Kezddük az elején.

Debrecenben a „mű-
ban”... — Dulai Pál, a gé-
gatója a jegyzetembe néz-
elt: a műanyag-feldolgo-
évek óta gondot okoz a
hiány. Három esztendővel
gyárban 828-an, az ide-
dolgoztak, dolgoznak. An-
nére, hogy a bérszínvonal
melési érték ez idő al-
sen nőtt, a dolgozók jó-
főleg a fizikai állományú-
hol nézett kenyérkereset-
nagy üzemcsarnokokban
kihaználatlan, álló gép-
kor a műanyag-feldolgo-
előállított termékek hián-
számítottak a kereset-
Az üzletekből eltűntek
szolgáló kosarak, a kül-
retű marmonkának, s az
mék, amelyek munkái
bek.

A gyár vezetőit régóta
tatta az a gondolat, hogy
gépeket, amelyek De-
kihaználatlanok, jó lenne
telepíteni. Olyan helyre,
munkaerő. Természetesen
lethez — mert mit tagad-
van szó — nemcsak ez k-
elképzelés az volt, hogy
nélkül sikerüljön az ipa-
Olyan falvakat kerestek,
munkacsarnok, víz, en-
hát „akármilyen” hely r-
lett számításhoz. Me-
mindezeket a feltételeket
került együtt feladni, de

Egy pártalapszervezet Balmazújvároson

Szándékosan nem írtam a címbe, hogy a Magyar Gördülőcsapágó Művek balmazújvárosi gyáráról van szó, mert a nagyközönség szelén található szerény ízem még a legkisebb mértékben sem hasonlít a rekonstrukció utáni debreceni anyavállalathoz. A múlt év nyara óta a SZIM gyáregységéből ugyan is az SZIM gyár önállóságot élvező gyáregysége lett. 1982. július 1. fordulópont az itt dolgozó két és fél száz ember életében. Nyilván az a harminckilenc tagú pártalapszervezet életében is.

Hogy mi újat jelentettek a szervezeti változások az alapszervezeti politikai életben, erre kerestem választ a jövőjét kereső, építő kollektívában.

A munkafolyamatok egy része a régi SZIM-es időszakhoz kötődik még jelenleg is. Az egyik üzemszámokban esztorgarészek sorakoznak szállításra kész, zsírozott állapotban, az udvaron hegesztett lemezburkolatok mutatják, hogy a gyár még szállítja a régi, a megrendelő igényének megfelelő termékeket is, de az új GÖCS-ös gyártmány is egyre nagyobb teret kap a kollektíva tevékenységében.

Bányai László pártalapszervezeti titkára, az üzemenntartási osztály vezetőjére a tmk-üzemrészben akadunk. Ő is megerősíti feltevéseinket:

— Igen, a régi profil részben megmaradt. Továbbra is gyártjuk azokat a szerszám-gép-részeket, amelyekre szükség van. Csak nem gyáregységként, hanem önállóan, kooperációs partnerként. Ami új, az a talpas kardáncsapágó, amelynek itt kezdődött el a gyártása komolyabban. Nem hagyományos csapágó, elég „lehetetlen” formája van, nem a csapágóra jellemző forgástest, nem is az MGM csinálta eddig. Korábban a MEZŐGEP gyártotta Csonnán. Felhasználója a gyári Rába, mert a traktorok fontos alkotórésze, de mások is szükséges. Évi nyolcvanezer gyártására álltunk rá.

Új feladatok

Ez tehát már MGM-es termék, igaz — ahogy megadtuk — csak annyiban, hogy tógörög része folytán csapágóként funkcionál. Formájában, technológiájában azonban egyáltalán nem hasonlít az MGM által eddig gyártott csapágófelekhez.

Furcsa formája sajátos technológiát, kezelést, megmunkálást igényel, s ez az elmulit szük másfél esztendő alatt már Balmazújvároson alakult, formálódott ki, hogy

elmondhassák, ha sok nehézség, gond után (a gyáriak remélik, hogy most már csak után), de technológiává, gyártássá fejlődött.

Hogy mi jelentett mindebben nagy feladatot a gyár kommunista kollektívájának? A pártirodában az alapszervezet szemmel láthatóan gondos munkával elkészített, mindenre figyelemmel levő munkatervét lapozva erre is fény derül.

A márciusi taggyűlés tárgyalta a brigádmozgalom helyzetét és az ez évi feladatokat: de a gazdaság tennivalói állnak az élen az év minden párttaggyűlésének (talán túlságosan is) bőséges napirendjei között. A kéthavonta tartott taggyűlések mellett sokat foglalkoznak a gazdasági feladatok elősegítésével, a pártvezetési vezetőség háromhetente tartott ülésén és a gyár pártcsoportjainak megbeszélésein is.

A pártcsoportokat épp a közelmúltban szervezték át az új gyári struktúrának megfelelően. A korábbi három helyett immár négy pártcsoport jött létre. Egy a lakatosüzemben, egy a forgácsolóüzemrészben, egy alkalmazottaknak és egy kisegítő, tmk jellegű munkaterületen dolgozó pártcsoportnak.

A gyári pártcsoport vezetője a gyári utóbbi esztendőben az volt, hogy az új gyártmányra átállás sikeres legyen. Ehhez műszaki és emberi feltételek szükségeltettek. A műszaki feltételek között elég ha csak arra utalunk, hogy a lágy forgácsolás minden műszaki feltételét itt kellett megteremtteni. A csornai technológiát nem lehetett csak egyszerűen átvenni. Ott mások voltak a körülmények. Az emberi tényezők között pedig említhető, hogy morgások, konfliktusok forrása lehetett, hogy — mint minden ilyen profilváltáskor — amíg a végleges technológia ki nem alakult, szakmunkásokkal kellett elvégezni azokat a munkákat is, amelyeket azóta már betanított munkások végeznek.

Érthető, hogy sokan nem örültek az új és monoton munkának a korábbi változatosabb (azt mondhatjuk: talán kisértőbb) munkafolyamatok után. Nem anyagi okai voltak, inkább az új és az egyhangúbb munkától való idegenkedés.

Hogy a gyári kollektívának és a gyárnak mindez érdeke, azt a párttagságnak kellett egyrészt mindenekelőtt tudomásul venni, másrészt megértetni és tenni is a mielőbbi zökkenőmentes átállás érdekében. Az ilyen helyzetekben, amikor a hangulatot emberi tényezők miatt is javíthatni kell, nem jönnek jól a külső nehézségek.

Ahogy pedig mind jobban ki-

alakulnak a balmazújvárosi csapágógyártás folyamatai, természetesen aszerint vették át a gépiesebb munkafolyamatokat a betanított munkások, hogy a szakmunkás-gárda képzettségének, tudásának megfelelő (meős, gépbeállító stb.) feladatot kapjon.

De a kevés beszédű, csendes szavú párttitkár megjegyzése szerint a kommunistákra lehetett és lehet számítani. Mindezt mutatja a kommunisták nagy aktivitása.

Amit a kommunisták tehetnek

Találomra kinyitom a példás gondolattal vezetett emlékeztetőt. A májusi taggyűlés tükrözte az. A napirenden a termelésirányítás és termelésvezetés helyzete, különös tekintettel a profilváltásra, az MGM-es gyártmányokra.

Szép számú hozzászólás hangzott el: kifogásolták, hogy a műszaki apparátus nem egészen megfelelő, elmondták, hogy az első tízezer talpas kardáncsapágógyártás után milyen készülékproblémák jelentkeztek, hogy kevés a műszaki létszám, s hogy mit kellene tenni az akkor még elég sok selejt lecsökkentésére.

A talpas kardáncsapágó alapdarabját előkövácsolás után kapják Győrből a balmazújvárosiak. Ide-oda vándorol a munkadarab, míg végül a Rába beépíti. Ilyen körülmények között nehezebb megtalálni, hogy hol, ki végzett rossz munkát. (Azt is beszélik a rossz nyelvek, hogy amikor a csornai MEZŐGEP gyártotta kevés számban ezeket a csapágókat, akkor szinte nem volt selejt, mert annyira kellett a csapágó, hogy mindent beépítettek.)

Mióta Balmazújváros belépett, lényegesen nagyobb mértékben kielégítve az igényeket, nyilván a minőségi igény is nagyobb, a selejtet félrevezik és visszaküldik. De hát ez a dolgok normális rendje! Bárhogy is van, jogos volt az a taggyűlési megállapítás, hogy a sok selejt látványa lehangoló. Tenni kell ellene!

Úgy tűnik, erre törekszenek minden erővel. S ez fogalmazódik meg a pártrendezvényeken: a minőséget javítani kell feltétlenül.

Az ideai terv teljesítése egyébként nem kis erőpróba, de bíznak benne, hogy meglesz. Igaz, ha meglesz — kiscsendül a balmazújvárosi gyár vezetőinek szavaiból —, a debreceni anyavállalat segítségével még egyelőre...

Hornyák András

Azt akarom mondani...

1. Ismerkedés — padon

Elsőévesek voltunk-e avagy másodévesek, bizony meg nem mondom. Az idő kissé egybemosza az éveket, s nem mindig a legfontosabb emlékek rögzítődnek a legbiztosabban. Mindenestre év vagy fél év kezdete volt, az első marxizmus-leninizmus szeminariumra várt a csoport az egyik harmadik emeleti kis szobában.

S még őriztünk valamit a középiskolai szokásokból, én éppen a katedrai asztal tetején trónoltam, s arról igyekeztem meggyőzni egy kissé molett, fekete, szemüveges évfolyamtársnőmet — aki új arcnak tűnt az ismerősök között —, hogy komoly legyen, olvassa a kötelező irodalmat, mert a hírek szerint érkezett Pestről egy új marxista tanár, aki állítólag kés és villa nélkül fogysztja a lusta, világnézetű vitára nem kapható egyetemistákat.

Mi tagadás: tetszett annyira, hogy némi „első befolyást” gyakoroljak rá, akkor még azt hittem, így lesz az a legválaszabb. A kis gömbölyű fekete elpirult, de visszaszólt.

- No, szállj csak le onnan!
- Már miért szállnék? Szólnak a többiek, ha jön az új fiú.
- Nem szólnak.
- Hogyhogy nem?
- Ugyanis én vagyok az új fiú.

Igen, ő volt a marxista szeminariumvezetőnk. Az ismerkedés után aztán együtt tanultuk a marxizmust, tanár és hallgatók. Igaz, ez a személyi kultusz idején történt (no jó, annak a vége felé), de Á. G.-t barátként is szerettük. Tekintélyét őszintesége adta, keményen szilárd világnézete, nagyobb jártassága az emeletben, s nem utolsósorban személyesen szerzett tragikus történelmi tapasztalatai.

És bizony, az előadásokat tartó tanárok is alig voltak idősebbek pár évvel nálunk. De ugyanonnan jöttünk, ugyanolyan tapasztalatokkal rendelkezünk, élethelyzetünk is hasonló volt. Talán ezért mertünk, tudtunk általánosan vitázni, keresni őszinte akarattal a markunkból újra és újra kiröppönő totális igazságot.

2. Mennyi tíz év?

Mindez akkor jutott az eszembe, amikor az Egyetemi Élet egyik utóbbi számában olvastam egy cikket, Nem volt mindenben jó szájzú, személyi sérelmeket sejtettem mögöttem, s ebből fakadó indulatot. Egy dolog azonban megdöbbentett. Egy tantárgy szakmódszertanához, egy társadalomtudományi tárgy tanításához valóban nem lehet tíz-tizenöt évvel ezelőtől született könyvekre hivatkozni. Azóta más a tanterv, a tankönyv, más az objektív társadalmi közeg, mások a tanárok, a tanulók.

Változik bizony a világ. S magamban már kérdeztem is: vajon hány év lehet ma a különböző szinteken marxizmust — leninizmust tanító, oktatók átlagéletkora? A diákoké világosan kiszámítható, sőt még az oktatási igazgatóságok tanfolyamain hallgatóké is viszonylag alacsony, az élet természetes törvényei szerint. És vajon a tanároké?

Tévedés ne essék, én is tudom, hogy az évtizedek alatt összegyűjtött ismeret, tudás, társadalmi tapasztalat rettentő sokat jelent. Mélységet, alaposágot bizonyosan. Az is igaz viszont, hogy az évtizedeken át gyűjtött tudás és tapasztalat könnyen rögzül mozdíthatatlanná. Hiszen ez bizosságot, stabilitást, nyugalmat élethelyzetet jelent.

Viszont a kor nyitottságot igényel. A roppant gyorsan változó élethelyzetekhez való roppant gyors, rugalmas alkalmazkodást. Akár a filozófiát, a történelmi és dialektikus materializmust nézzük, nemhogy tegnapi ismeretekkel nem lehet érvényes választ adni napi kérdésekre.

Pedig van rá példa, hogy ezt is megteszik.

Barátom egy továbbképző tanfolyam hallgatója. Mikor tapasztal-

talatairól kérdezem, legyint. S előveszi a Heti Világgyászát. Gyorsabb, maibb, őszintébb, nyitottabb választ talál ott kérdéseire, mint a tanfolyam előadásai-ban.

Igen, a marxizmus lényegéhez tartozik, hogy élő, eleven, a változást követő, befolyásoló elmélet, amelynek még tízeves távlatban sem lehet dogmává, rutinná, sablonná merevednie. Tízestendős lemaradás itt világnyi hátrányt jelent.

3. Ráadásul fiatalok

Ráadásul a fiatalok keményebben kérdeznak. (Már ha kérdeznék. Ha nem, némaságuk akkor is felér egy hivatalos deklarációnak.) S nekik aztán tényleg nem lehet évtizedekkel korábban datált választ adni.

Már csak azért sem, amit egyik barátom — megyei KISZ-vezető egyébként — szeret hangsúlyozni. A most élő fiataloknak ugyanis nincs értelme köziük a mi életünk meghatározó küzdelem mozzanataihoz. Nekünk az volt életünk nullapontja, hogy hét kilométert gyalogoltunk naponta az iskolába, hetet vissza. Én nem volt fürdőszoba, keresztben álmotunk a szalmacsónok szülein lábánál. És a petróleumlámpa, a fél napszám, a foltosztó nadrág, a leventesapka.

Hál' istennek — jön számra a régi formula — számukra ez már alig jelent valamit. Nekik az a nullapont, amit mi most viszonylag teljes életnek tartunk. Mert ezt mi teremtettük, benne van az életünk, a hitünk, a vérünk. A mi nullapontunkhoz képest ez a mostani fényévnyi távolság. S megtettük pár évtized alatt.

Valljuk be: nekik nem lesz módjuk ilyen rövid idő alatt ilyen messzire eltávolodni a nullapontunktól. Most a kisebb, hosszabb lépések korát éljük, a történelem sodró ereje, a tömegek világrengető lendülete helyett a hétköznapok, a magas szintű, igényes munka visz tovább. S ez nem olyan látványos. Bonyolultabb a szerkezet, több a meghibásodási lehetőség. S ha ők rákérdeznék egyik vagy másik alkatrészre, működési hibára, nem tehetjük meg, hogy a már kiszolgált szerkezetek alaprajzaival válaszoljunk nekik.

Igen, félek, hogy jelenleg a marxista-leninista oktatásban kevés az olyan fiatal tanár, akinek élethelyzete hasonló a diákokéhoz, s ezért hasonló a kérdése, a válasza is. Nem szeretném generációs problémává egyszerűsíteni a dolgot, de az MSZMP áprilisi határozata is, a januári ideológiai konferencia is hangsúlyozta: a párt ideológiai tevékenységének meg kell újulnia, választ kell keresnie és találnia a mai kor mai kérdéseire. Ezeket pedig legérdekesebben és legkarakteresebben a fiatalok teszik fel.

4. A kérdések mögött

Igaz, mindenféle kérdés mögött ott kell lennie a mindennapos tét, biztosítéknak. És szaporodnak a fiatalok között, akik csak kérdezni tudnak és akarnak, s nem is a választ teszik, csupán a szembenállás, a „masság” pozitívumát. Sajnos, akadnak olyan fiatalok, akik kérdéseikkel szelet akarnak vetni, s tán a vihararátának is örülnének.

Veszélyes játék ez pedig. Mert ha az örökösön új kérdések mögött nincs ott a világnézet, politikai, etikai-emberi stabilitás, az anarchia vörös kakasa röpben a gondolatokra. Ha nem tisztá a cél, a szándék, amivel kérdezzük, nincs jogunk a szóra.

Mégis, azt hiszem, közelíteni kell egymáshoz a jó szándékú, jól s jó célokért kérdezők s a válaszadók nyitottságát, megújulási képességét. Ez most a marxista-leninista propaganda, a világnézet nevelés kulcskérdése. Sablonok helyett élő valóságot, rutin helyett nyitott őszinteséget, dogmák helyett a vita demokratizmusát kell általánossá tennie azoknak, akik a tanári vagy a propagandista katedrára felállnak. Hiszen a kor, a társadalom, a létrejött szocialista rend tud válaszolni igen sok kérdésre már.

Csak hagyjuk szólni, hagyjuk hadd beszéljen történelmi és emberi igazsága.

Beművelőjének

Műanyag-feldolgozók Szabolcsban

Annak a nyolcvan embernek, akinek ma Kemecsen, Kállósemjénben és Nyíregyházán az van beírva a személyi igazolványába, hogy munkahelye a Hungária Műanyag-feldolgozó Vállalat debreceni gyára, nincs oka panaszra. Ők ugyanis rövid idő alatt (betanított) munkásokká lehettek. Ha úgy tetszik, ipari dolgozók. S hogy erre miért és miként került sor? Kezdjük az elején.

Debrecenben a „műanyaggyárban” — Dulai Pál, a gyár igazgatója a jegyzetembe nézve helyeselt: a műanyag-feldolgozóban — évek óta gondot okoz a létszámbély. Három esztendővel ezelőtt a gyárban 828-an, az idén 746-an dolgoztak, dolgoznak. Annak ellenére, hogy a bérszínvonal és a termelési érték ez idő alatt jelentősen nőtt, a dolgozók jó része (s főleg a fizikai állományúak) máshol nézett kenyérkereset után. A nagy üzemszámokban sok volt a kihaználatlan, álló gép. Ugyanakkor a műanyag-feldolgozó által előállított termékek hiánycikknek számítottak a kereskedelemben. Az üzletekből eltűntek az önkiszolgáló kosarak, a különféle méretű marmonkannák, s azok a termékek, amelyek munkai igényesebbek.

A gyár vezetőit régóta foglalkoztatta az a gondolat, hogy azokat a gépeket, amelyek Debrecenben kihaználatlanok, jó lenne vidékre telepíteni. Olyan helyre, ahol van munkaerő. Természetesen a jó üzlet — mert mit tagadjuk, erről van szó — nemcsak az kellett. Az elképzelés az volt, hogy építkezés nélkül sikerüljön az ipartelepítés. Olyan falvakat kerestek, ahol van munkacsarnok, víz, energia. Tehát „akármilyen” hely nem jöhetett számításba. Megyénkben mindezeket a feltételeket nem sikerült együtt fellelni, de Szabolcs-

ban, mint már említettem, három faluban is kedvezők voltak a lehetőségek.

Igy 1981-ben megkezdhetők a mobil géppark vidékre való telepítését. Rövid idő alatt huszonegy gépet helyeztek üzembe a három faluban. A Kemecsei Állami Gazdaság által a Hungáriának átadott üzemszámokba a túvási profil, közismertebb nevén a palackgyártó géppark költözött. Azóta itt gyártják a marmonkannát, az ötliterestől a húsliteresig. Kállósemjénben az Új Élet Termelőszövetkezet volt épületében fröccsöntött háztartási termékek készülnek. Nyíregyházára a Műanyag- és Fotóipari Szövetkezethez pedig azoknak a kisméretű termékeknek a gyártása került, amelyeknek az előállításra nagyon munkai igényes. Azóta a Debreceni Műanyag-feldolgozó termelési értékének a 10 százaléka Szabolcsban születik meg. A gyár idei terve egyébként több mint egymillió forint.

Szabolcsban sikerült az is megvalósítani, hogy a huszonegy gépet három, illetve folyamatos műszakban járassák. A vidéki munka eredményeként a hiánycikknek ismét kaphatók lettek. A géptelepités tehát eredményes és gyors volt.

Am ha valaki azt gondolná, hogy azokat a rendkívül bonyolult berendezéseket napok vagy hetek alatt sikerült az elvárásoknak megfelelően működtetni, téved. Mert bizony egy, másfél év kellett ahhoz, hogy a szabolcsiak megtanulják művelni a műanyagipar eme kis ágát. A kihelyezett üzemek telepítését két vállalat gazdasági munkaközösség tagjai végezték el. Ők ügyelnek azóta is a termelés folyamatosságára. Az egyik munkaközösségben nyolcan dolgoznak, ők a kemecsei termelést ellenőrzik, a másikban heten,

ennek tagjai a nyíregyházi és a kállósemjéni üzemek működését kísérik figyelemmel. A gmk tagjai akkor járnak jól, ha a termelés mindenütt folyamatos. Ezért állandó kapcsolat tartanak a szabolcsiakkal, s ha szükség van a munkájukra, az a szakember, akire a legjobban várnak — és éppen nem dolgozik —, a helyszínen terem.

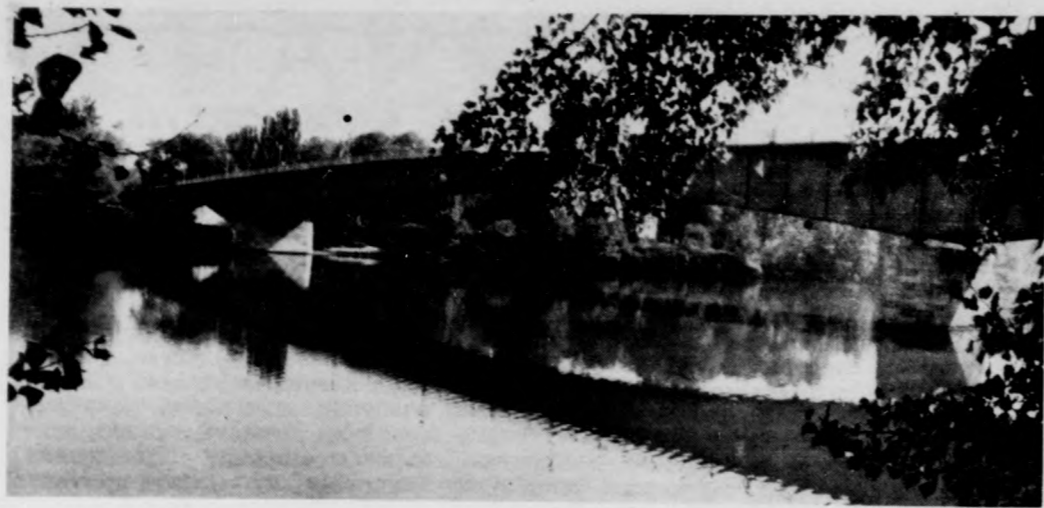
A gmk-ban a lakatostól a villanyszerelőig s a mérnökig szinte minden szükséges szakma képviselteti magát. Munkájukat csak a rendes munkaidőn túl végzik, vagyis az ellenőrzések jórészt hétvégre jutnak. A munkaközösség tagjai igyekeznek úgy megszervezni a vidéki üzemek munkáját, hogy azokban a legkevésbé fennakadás se legyen. Például az alapanyagot közvetlenül a gyártóktól és a forgalmazóktól kapják.

A régi almatárolókban tehát ma modern palackfúvó és fröccsöntő gépek dolgoznak. A munkavállalók jórészt asszonyok, akik most tanulmányosan. Az is igaz viszont, hogy az évtizedeken át gyűjtött tudás és tapasztalat könnyen rögzül mozdíthatatlanná. Hiszen ez bizosságot, stabilitást, nyugalmat élethelyzetet jelent.

Viszont a kor nyitottságot igényel. A roppant gyorsan változó élethelyzetekhez való roppant gyors, rugalmas alkalmazkodást. Akár a filozófiát, a történelmi és dialektikus materializmust nézzük, nemhogy tegnapi ismeretekkel nem lehet érvényes választ adni napi kérdésekre.

Pedig van rá példa, hogy ezt is megteszik.

Iván Gizella

Átal a Tiszán

Az őrtálló torony

Emlékek kapuja

Őszi utca

Felújítás előtt a műemlék-templom

Szomszédolás

TOKAJ

Itt más íze van a szélnek is...

Ahogy az Alföldet vigyázó magános örhegy lankáin leszáll, elcsöndesedve, megszelídülve összeölelkezik a Tisza és a Bodrog hullámaival, sodrásából nyugalom lesz, béke. Olyan, amelyet most iszik be szomjasan szemünk, testünk és szívünk, ahogy bandukolunk a csendes kisváros rozsdás levelekkel lepelt, itt-ott még macskaköves utcáin.

Itt más íze van a víznek is...

Keresztúr felől a Bodrog kanyarog, kimosva ősfák gyökereit, Rakamaz irányából a Tisza. És közel a hídhöz — közrezárva a szigetet, amelynek egykori vára történelmünk egyik pillére volt — a Bodrogot magához öleli a Tisza. A kékesfekete, gyors kis folyó odasimul a szőkészöld vízű, nyugodt hőmpölygésű folyam ölébe, s megcsendesül, akárcsak a szél.

Itt más íze van a levegőnek is...

Tisztább.

Bolyongok a töltésoldalon, a strandon, egykori iskolám előtt, a mostani Kollégium barokk kapuja előtt, az eldugott utcákon, a hegynek ívelő egykori piac helyén, nemcsak a hegy-víz-szél tisztította a levegőt érzem, hanem azt a másikat, a gyermekkorét is, s tán az egykori polgárista alig eleven kis büszkeségét. Hiszen nekem Tokaj volt a VÁROS, így nagybüszkülettel, pedig akkor még nem volt múzeuma, képtára, nem volt tábla a Lenau- és a Paulay-házon. A régi boltok ajtaját bezárták, hivalkodik az új áruház, az új hotel és én iszom, iszom szomjasan egyszerűen álmodok újra megtalált levegőjét.

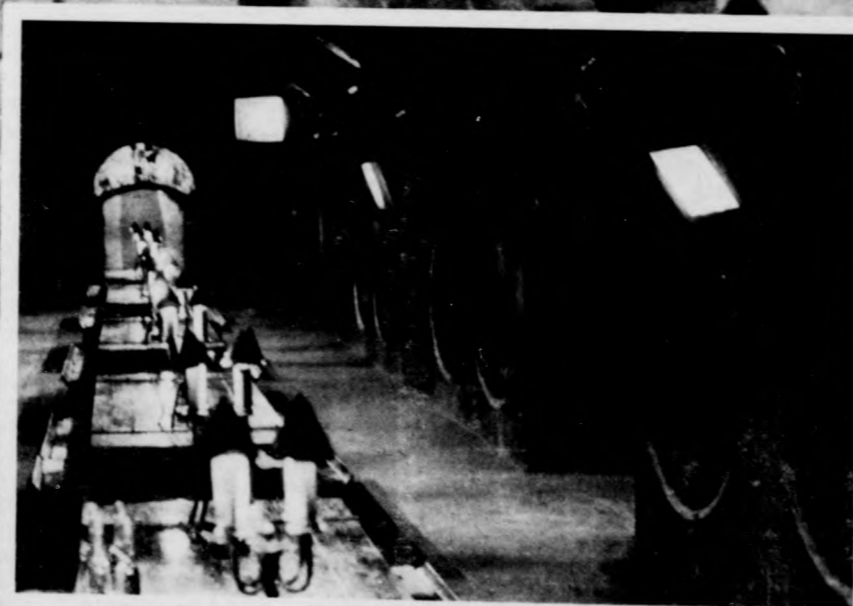
Itt más íze van a bornak is...

Ez az igazi íz. A Rákóczi-pince fénylő gyertyái között az idegenforgalmi hangulat, a Magyar Róna pincéjében — ajtaja fölött a Teleki-cimer — a barátság szerénysége invitál, s itt is, ott is a felülmúlhatatlan borkirály. Ha koccintunk, csillog az üveg, a rég őszszetört emlékek egészésként csillannak a pohár arany falán...

Ide én hazajöttem.

De ha bárki jön, kóstolja meg a szemet, a vizet, a levegőt és a bort. S megérez valamit a végtelen világ örökös nyugalomából.

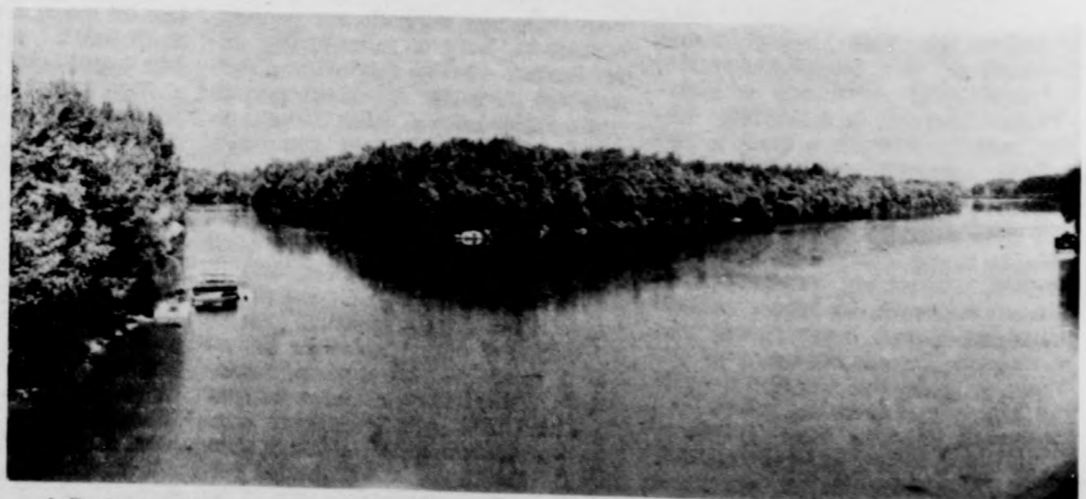
(if)

A Rákóczi-pincében

A pince fölött a Teleki-cimer

A Bodrog a Tiszába simul

(Iklédy János felvételei)

Korunk

A „Korunk zenéje” program 1974-ben jött létre Budapesten a budapesti zenei életben. A létrehozását vezette, hogy — hasonlóan tájékozottságát nyújtson — tartották, hogy a kortárs zene a magyar zenei életben is a hazai közönséghez.

A kezdő lépések után a város is fogékonyabbá vált a deményezés követésére, mellette csak Debrecen mellett keret verni a Korunk programot, mely immár hármasra az említett célok érdekében.

1983. október 3-án koncertje, egyben az országos zenei versenyek megnyerése is a Zeneművészeti központ hangversenytermében. A koncert programja harmónia dramaturgia, zenei színészek, zenei újdonságok előadógárda közreműködésével.

Az előadott művek között, de teljes mértékben Stravinsky: Pulcinella műveiben is stíluskorszak neoklasszicista korszak először hangzott el. A Frigyes fagottverseny bemutatója. Patachich műveinek, utóbbi műveinek című művét nem mutatta be az előadó, kik írta a művet. B. emlékére írt Fügáját, másodikként, másodikként, második zongoraverseny mutatónként hangzott.

Szerencsés volt a koncert, amely még nem volt olyan avantgarde zenei gondolatát a jobbára zenei művészekből, mérő tapsa igazolta.

Hidas Frigyes vezette, eddig a harmonára és a zongorára hallhatuk a Fagottverseny díjazottjait.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Hortobágy:

Ujabb Hortobágy-képek, mert ismét gazdagabb lettünk ismét. Más szóval és más oldaltól, tovább szélesedhet a Hortobágy-képek, befogadókban kultúra Hortobágy-képek, mit jelent, milyen minőségű, két takar ez az önmagában jellegtelenség, hogy szélesedjen? Szélesedjen, tisztán májában nem is igen a valószínű végtelenségben fejeződik: a rossz végtelenség, a monotonná váló variáció? Vagy a pozitív hatástalanságot, új megoldások keresését? A festés üreg, alázott témát (ami valóban sem külső, sem belső) a kényszerrel nem jellemezhető, vagy a művészi önvizsgálat és továbblépés, egy figyelemre méltó alkotói program megjelenítésének mélyüti. A kiállítás egészét tekintve természetesen mindkettő. Az egyes alkotók, sőt kevesek esetében az elhatároló vagy alternatíváját.

Engedjék meg a kérésnek, hogy mai mondanak pontosabb megfogalmazásban egy régi eseményre hivatkozzon. A fiatal képzőművész György 1910-ben, az első Kernstock-kiállítás alkalmából nevezetes előadást tartott Az utak elváltak címmel. Az egyik út akkor Kernstock vezette „Nyolcvan évvel ezelőtt, az értékek a megépítettség” művészi. A másik az önmagát márban az időben is túlélt a klasszicizmus útja; az értékek az ötlet felé hátrálás, „finom meggyőződésnépszerűség”, a „csak szeszácsméltóság akármiből” stb. Mi köze van e hajdani, már művészettörténeti jelentőségű, nagy budapesti ágaknak az ez évi, debreceni Hortobágy-tárlathoz? történelmi jelentőség arányképpen óriásiak. De példától csak még kétféleképpen, mert a problémák a problémamentesség, a ványt „cifra szolgálként” aranyborjúként kezelő, a vésziség útjai azóta is, s telenül elválnak. Csak a kell vennünk őket, a terjedési dimenzióit a tavacska-

Korunk zenéje

A „Korunk zenéje” mint összefüggő program 1974-ben jelentkezett először Budapesten a budapesti zenei hetek keretében. A létrehozókat az a szándék vezette, hogy — a fesztiválokhoz hasonlóan tájékoztasson, áttekintési lehetőséget nyújtson. Fő szempontnak tartották, hogy a kortárs zenét és ezen belül is a magyar zenét közelebb vigyék a hazai közönséghez.

A kezdő lépések után néhány vidéki város is fogékonyt mutatott a kezdeményezés követésére, de a főváros mellett csak Debrecenben tudott gyökeret verni a Korunk zenéje bérlet-sorozat, mely immár hetedik éve szolgálja az említett célok érvényesítését.

1983. október 3-án volt a sorozat első koncertje, egyben az új évad nyitóeseménye is a Zeneművészeti Főiskola hangversenytermében. Az Országos Filharmonia dramaturgiája ezúttal választékos, színes programot nyújtott bérletnek, zenei újdonságokat is, nagyszámú előadógárda közreműködésével.

Az előadott művek századunkból valók, de teljes mértékben különbözőek. Stravinsky: Pulcinellája a szerző életművében is stílusfordulatot jelez, a neoklasszicista korszak kezdetét. A mű először hangzott el Debrecenben. Hidas Frigyes fagottversenyének ez volt az ősbemutatója. Patachich Iván: Verseny-műve a gordonkára, ütőkre és magnószalagra című művét nemrég szerzői esten mutatta be az előadógárda; a szerző nekik írta a művet. Bogár István Bach emlékére írt Fügáját Debrecen tűzte másodikként műsorra. Végül Zádor Dezső zongoraversenye magyarországi bemutatásán hangzott el.

Szerencsés volt a Pulcinellával kezdeni, amely még nem jelentett kimonodottan avantgárd zenét. A kedvező fogadtatást a jobbra főiskolás és hivatalos muzikusokból álló közönség elismerő tapsa igazolta.

Hidas Frigyes versenyművei közül eddig a harmónára és az oboára írt alkotásokat hallhattuk Debrecenben. A Fagottverseny ősbemutatója is sikeres

volt. Vajda József fagottművész hangszertudása rendkívül gazdag éretnyet vonultatta fel a mű hiteles életre keltéséért.

Patachich versenyműve nem csupán érdekességével hatott. A roppant előadói fegyelmet követelő mű Kedves Tamás gordonkaművész és a Debreceni Utóhangszeres Együttes előadásában az est egyik legjobban ünneplott számává vált.

Bogár István zeneszerző eddig fűvös kamaraművei révén lett ismerős Debrecenben. Fügáját az Allami Hangversenyzenekar mutatta be Budapesten, most került előadásra másodszer. A nagyzenekarra írt mű pillére ezúttal is a rézfűvös kar. Technikai szempontból az est legnehezebb műve, a rézfűvösök különösen próbára tette a belső kamarajáték és a hatalmas hangzástömbök arányainak megfelelő kialakítása. A közönséget az első hatás egyelőre nem tudta magával ragadni, bár a zenekar győzte a technikai megterhelést.

Zádor Dezső Zongoraversenye a romantikus zene nemes képviselője. A Lvovban élő magyar zeneszerző maga is részt vett műve magyarországi bemutatóján, s mint mondtotta, itt jobban sikerült műve interpretálása, mint Lvovban. A közönség meleg ünneplésben részesítette a szerzőt, valamint az előadókat: Irmay Kálmán zongoraművész és a Debreceni MAV Filharmonikus Zenekart. Ez utóbbit Szabó László, a Debreceni Utóhangszeres Együttest Vrana József vezényelte.

A szokatlanul hosszúra sikerült hangverseny közönsége érdeklődéssel hallgatta a sokszínű muzsikát és felfokozott hangulattal hagyta el a koncerttermet.

Erdekeltnél, nem irhattam kritikát, s így a történetekre és a közönség reakcióira szorítkozva szóltam arról az eseményről, amely korunk zenéje népszerűsítésének egyik vállalkozása volt.

Márton Gábor

KÉPZŐMŰVÉSZETI FIGYELŐ

Hortobágy: Téma vagy médium?

Újabb Hortobágy-képekkel lettünk ismét gazdagabbak. Más szóval és más oldalról: tovább szélesedhet a bennünk befogadókban kialakult Hortobágy-képzet. De mit jelent, milyen minőségeket takar ez az önmagában jellegzetes szó, hogy szelesedés? Szélesedés, tiszta formájában nem is igen megvalósuló végletekben fogalmazva a rossz végtelenséget, a monotonná váló variálódást? Vagy a pozitív határ-alanságot, új megoldások keresését? A festés ürgyévé alakult témát (ami valójában sem külső, sem belső alkotási kényszer nem jelent); vagy a művészi önvizsgálat és továbblépés, egy figyelemre méltó alkotói program megjelenítésének médiumát? A kiállítás egészét tekintve természetesen mindkettő. Az egyes alkotók, sőt képek esetében az elhatároló vagy- vagy alternatíváját.

Engedtetsek meg a kritikusnak, hogy mai mondanójának pontosabb megértése érdekében egy régi eseményre hivatkozzon. A fiatal Lukács György 1910-ben, az első Kernstock-kiállítás alkalmából nevezetes előadást tartott Az utak elváltak címmel. Az egyik út akkor a Kernstock vezette „Nyolcak” útja, a „rend, az értékek és a megépítettség” művészete. A másik az önmagát már abban az időben is túlélt impresszionizmus útja; az egészítő az ötlet felé hátrálás, a „finom meggyőződésnélküliség”, a „csak szenzációkat merítés akármiből” stb. útja. Mi köze van e hajdani, ma már művészettörténeti jelenségnek, nagy budapesti ütel-ágyazásnak az ez évi, debreceni Hortobágy-tárlathoz? A történelmi jelentőség arányai kétségkívül óriásiak. De a példa ettől csak még kézenfekvőbb, mert a probléma és a problémamentesség, a látvány „cifra szolgaként”, ill. aranybörjűként kezelő művészség útjai azóta is, szüntelenül elválnak. Csak észre kell vennünk őket, a tengerdimenzióit a tavacskaiban is.

1983-ban impresszionizmus lenne a Hortobágyon? És ha igen, ez miért baj? Egyik kérdésére is, másira is egy halvány-halk nem a válasz — meg a kérdéscím, a probléma finomabb árnyalása. Ugyanaz Tar Zoltán (Nádas télen, Száraz tél a Hortobágyon), Sándor Margit (Az alkony), Gyurkovics Hunor (Hortobágy I. és II.), ha akarna sem lehetne impresszionista, mert egyszerűt (szubjektíve) kevesebbet, másrészt (objektíve) többet tudnak, mint a szóban forgó izmus klasszikusai. (Sőt Sándor Margit a pointillizmus technikát újítást olyan finoman „szóvi” tovább, hogy alkotójának „sejtszerkezete” közelről és maga az optikai módosulás távolról egyaránt figyelmet érdemel.)

Ami „újratermelődik” a látványfestészetből, az természetesen vizuális érték (Tar Zoltán). De ha még ez sem valósul meg, akkor hiányérzetünk kétszeres (Torok Sándor). A Vihar előtt „felkészenek”, kidolgozatlanok hat; s ami megvalósul, az sem kontrasztosként, sem egybecsengően nem teremt kompozíciót. A Kadarcs II. c. képen elvileg minden a színre épül, de a színek festéknek megmaradva szenvedik el az esztétikusokat. Szeretném, ha az eddigiekből kiderült volna, hogy az „impresszionista” útjelző táblát alapvetően nem történeti értelemben használom. Arra a festői magatartásra értem, amely az ova lemond a kép keretén belüli továbbgondolásra, miközben a látványélményt sem tudja az izgalmaság hójokán tartani.

Véleményem szerint a Hortobágy önálló művészetét elsősorban éppen azok a művészek teremtik meg, folytatják tovább, akik számára ez a világdarab médium. Nem vulgárisan értelmezendő népiség, realizmus és korszerűség változó belső arányairól van itt szó. Kurucz D. István a Hortobágy I. c. festményén a békaperspektívával, a le-guggoló parasztember szem-szögéből teremti meg a leg-költőbb értelemben földszá-

gú tájképet a barátságos tányával. Egerházi képeit változó színösszhangzat, oldódó formák és a régi követezesség jellemzik. Kapcsa János tömör és kifejező látomásain (A Nap, Bikák) a finom vízintéseknek mint az „idők szele” egyfajta vizuális ekvivalensnek — lelapi-tja még a Kilenclyukú hidat is — csak a bikák: az élet, a zeuszi erő, a súlyos formák hordozói képesek ellenállni. Fekete Borbála két szép kis tüzománvával e technikai műfaj új lehetőségeit, a táj-képszerűséget példázza sikeresebben (Hortobágy tavasszal, Hortobágyi táj).

Szilágyi Elek két munkája közül most a Napégette pusztáról szólunk. Akik ismerik görögországi élményeiből sárgadót anyagát (DATE Galéria), azok tudják, hogy a hegyek és síkságok ábrázolása terén új utakra lépett. Ezt a művét úgy értékelhetjük, mint tanulságos lépcsőfokot a föld — ég viszony következetesebb megragadásának, ábrázolásának — szinte a szó szoros értelmében rögs! — útján. Am rögtön hozzá kell tennünk, hogy új, az elöb-bentel magasabb rendű el-bentmondás keletkezett: most az ég a több rétegű, az inkább titkokkal terhes és a föld a prózai, a naturalisztikus. Művészileg logikus folyamlat az: ha az ég „nehéz-zé” válik, akkor még súlyo-sabbá kívánkozik a föld.

Elsősorban tendenciákat különítettünk el, s nem értékeket; ezek sorrendje a fen-tebb vázolt főbb szemléleti útirányokon belül marad. Az értékelésben objektív igényű kritikus szubjektív joga, hogy — elsősorban önmaga számára — a tárlat legem-lékezetesebb műveiként a tüzománvókat és a Napégette pusztát jegyezze fel. Azzal pedig már a közönség jogos igényének is hangot ad, ha jóllakott szeme fűrgébben csillan fel a goethei Stirb und werde (Halj meg és szü-less újra) parancsának vala-milyen fokú teljesítése lát-tán. (Gambrius Galéria)

Éles Csaba

Kocsis Rózsa:

Minőségeszmény Németh László szépirói műveiben

Az utóbbi években Németh László iránt megnövekedett az érdeklődés — halljuk sűrűn. A közelmúltban több monográfia is megjelent róla — örvendetes tény ez is. A valóságban az iránta tanúsított érdeklődés immár fél-százada töretlen, az írói-gondolkodói életmű feldolgoz-sának viszont csak legkezde-ténél tartunk. S ez nem is le-het másképpen. Hiszen Né-meth László azok közé az író-írások közé tartozik, akik szépirói munkásságuk kivé-teles rangja mellett „élet-receptek”-kel is kivívták a kortársak rajongását-ellen-szenvét. A kritikai-irodalom-történeti munka feltételei pe-dig nem a legkedvezőbbek ilyen méretű, nehezen hozzá-férhető, s több szempontból is kényes természetű életmű esetében. Pedig amíg egyfe-lől félreértések és félre-magyarázások, másfelől a fenntartásokra, ellenvélemények-re túlerékényen reagáló apo-lógia lehetetlenné teszi az ér-tékesítő kutatómunkát, ad-dig nem veheti kezdetét a művészi, etikai, gondolati örökségnek a nemzeti mű-veltségbe emelése.

Eppen ezeket a körülmé-nyeket figyelembe véve te-kínthetjük Kocsis Rózsa könyvét értékes, hasznos ka-lauznak, a további munkála-tokat is jól előkészítő könyv-nek. Nemcsak azért, mert komoly felkészültségről tanú-skodó, a szakmabelit is eliga-zító, de a szélesebb olvasó-közönség számára is élvezte-s Németh-monográfiát írt, hanem azért is, mert állítá-sai csakugyan megalapozot-tak, érvelése gazdag, ítéleti megbízhatóak. Pedig a fel-adat példátlanul bonyolult még így is, hogy csak a szépi-rodalmi művek tüzetes vizs-gálatát vállalhatta. Termé-szetesen nem szaktítja el a re-gényeket és a drámákat az ideológiai jellegű művektől, de azok bevonása teljessé-gel lehetetlen lett volna. (Így is akad olyan dráma, amelyre csak 1-2 lap jut, s ez még a téma ismertetéséhez is kevés, pedig nemigen akad Németh László-mű, amely ne érdemelne ennél több figye-lmet.)

Nemcsak méretében óriási vállalkozás a szépirói Németh László monografikus bemu-tatása. Komoly nehézségek kel járhatott a művek krono-logikus sorrendű elemzésé-nek egyetlen gondolat, közép-ponti eszme alá rendelése. Kocsis Rózsa a legjobb meg-oldás mellett döntött, amikor ilyen vezérszemponttal a mi-nőségeszményt választotta, s nem rajta múlt, hogy időn-ként szem elől tévesztette. A „minőség” ugyanis olyan sok-féle módon, s a pálya külön-böző szakaszain eltérő jelen-téssel szerepel Némethnél, hogy egységes értelmezése és a szépirói munkásság tenge-lyébe állítása nem lehet problémátlan. Arról nem be-szélve, hogy legnagyobb ál-landósággal a „minőség” for-radalmi megiscsak társadal-mi-etikai-etnikai reform-program, s ebből a szférából venni kölcsön vezérelvet a szépirói megfajlásához ha nem is kockázatos, de mindeneset-re roppant komplikált manő-ver. Nem mintha az utópia

és a szépirói oeuvre nem tar-tozna össze szétválaszthatat-lanul, de mert történelmi konkrétumától megfosztva a minőségeszmény nagyon is általánossá válhat mint mű-képző tényező.

A Németh Lászlóról az el-múlt két-három évtizedben megjelent méltatások gyako-ri egyoldalúsága az értékes-től való tartózkodás. Valószí-nű pedig, hogy nemcsak a drámák esetében (még erről esett leginkább szó), de az esszéknél is meglehetősen nagy a színvonal-ingadozás. A regények megítélésében is van bizonytalankodás: vol-tak, akik elhibáztak és a hanyatlás termékének tekin-tették az Égető Eszter és az Irgalom címűeket, mások az egész életmű csúcscsára he-lyezték ezeket a regényeket. Kocsis Rózsa minden művel kapcsolatban kísérletet tesz értékmegnevező leírásra, azonban inkább indirekt esz-közökkel valóítja meg, te-hát az elemzés értékhangsú-lyaival juttatja kifejezésre a minősítést. (Nem kizárt egyébként, hogy az értékelő-minősítő magatartás megerő-södése több vitás kérdés meg-oldásához segít majd hoz-zzá.)

A Minőségeszmény Né-meth László szépirói művei-ben c. könyvnek egyik legjelentősebb eredménye Németh László világirodalmi kapcsolatrendszerének min-den korábbinál körültekintő-bb, teljesebb tárgyalása. A világirodalmi inspirációk a korszerűség, az érték szem-pontjából válnak meghatá-rozókká. Azzal a nagyrészt gancsoló szándékú concep-cióval szemben ugyanis, amely szerint a regényíró Németh László voltaképpen anakronisztikus, XIX. szá-ziadi jelenség, Kocsis Rózsanál minden eddiginél meggyő-zőbb bizonyítást nyer, hogy Prousthoz, Joyce-hoz képest előre, s nem hátrafelé indult az epikus Németh. A század-forduló nagy társadalmi-etikai válsága, mely Joyce-nál és másoknál a hagyomá-nyos irodalmi formák szét-töréséhez vezetett, tulajdon-képpen párhuzamos jelensé-gre az ismeretelmélet, s egyál-talan a harmonikus világkép, az értékbizonyosság krízise-nek. Németh László nagyon is átéli ezt a válságot a 20-as években, s nem ezek előtt-rol, hanem ezek utánról, ezek tanulságaival kezdi pályáját. (Nem vehető fel tehát vele kapcsolatban az, amit Mó-riczra vonatkozóan megpen-dítettek, hogy a századfordu-lónak ezen a nagy fordulaton nem ment át.) Németh egy újfajta értékbizonyossághoz jut el a negyvenes, ötvenes években, ezt tükrözi az Ege-tő Eszter és főképpen az Irg-alom. Ennek az új értékbi-zonyosságnak a művészi ki-fejeződése a harmonikus, Joyce-ékhoz képest szimmet-rikus, sőt konvencionálisnak látszó forma.

Nem mintha a magyar iro-dalom fejlődésének, az egyes műveknek egyetlen, vagy leg-füvesebb értékemelője a vi-lágirodalmi folyamatokhoz való időbeli viszony volna. (Ez indokolatlan alábecsülé-séhez vezetne el nemcsak az Arany-balladák, hanem

Ady szimbolizmusának, sőt Déry regényírói művészeté-nek is.) De arról nem mond-hatunk le, hogy a magyar irodalom történetét a vilá-girodalom kategóriáival is megközelítsük. Hisz még az olyan speciálisan belső fejlő-désű géniusz, mint Arany is Homérosz, Herder, Goethe, Byron és mások hatásának érzékelése nélkül csak cson-kán érhető. Mégis Németh László az egyik legjobb pél-da, hogy sajátos nemzeti esz-tétikai-kritikai fogalomkör-re is szükség van. Ezért is figyelemre méltó Kocsis Ró-zsa kísérlete, hiszen az ér-tékbizonyosság, a minőség-eszmény avangarde utáni testet öltése vezetett el Né-meth Lászlónál egyes tesz-halott műfajok (történelmi dráma, verses dráma, lélek-tani nagyregény) új viszo-nyok között megváltozott alakban való újjáélesztésé-hez. Kocsis Rózsa ennek je-gyében állapítja meg, hogy „Ady költészete... példa volt neki arra is, hogy a magyar és nyugat-európai művészet szintéziséből miként szület-hetett meg a legmagyarabb, egyszersmind legmoder-nebb... gondolati líra.” A magyar irodalom sokat em-legetett fáziskésése, aszink-ronja érvényesül Németh László negyvenes, ötvenes évekbeli legjobb regényei-ben és drámáiban: a hagyomá-nyos forma ereje, teher-bírása megcsokorozódik, új élmények, tartalmak hordo-zására válik alkalmassá, s ezzel át is alakul. Erre a to-vábbiakban tanácsos is vol-na nagyobb figyelmet szent-elni. Így is érdekes az Irg-alom és a Feltámadás össze-vetése, hiszen mindkét re-gény az etikai megváltás di-lemmáiról szól. De Tolstoj még csak lehetőségként szá-mol a szocialista forradalom-mal, Németh László már részben azért írja meg az Irgalom című művét, hogy a marxista típusú, megvalósult szocializmushoz való viszo-nyát tisztázza. Ezzel össze-hasonlíthatatlanul más és több lesz, modernebb és gaz-dagabb, s persze regényként is komplikáltabb, hiszen je-lképekkel teleshőtt „eszmeny-regény”-ként, világnézeti-társadalmi szimbólumával, éppen mint ilyen, jóval na-gyobb szemantikai megter-heltségű a Feltámadásnál.

A minőségeszmény közép-pontba állítása már csak ezért is szerencsés leleménye Kocsis Rózsanak, mert a gondolkodó Németh László teljes, hiánytalan feldolgozá-sának a lehetőségét is ma-gába rejti. A minőségelv ugyanis sosem válik Németh László gondolatrendszeré-ben a másik elv, a nemzeti princípium vitapartnerévé. A kettő etikai kiindulás és közös gyökérű Németh László legszebb írásaiban, huma-nizmusa ezért nem szélese-dett sosem szólamná, hanem a közelében élő magyarok és nem magyarok irányában nyilatkozott meg. Hogy maga írta: „a magyar nacio-nalizmus legnagyobb képviselőiben sosem volt más mel-lének szeggett két, mindig csak a fejünkre süjtő bunkó ellen felemelt kar.” (A nacio-nalizmus Németh László itt még hagyományos, negatív jelentésnyalat nélküli fogalomként használja, tehát nemzeti eszmét ért rajta.) Kocsis Rózsa jól érti ezt, s méltó módon interpretálja: „Egy kis nép fennmaradása az erkölcs, az igazság, a hu-mánium meglétehez kötődik.” Németh László valóban sokat aggodott népe sorsán, megmaradásán, s ezt (tévésen) valami hipochonder, bajlító provincializmusnak lehetett nézni, pedig szoron-gását minden valaha is fe-nyegedett sorsú nép együtt-érzéssel, rokonszenvvel fo-gadhatja — hiszen olyan el-vek jegyében szólal meg, amelyek a gyengébbet, a pusztulástól rettegőt védel-mezik, azaz nem részérdekét félt, az egyetemes igazságot perel.

Imre László

RÉVÉSZ NAPSUGÁR RAJZA

Bényei József versei:

VAKABLAJ

Béka sir a tóban,
lúdbörzik a nád.
Dérrel daridózik
kései virág.

Ablakomon koldus
varjú kuporog.
Fekete bársonyban
döngnek a dobok.

Kétszárnyú palástban
áldást szór a pap.
Meggörnyedt gerincű
házak hajlanak.

Alacsony az ajtó,
muszáj hajlani.
Dohosak az álom
vakablakai.

Kujtorgó kamasznak
édeni öröm —
Öregember után
locsos kutya jön.

Nem ugat a Holdra
éjszakai vágy.
Katonák bontják a
vén parókát.

Holnap árverés lesz.
Emlék eladó.
Álmaimra lassan
esni kezd a hó.

LÁBNYOM

Keresztutakra szegez az idő,
a bizonytalanságnak szárnya nő.
Megrepedt hitben megrepedt harang,
nem tér vissza az elküldött galamb.

Érik a fű, fa, érik a világ.
Most meneküljön ösvényt aki lát.
Milliárd évig megköt a homok
karsztútra vert mammut-lábnymot.

ÖREG KAPUK

Megállók néha öreg kapunál,
ha homlokomat felvéri a nyár.
A kerekasztal jaidulva forog,
csoszognak síros öregasszonyok.

Bádögcsuporban mohos vén vizet
kínálnak kapuk meg mindenkinék.
Ha tatópóval teli kert előtt
megérinti a végtelen időt.

KIOLTHATATLAN APASÁGOM

Már a falvak
üvegharangja hallgat
ha az emlék nekiküldök,
s játszana bársony pászton
szembekötődöt.
A visszhangot a temetők
homokos szája benyelte.
Csahos kutya az idő.
piros a nyelve.

Már az akácok
kemény tenyeréből kiestem,
hullt tövisek égetik
meggyáult meztelen testem.
Ahogy születtem,
úgy jönnék haza pedig,
küszöbre téve
hasztalan viaskodások
meggömbült fegyvereit.
Igy jönnék.
Alázattal.
De minden kaput bezártak,
vak kutyák kiabálnak
Nyomorult vasárnap van.

Már a küszöb
felágaskodik előttem.
Az otthon hova szökött?
A torony szomorú őrszem,
ha meglátja görnyedt gerincem
a harang felveredődik,
szóltja betemetett árkok
fiat, öreg betyárok
zászlóvivőit,
szóltja védelemre,
hogy mielőtt a kökény
deresre feketedne
fonjanak vesszősövényét,
verjenek döngölt falat:
idegen jár.
immár örökre idegen
megtépett kertek alatt.

Immár fiának
többé senki se hívhat.
Gyerekkoromon törökszekfűk
s ibolyák nyílnak.
Ez maradt,
ennyi maradt az otthoni illat.
Allok a falu alatt,
lábam a porba mártom,
s idegenül bámulja csodáimat
fiam és lányom,

s kegyetlenül
felőrzik immár örökös
kiolthatatlan apaságom.
Ismeretlen a lábnym,
ha a Pozsáros partján
megtalálom.
Tavaszi van.
Mindem eddigi tavaszról
árvább, szegényebb.
Szaporodnak a halottaim
s az élők félnek.

Miért őrizzük néphagyományainkat?

Augusztus végén két napot töltöttem Gödöllőn. Az első nap a népművészet mestereinek gálaestjét láttam, a másodikon a hagyományörző táncgyűttek műsorát. Magam ugyan a bizonyos Katával állok atyafiságban, akit „könnyű táncba vinni”, a látottak és hallottak jó része magával ragadott, voltak pillanatok, amikor ráértem morfondírozni, a kívülálló szemével is nézni a műsort, s föltenni a kérdést: mire jó mindez?

Az idős népművészek táncát látva és énekét hallva nem nehéz válaszolni. Aki a régi tárgyakat értékeli s nemcsak pénzbeli értékükre, tartja számon, hanem „olvasni” akar és tud belőlük, az az elmúlt korok szellemi kincseit is hasonlóképpen mohó kíváncsisággal közelíti. De még a felületes „gyűjtőgető” is büszkén fogja emlegetni néhány évtized múlva, hogy ő még látta táncolni, vagy hallotta énekelni ezt, vagy azt az adatközlőt — akinek nevét akkora már emléktábla, utca, vagy művészeti díj fogja hirdetni.

Aki az ifjú népművészeket nézi-hallgatja, ugyancsak könnyen belátja, mire jó az ő művészetük. Virtuóz táncuk, énekük, zenélésük segít elképzelniük: hogyan is csinálták régen a legkülönbek — de a saját fiatalságuk, szépségük, energiájuk és tudásuk önmagában sem utolsó élmény.

Bonyolultabb kérdés: miért van szükség — és kinek van szüksége — a hagyományörző falusi együttesekre? A válasz is összetettebb. Produkcióik olykor felkeltik a hitelesség érzetét, másszor nem. Ha a hagyományörző csoportokban felbukkanó éreket látjuk, általában elhiszük, hogy ők még szüleitől, nagyszüleitől lesték el mozdulataikat. A fiatalabbak esetében azonban eleve kételkedünk, s ezt az érzésünket csak a kiváló teljesítmény: a tánc- és énektudás, és a nagyfokú azonosulás, önfelédítéssel jelenlét tudja feledtetni.

Illúziórombolás ez vajon? Nem hiszem, mivelhogy az illúziót minden együttes újratemeti. S erre is kell törekedniük minden előadásukkal. „Színjáték” lenne tehát a hagyományörzés? Egyfelől igen, hisz minden szereplés célja a rajongó, érdeklődő, vagy akár csak betévedő közönség fellelkesítése, gyönyörködtetése. A hagyományörző együttesek munkájának lényegesebb célja azonban magában a munkában rejlik. Nemcsak azért, mert minden más amatőr művészeti együttesnél nagyobb tömegeknek kell meg, hanem elsősorban azért, mert egy sor versélyt magában rejtő társadalmi folyamat ellensúlyozására törekednek. A természetes és hagyományos közösségeknek a gyors iparosodás és városiasodás következtében történő felbomlása a falusi lakosságot érintette és érinti a legkérelmeztebbül. Ezért az életmódbeli, erkölcsi, kulturális elbizonytalanodás ebben a rétegben a legnagyobb. A munka- és lakóhely-változtatás, az ingázás, a családi-nemzedéki kapcsolatok lazulása méltán kelt aggodalmat azokban, akiket életük, munkájuk a faluhoz köt, vagy városban találkoznak többé-kevésbé gyökereiket vesztett falusiakkal.

A hagyományörző együttesek többféleképpen veszik fel a küzdelmet a fentiekben jelzett folyamattal. Először is ünnepnapokat teremtenek a falu életében bemutatóikkal, fellépéseikkel. Az előadások témája is az ünnepek közösségépítő, -kovácsoló szerepét sugallja, gondoljunk a nem egy produkció keretét alkotó lakodalmas szokásrendre: két ember személyes ügye, csaknem az egész falu ügye. A próbák, az előadások előkészületei, a közös erőfeszítések és a kellemes rendszeres együttlételeményét adják a népes szereplőgárdának, melyben szerencsés esetben a falu minden társadalmi rétege és korosztálya képviselteti magát.

S ha csupán ennyit mondhatunk a „kivülállónak” a hagyományörzésről, szükséges-e tovább bizonygatnunk számára — ha csak nem nézi kívülről népünknek általános boldogulására tett minden erőfeszítést: — szükség van erre, mint mindenre, ami közösségeket teremt vagy életben tart.

Trencsényi Imre

Kosaras Petya negyven éves korában döbbsen rá, hogy a házastársi hűség teljesen kimaradt az életéből. Tizenöt éve élt együtt a feleségével, és ezalatt számtalanszor megcsalta. Egy időben kimutatást is vezetett erről, de a notesz, amibe a behódolt nőket jegyezte, valahol elkallódott. Talán valamelyik érintett lopta el, hogy saját magát kihúzza. De adatok híján, pusztán a memóriájára hagyatkozva is meg tudta állapítani, hogy egy kisebb fajta textilüzem nődolgóival vetekszik a mennyiség.

Nem tehetek róla — oltogatta néha felpislákoló jelkiismeretét —, imádom a nőket, és ők is engem. Ez kölcsönös. Ez ellen nincs mit tenni. Csak a hűség... a hűség nem igazán annyira! Örökre ismeretlen maradt előttem egy érzés, ha így folytatom.

Irgyeli kezdte Sebők Samut a hűségért. Addig pedig milyen lenézte, sőt magában férfi voltát is megkérdőjelezte. Mert milyen alak az, aki egy szexuális-tól kódot korban hűséges tud maradni a feleségéhez?! — Samukám, hogy bírd megállni?... — faggatta kíváncsian. — Árudd el a titkod, hiszen barátok vagyunk.

— Szeretem a feleségem — vonta meg a vállát Sebők. — Ennyi az egész. Más titokról nem számolhatok be.

— Ne viccelj, hiszen én is szeretem! De ha meglátok egy szép nőt, ahogy ereszkedik le a villamosról és tovább ring azokon a hosszú combú, karcsú lábain, akkor... akkor úgy érzem, nem kapok levegőt, ha nem loholok rögtön utána. Egyszerűen képtelen vagyok a szépség mágnesvonzásának ellenállni! Te Samu, egyáltalán, milyen érzés a hűség?

— Még nem gondolkodtam rajta.

— Mégis?

— Megszoktam... de azt hiszem, nem rossz... olyan, megnyugtató.

— Na látod! Ezt az állapotot szeretném én is megismerni. Mindent kiélveztem, ami a szerelemmel kapcsolatos, de a hűség olyan ismeretlen előttem, mint egy hathónapos csecsemőnek a fogamzástól. Mit tegyek? Tanácsolj valamit!

— Ne csald meg többet az asszonyt — mondta Sebők Samu. — Ennyit tudok javasolni, de azt hiszem, más se sokkal többet.

Kosaras Petya aznap nehezen aludt el. Sokáig szötte a tervekét hűségzomjának csillapítására. Abban tökéletesen egyetértett önmagával, hogy a jelenlegi futó kapcsolatainak véget kell vetni. De aztán, hogyan tovább?... Hogy tud majd ellenállni a kínálózó lehetőségeknek, a sikeres „elvonókúra” érdekében? Nehéz lesz, nagyon nehéz!

Vadász György, az építész

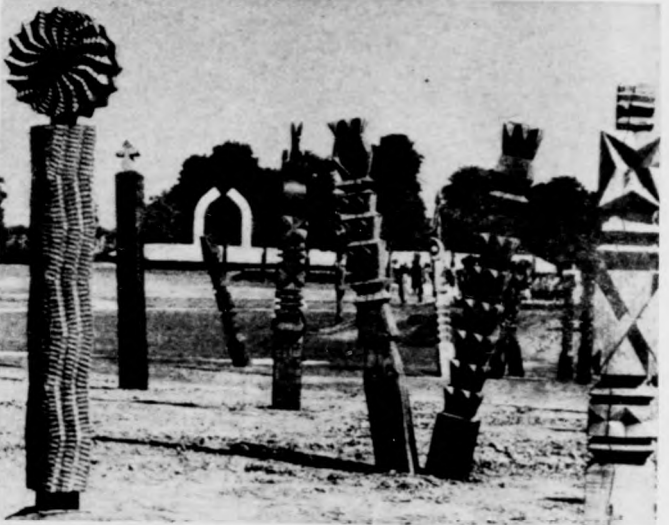
Farkas Gábor, Csete György, Makovecz Imre, Vadász György. A nevek nem mindenkinek mondanak sokat, noha Ybl-díj, Településfejlesztési Emlékérem és kitüntetések egész sora illeszhető hozzájuk. De ha megvalósult alkotásaikat említjük — akár egy országos közintézményt vagy sokszor megbámult lakóházat, akár egy fővárosi szállodát, akár a Kiskunsági Nemzeti Park központi épületegyüttesét vagy az újjászületett kecskeméti főteret, akár a Gellért pezsgőfürdőt vagy a zalaegerszegi városközpontot —, másként látjuk őket. Alkotásaik tükrében ismeretlenül is ismerősek. Építészek, városképek, épületegyüttesek megálmodói. Környezetünk arcának formálói.

S az ő arcuk vajon milyen?

1972. július 15-én a Missouri állambeli St. Louisban felrobbantottak egy vasbeton lakótömböt. A modern építészeti halála! — mondták erre sokan, és elkezdtek modern utáni építőművészetéről, posztmodernről beszélni. S ezzel kapcsolatban egyre gyakrabban hallhattuk az akkor már Ybl-díjas Vadász György nevét. Aki váltig hirdeti és terveinek meg elkészült munkáinak sokaságával bizonygatja, hogy a modern építészettel nem halt meg. Tovább él! Eppen most, a posztmodernben, ám tágabb szemlélettel, differenciáltabb közlésekkel, az építészetben rejlő jelentéstartalmak, jelzések és asszociációk feltárása révén.

A hetvenes évek közepén, amikor Venturi, Aldo Rossi, Michael Graves, Richard Meier és mások révén a posztmodern hivatalosan is megjelenik a nemzetközi építészetben, Vadász György már csaknem két évtizede van a pályán. 1957-ben szerzett diplomát a Budapesti Műszaki Egyetem építés karának építőművész tagozatán. (Azóta é a tagozat megszűnt.) Az indíttatást azonban nemcsak az alma mater adta, hanem a család is. Édesapja, Vadász Mihály, ugyancsak okleveles építész, 1949-től pedig egyetemi tanár volt. Preisch Gáborral együtt a Bauhaus-gondolat egyik első megkövetelője, képviselője a magyar építészetben. „Bármint csinál, az a névjegyed legyen!” — hangzott az atyai tanítás.

S Vadász György „névjegyei” szaporodnak az országban. Az a fajta alkotó ő, aki semmit sem hagy a véletlenre. Értelmén túl, érzelmét is latba veti, amikor újra és újra nekigyürkőzik egy feladatnak, amikor azt az utat keresi, amelyen előrehaladva továbbfejlesztheti építészetét. A Muriel Emanuel szerkesztésében megje-

A mohácsi történelmi emlékhely

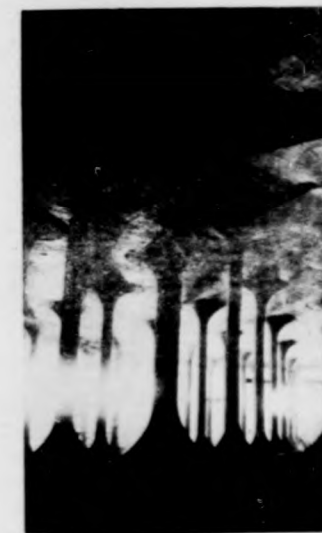
Portré, hátterben tervrajzok

lent Contemporary Archi kötet, a kevés eszközzel jellemzi Vadász György legjelentősebb munkái városközpontot közli ege

Fáradhatatlan, kitartó nének három szóval Vadász építőművészek Szerez diplomát, 1964-ig az óta a Budapesti Városes ahol most vezető építész szer kapott építészeti n zalaegerszegi városközp téri MEDOSZ-székházér

„Részletet 190 pály tervet — nyilatkozta egy folyóirat hasábjain —, és letem áll: legnagyobb or Mohács és a Gellért-hegy kotói igényesség rostaja. dász György „névjegy” dakeszi úti diplomata-lativ idegenforgalmi üz Nagytétény ABC-áruház. lonjai: vidéken a szék szigligeti és fonyódi nyar. Nemzeti Emlékpark h földosztási emlékmű, h Jelenlegi tervezési munk litják a Városkapu (lak vezése a hazai paneles Kecskekmétre a szociális káros házai, Egerbe a D Sopronba pedig a pályá

Építészeti stílusa nem rendszer alkalmazását h maza a stílusok sokfélé mányt, emóciókat és kol —, egységbe ötvözi a mo és a meglepőt. Elkerülni több helyről vicsoorjón elérni szándékozván azt urokánk is — jó kedve

A Gellért-hegyi víztároló

TÓTH-MÁTHÉ MIKLÓS:

Hűségzomj

Öntegyelem — adta ki a jelszót —, öntegyelemmel minden sikerülhet! Csak nem meghátrálni a nehézségek elől!

Két kínálózó alkalom elszalasztására aztán elegendőnek is bizonyult az öntegyelem. de a harmadikhoz már nem. Egy buszmegállóban látta meg a magas, szőke nőt, és mindjárt le is cövekelt mögötte a várakozók között.

De nem szólított meg — határozta el, hogy lökdösődve nyomakodott utána a buszra. — Végre is az még semmi, ha megnézem magamnak közelebbről, azonkívül jogom van egy kicsit buszozni. Csúcsforgalomban a legizgalmasabb. Jó bementásokat hallhat az ember.

A második megálló előtt már ott szorongott a nő közelében. Kezük csaknem összeért a kapaszkodón.

Na és? Már az is baj, ha itt állok mellette? Különböben is úgy tisztálgálnak, hogy szerencse, ha nem dülök rá. A parfümjé viszont nagyon kellemes. Valami ilyet kéne venni az asszonynak. Ha megkérdezem, milyen márká, ez csupán érdeklődés, és mivel a nejemet akárom meglepni vele, szép cselekedet is.

— Bocsásson meg... és ne vegye tolakodásnak... A nő ránézett, és Kosaras Petya abban a pillanatban tudta, hogy újra elveszett.

Hónapokig tartott az elszánt küzdelem önmagával, de eredmény nagyon kevés. Pedig különböző cselofsokkal is igyekezett kijátszani saját éberségét. Elsőnek mindjárt a bukkószaktrükket! Elterjesztette a vállalatnál, hogy motorozni tanul, és a fejénél kétszerte nagyobb bukkószakban járt be dolgozni. Egy ilyen harang alól csak kárikálni tudott a nőkre, de sajnos ez is éppen elegendő volt, és az Irdatlan sisak végül bekerült a kamrába tojástartónak.

Ezután következett a sötét szemüveg meg a fehér bot. Vaknak tette magát, de ennél meg az jelentett nehézséget, ha csinos nő vezette át az úttesten. Ilyenkor nem bírt magában tartani néhány bókot, és akkor már kénytelen volt a csalást is felfedni.

Próbálkozott azzal is, hogy leszegett fejjel, állandóan az úttestet figyelve bandukolt, mintha valamit keresne. (Egyszer talált is két forintot!) Ennél a manővernél a lábak jelentették a fő veszélyt! Azok a finom vonalú, karcsú női lábak, amik a delutánai forga-

lomban szinte hemzsegete egy olyan kincsért érő lá görbedve maradni. Meg járásra azt a két ritka lá

Ez tarthatatlan állapot ha így folytatom, egy ag különbséggel, hogy neker életemből. Csak radikális módszer vezethet sikerre

Sokáig törte a fejét, r tában megfogant benne a a manőver egy óriási bór Az óriási bóröndöt term venni, mint Sebők Samu hordár legyen, másodállá

— Drága Samukám — Petya —, csak így lesznek. Az egyetlen vagy, akire azzal is tisztában vagyok nyitni a dörömbölemre felfedezek egy csinos nő kis szivességet egy neme teheted...! Hiszen neked zókat emelgetsz, mi az a

Sebők Samu hosszas h vállalta, hogy reggel vig sarasék pincéjéből starto lalat valamelyik mosdójá kódtak) nyitott ki. Ha út zaklatták a nagy pakkot lett különmunkára és a

— Nagyon el vagyok r képtelen lennék mindent kába. Ebben is éppen cs

Egyébként az első nap számára, mert Kosaras g lésőtől csak araszolva t hajtjalban kellett startoln érjenek.

Aztán, ahogy teltek a kultak, és Kosaras Petya dőnan a szemét a szellőző ünnepélyességgel kuporgo egyre többet gondolt Kr te, azért van szükség er bóröndmében, hogy sze hasson asszonya elé.

Hűséges vagyok — nyu másra sem gondolok, cs

rgy. tész

Imre, Vadász
danak sokat,
rem és kitün-
ha megvaló-
szágos közin-
zat, akár egy
emzeti Park
letett kecske-
vagy a zala-
óket. Alko-
k. Építészek.
Környeze-

St. Louisban
A modern
és elkezdtek
rről beszél-
hallhattuk
vét. Aki vál-
kának soka-
zet nem halt
derrben, ám
ékekkel, az
ek és asszo-

ri, Aldo Ros-
ok révén a
nemzetközi
két évtized-
a Budapest-
művész tago-
indíttatást
nem a család
veles épít-
volt. Prei-
egyik első
építészetben.
— hangzott

ik az ország-
agy a vélet-
amikor új-
nikor azt az
bfejlesztheti
ben megje-

Portré, hátterben tervrajzokkal

lent Contemporary Architects (Kortárs építészek) című kötet, a kevés eszközzel is sokat mondó művészként jellemzi Vadász Györgyöt. Illusztrációként pedig, eddigi legjelentősebb munkáinak egyikét, a zalaegerszegi városközpontot közli egészoldalas fotón.

Fáradhatatlan, kitartó és sokoldalú — jellemezhetnénk három szóval Vadász György munkásságát. 1961-ben az Építőművészek Szövetsége mesteriskoláján szerzett diplomát, 1964-ig az IPARTERV-nél dolgozott, azóta a Budapesti Várostervező Vállalat a kenyéradója, ahol most vezető építész. Másfél évtized alatt tizenhét-szer kapott építészeti dívját, 1979-ben és 80-ban a zalaegerszegi városközpont első üteméért és a Jókai téri MEDOSZ-székházért Állami Építészeti Dívját.

„Részletet vettem 190 pályázaton és csináltam 300–320 tervet — nyilatkozta egy interjúban a Művészet című folyóirat hasábjain —, és ezek közül több mint 60 épületem áll: legnagyobb örömömre talán Zalaegerszeg, Mór és a Gellért-hegyi víztároló”. Túl szigorú az alkotói igényesség rostája. Erdemes mögéje nézünk. Vadász György „nevegye” ugyanis a fővárosban a Budakeszi úti diplomata-lakóház, a Baross téri reprezentatív idegenforgalmi üzlet, a Gellért pezsgőfürdő, a Nagytétény ABC-áruház, és a Tétény úti kórház pavilonjai: vidéken a székesfehérvári VTR-irodaházak, szilágysági és fonyódi nyaralók, Pusztaszeren pedig a Nemzeti Emlékpark honfoglalási, felszabadulási és földosztási emlékmű, harangtorony és amfiteátrum. Jelenlegi tervezési munkái egyre inkább vidékre szorultak: Zalaegerszegre a városközpont befejező üteme, Bajára a Városkapu (lakóházak és üzletrendszerek tervezése a hazai paneles technológiák átértelmezésével), Kesztemétre a szociális központ és az öregek garzonlakásos hazai, Egerbe a Dózsa György tér és környéke, Sopronba pedig a pályaudvar előtti tér rendezése.

Építészeti stílusa nem egyetlen esztétikai-szerkezeti rendszer alkalmazását hirdeti, hanem egy időben alkalmazza a stílusok sokféleségét — történelmet, hagyományt, emóciókat és konvenciókat idéző megoldásokat —, egységbe ötvözi a modernet, az érzéket, a mulatságot és a meglepőt. Elkerülni szándékozik azt, hogy „még több helyről vicсорogjon ránk a vízszintes végzet”, és elérni szándékozik azt, hogy megvalósult alkotásait utókaink is — jó kedvvel, jóleső érzéssel — lássák.

Juhani Nagy János

A Gellért-hegyi víztároló

ÉRTSÜNK SZÓT!

Nyelvi bizonytalanságok tankönyvekben

Manapság sokat beszélünk arról, mennyire nagy gondot kell fordítani a tanulók könyveinek nyelvezetére. Hiszen a középiskolások, egyetemisták ezeket a könyveket forgatják a leggyakrabban. Úgy érzem, a tankönyvnek nevelnie is kellene: formálnia a világnézetet és természetesen helyes nyelvi megfogalmazásra törekednie.

A tankönyveket tekinthetjük bizonyos szempontból szakkönyveknek is. A tudományos, illetve szaknyelvi területén pedig még inkább fennáll az a veszély, hogy bonyolult, „körmönfont” mondatok szülessenek.

Forgatván a tankönyveket, az 1979-ben kiadott gimnáziumi I. osztályos földrajz-könyvben találtam egy furcsaságot. Itt a *szén-dioxid* szó leírásával kapcsolatban vannak bizonytalanságok. A szó összetételben szerepel, és mivel az összetett szó 6 szótagnál hosszabb, kötőjellel kell írni. De vajon hánytal? Mert a 130. oldalon így szerepel: „széndioxid-tartalom”, a 134. oldalon pedig már egy másik változat: „szén-dioxid-tartalom”. Most döntsön maga a diák! Persze, ha kicsit „ad magára”, fellelő a Helyesírási szabályzatot. De ez a ritkább eset. Vagy az egyik, vagy a másik változatot jegyzi meg, vagy pedig ő maga is bizonytalan lesz, ha legközelebb neki kell leírnia ugyanezt.

Nézzünk egy másik tankönyvet, amely már egy kicsit magasabb szintű! Az 1981-ben kiadott egyetemi tankönyvről van szó, amely a „Bevezetés az irodalomelméletbe és az irodalomtudományba” címet viseli. Első esetünk a 178. oldalon szerepel. „Valamilyen fokú ritmusérzék mindannyiunkban van. *Hogy is ne volna!*” És a második: „... mindez, *hogyné* ne fejleszteni ki bennünk valami ritmus-érzékét...”. A hozzá tartozó szövegkörnyezetet már csak azért is idéztem, nehogy valakiben felmerüljön, talán a mondat tartalma miatt kell másképpen írni a két esetben a szóban forgó alakot. Ám ez azzal is megcáfolható, hogy a Helyesírási szabályzatban egyféleképpen szerepel: *hogyné*: „Ime hát a harmadik változat! De rábukkantam még egy esetre a 205. oldalon: „Vargyas, szemben *Babits*sal, nem a magyar formák gyöngye kifejező erejét panaszolja, hanem éppen ezeknek a formáknak a rehabilitálásért száll síkra.” Ebben az esetben viszont már tényleg nincs hatása a szó helyes leírására a szövegkörnyezetnek, mert minden esetben így kell írunk: *Babits*sal. A fenti hiba az 1983-as felvételteszt magyar irodalmi részében is felbukkant!

Sokak panaszaát közvetítem akkor, amikor a legújabb, 1982-es kiadású 4. osztályosoknak készített gimnáziumi magyar nyelvi tankönyvről szólok. Itt ugyanis a nyakatekert megfogalmazásáról van szó. „Ezt az első híradást nyelvünkön nyelvtanok sora követi ebben az időszakban. Szenci Molnár Albert még latinul 1610-ben, de 1645-ben már megjelenik az első magyarul írt helyesírási és nyelvhelyességi könyv. Geleji Katona István munkája.” A helytelen szövegről, megfogalmazásból értelmetlenség sül ki. Hiszen nem Szenci Molnár jelenik meg latinul 1610-ben, hanem az általa készített könyv. Talán így kellene megfogalmazni helyesen ezt a mondatot: Szenci Molnár Albert munkája 1610-ben még latinul jelenik meg, de 1645-ben már napvilágot lát az első magyarul írt helyesírási és nyelvhelyességi könyv is: Geleji Katona István munkája.

Csupán néhány példát említettem „mutatóba”. Ki tudja, hányra bukkantam volna még, ha tovább kutatok. Akár fáradtságból, akár felelőtlenségből, akár más okból adódtak a hibák, a diák mindenképpen ezeket olvassa — reméljük, nem tanulja — el.
Szabó Mária

Józsa János grafikái

lomban szinte hemzsegték a Körúton. És mindig akadt egy olyan kincsért érő lábpár, ami előtt lehetetlen volt gorbodve maradni. Meg kellett ismerni, ki pazarolja járásra azt a két ritka lábalköteményt!

Ez tarthatatlan állapot — kesergett szomorúan —, ha így folytatom, egy agszszűz leszek rokon, azzal a különbséggel, hogy nekem a hűség kéje marad ki az életemből. Csak radikális... valami egészen kegyetlen módszer vezethet sikerre! De mi legyen az?

Sokáig törte a fejét, míg végül egy ihletett pillanatban megfogant benne a nagy terv: a bőrdandáció. Ez a manőver egy óriási bőrdandó és Sebők Samuból állt. Az óriási bőrdandót természetesen könnyebb volt megvenni, mint Sebők Samu rábeszélés, hogy alkalmi hordár legyen, másodállásban.

— Drága Samukám — könyörgött neki Kosaras Petya —, csak így leszek képes ellenállni a kísértésnek. Az egyetlen vagy, akire rá merem bízni magam, és azzal is tisztában vagyok, hogy te nem fogod majd kinyitni a bőrdandómat, ha a két szellőzőnyílkon át felfedezek egy csinos nőt. Ha a barátom vagy, ezt a kis szívségét egy nemes cél érdekében igazán megteheted...! Hiszen neked, aki expanderezel, meg súlyzókat emelgatsz, mi az a nyolcvan kiló?

Sebők Samu hosszas huzavona után, napi kétszázért vállalta, hogy reggel vigye, este hozza a barátját. Kosarasék pincéjéből startolt a bőrdandó, amit a vállalat valamelyik mosdójában (ahol éppen nem tartózkodtak) nyitott ki. Ha utközben kíváncsi kérdésekkel zaklatták a nagy pakkot illetően, mindig a felgyülemlett különmunkára és a negyedévi hajrára hivatkozott.

— Nagyon el vagyok maradva — panasolta —, képtelen lennék mindent belegyömölszólni egy aktatászkába. Ebben is éppen csak hogy elfér.

Egyébként az első napok voltak a legnehezebbek a számára, mert Kosaras gyakori mocorgásától, bőrdandó-lésétől csak araszolva tudott haladni. Rendszerint hajnalban kellett startolni, hogy nyolcra valahogy beérjenek.

Aztán, ahogy teltek a napok, a bőrdandó is ritkult, és Kosaras Petya már nem tapasztotta állandóan a szemét a szellőzőnyílásokhoz. Valami furcsa ünnepélyességgel kuporgott a bőrdandó, és közben egyre többet gondolt Krisztire, a feleségére. Úgy érezte, azért van szükség erre az embrionális állapotra a bőrdandóban, hogy szerelmében újjászületve állhasson asszonya elé.

Hűséges vagyok — nyugtázta elégedetten —, hiszen másra sem gondolok, csak a feleségemre. Mindig ő jár

az eszemben, és ha ez így van, akkor néhány nap múlva kimáshatok a bőrdandóból. Érzem, most már meg fogok tudni állni a magam lábán is!

A bőrdandáció utolsó napján éppen hazafelé tartottak, amikor barátja szörnyű dörömbölésre kénytelen volt megállni Sebők Samu.

— Mi van? — tette le a pakkot. — Újra visszaestél? Düböröghetsz, komám, akárhogy, úgyse nyitom ki!

— A feleségem — nyűszített: a hang a szellőzőnyílásból —, ott... a túloldalon... azzal a szakállas passzással!

Sebők Samu arra nézett, és valóban ott látta Kosarasné a buszmegállóban. Nevetgélve, éppen nápolyit dugdosott egy torztorozz szakállú férfi szájába.

— Hát... barátom, ez komplikált — dörmögte a bőrdandó felé Sebők Samu —, de azért ne vedd úgy a szívedre... lehet az is, hogy valami távoli rokona, akit te nem ismeresz... vagy ismered, csak még szakáll nélkül... szóval sok minden lehetséges... De különben már fel is szálltak a buszra, tehát teljesen fölöslegesen dobolsz...! Azt hiszem az lesz a legjobb, ha most rögtön hazaviszlek.

Kosaras Petya szédelegve kászálódott ki a pincebéli parkolóhelyen, és legszívesebben azonnal rohant volna az asszony után. Hiába nyugtatta Sebők Samu, nem tudott megnyugodni. Hogyan lehetséges az, hogy a hűséges Kriszti egy... egy férfival?! Egy piszkos huligánnal! Egy Sátánnal!

Amikor este tíz óra körül hazajött az asszony, azonnal nekitámadt.

— Miért tetted?! Bemocskoltad a házasságunkat, feldőlt az életünk, tönkretettél! Hogy történhetett ez?!

Kriszti nem védekezett. Elmondta, hogy már egy hónapja tart kapcsolatot azzal a férfival, és volt mersze még azt is kijelenteni, hogy szereti.

— De miért?! — ordított Kosaras Petya. — Te, akitől a hűség szóbrát lehetett volna mintázni, és akkor egyszerre... Miért?!

— Ne üvöltözz — kérte nyugodtan az asszony. — Hűséges voltam ez igaz, de sokszor kíváncsi is arra, milyen érzés hűtlennek lenni. Először kíváncsiságból találkoztam csak vele, és aztán... aztán megszerettem.

— Milyen érzés hűtlennek lenni? — képtel a Kosaras Petya. — Erre voltál kíváncsi...? Ez izgatott?... És ezt csak így mondom... ilyen egyszerűen... ilyen vérlázító természetességgel?!... Ürsten, micsoda szajha! És én mekkora barom vagyok!

És csak ő tudta, hogy miért. De a titkát nem fedte fel az asszonynak, még a válóperük után sem.

A sors így kerek

Mikor egész egy sors? Azt csak akkor tudni, ha a darabjait rakosgattuk már egyszer, méghozzá oly módon, mint Arany Toldijában az öreg Bence az eltört pengét, a bicska kését, hátha összerakna!

Debrődi László Egyeken, a Tisza út hajlásából régről ismerem. Legszívesebben apóknak hívnám, zömök, „makk ász” ember, aki meglássulva lőt-fut, a levegőt is nagyot szusszanva szedi. Udvarán korhadó ladik kushad, ez a halász múltat, a furcsa lombú kórtefa a kertészti idezi sokfajta gyümölcsével.

— Őt ágra ojtottam — búvik elő a rogyásig termő delicesz almák mögött. Hangja nyugodtan zeng az október verőfényében. Imre fia, bajszos legényember, leugrik a lombok kupolájából, én meg máris fognék hozzá ahhoz a sorsillesztéshez, mert a szemembe ütött ám idejévet, Telekháza alatt, hogy oda a szőlőskert nagydíofástul. Bizonyára itt volt az ideje, eladták, de egy Debrődi László hogy adhatta el! Már a hadifogságban is erre a homokra pályázott, mert nem sívó homok volt az, vastazekát sikálni való...

Debrődi László nem hamarkodja el a választ, én meg a hallgatóság vagyok a Zalagyöngyét sűrűn töltögető fia és a demizson társaságában.

A lapos szemhéj megereszkedik, a kacintás már azt mondja, hogy nem oda, Buda!

— Felszólítottak!
A két széles kézfej a térdre esik, zavarban vagyok, mert panaszt, gyászos keserűséget jelez, csak aztán jövök rá, hogy beidőzött az még a parancsok idejéből.

— És megvált tőle, a kertől? Kie lett?

— A szövetkezett.

— Csupa fül vagyok, az okára kíváncsi lennék.

— Nem sok van. A permetlé az égből, az volt a legfőbb ok; a szövetkeztől táblája mellett. A szél, ugye sodorja a szert, az nem telepedik meg a dűlönél, hogy itt már Debrődi László az úr.

Az úr mosolygósan van mondva.

— Nem bánta meg?

— Láttam, hogy lehet egyezkedni, de éppen ezért, mint a vásárlás az alkut, megfontoltam. Nem sokáig, csak hogy ők is lássák, nem olyan könnyű kímőzítani az öreg fát a régi helyéről. Kárterítésre én nem vágytam, hisz tudja, mi-

lyen aprópénzzel fizetnek. Viszont az aranykorona-értéket *kapirgáltam*. Jó, jó — mondogattam —, de csak a falu alá megyek a cserével. Ide a lakáshoz közel esve.

— Akkor megint középbébe ül a tsz-nek — hajtogatták ők is, de nem gondolták, hogy hamar beadom a derekam.

— Megyek akkor a szélire, de csak, ha az aranykoronát, a szőlő értékét területtel kipótolják. „Igy nem lehet, úgy nem lehet”, sikerült. Majd aztán két kis holddal pakoltak le ide a házamhoz köhajtásnyira. A vitát sokáig nem húzhattam, mert kitétek volna végül valahová a Völgyesre. Azóta is, még az utca túloldalán is, leveszem a kalapom Máté előtt.

— Ó a tsz-elnök?

— Ó az; szigorú hírből állott, amikor a kezébe kapta a gyeplőt Egyeken, hát nem gondoltam volna, hogy így járok vele. Ilyen jól.

A köhajtásnyira elugrott új birtok tövében mély, hosszú árok; drótkerítés kimustrált tűzoltó vízszoncs hervaszik. Sok száz hektó vizet fölshippanthatott, mert öt-tíz kilós káposzták kelek, széles, kemény kobakja dicséri az öntözést, özőnével. Gyom egy szál se. A húsz leveleken csak itt-ott rácsált valami féreg.

— Hát mindent lehet mondani, de hogy ez nem szép...!

— Van is irigye. Pedig sejtették volna, mire képes az öntéstalaj, a Tisza Nilus-termeztete egykor. Csak hogy elfelejtették.

— Ember! — botladozok a káposztarengetőben —, ha itt nincs magának 70 mázsa termése (a kert felén), akkor én vaksági segélyt kérek. Mit csinált maga idős korára? Most tanulta csak ki igazán a palántás kertészkedést. Hát még ha alul le is szedte volna azokat a kőrgalléros nagyleveleket!

— Hogy a feje dolgozzék, ugye! — út a homlokára csattanósan, jelképesen, mert az ember is nyesegetheti magát; míg „kétágu”, fölfelé nő.

A tükrös, fényes papíra kötözött csontváz szarka csúfondárosan himbálódik két rúd közé kifeszítve. A szomszédos lugast kirabló seregélycsapat még mindig meghökkenve ribilliozik. Nem „mér” átmerészkenni.

Vajon ki az, aki így kibabrált velük?

Szalai Csaba

Az egyenlő esélyekért

A lázadó test

Kati koraszülöt-

ként jött a világra. Tüdővérzéssel, súlyos légzési zavarokkal. Napokig géppel lélegeztették, s voltak olyan órák rövidke életében, amikor az is kétségessé vált, megéri-e a következő percet, napot. Kati ma négyéves és gyönyörű. Izzó fekete szeme van, göndör, sötét haja, minden ízében hamis, kötekedő, és játékos. Annak az újszülöttkori életveszélyes állapotnak, az agy időleges oxigénhiányának azonban mégis lett maradandó következménye: Kati mozgássérült. Kezdetben minden tagjára kiterjedő izomtónuszavara volt, ma már inkább csak akkor látszik valami feloldódás bizonytalanság a mozgásában, ha szalad. S ez az állapot is javítható; ha tudatosítják benne, hogy mindkét kezét, mindkét lábát egyformán kell használnia, s ha továbbra is szigorú rendszerességgel tornáztatják.

Jancsika idegrendszere születés közben sérült meg. A mozgássérültség mind a négy végtagját érintette, s beszédfejlődési zavarai is vannak. Nehezen, kinlódva beszél: de amit mond, az csodálatos. Zsonglőrökdiák a számokkal és bár még csak ötesztendő, százaz, ezres nagyságrendben számol.

Régen Little-kórnak nevezték Sanyika és János betegségeit: a két láb kóros izomtónus-fokozódását. Szinte lábnijuhgyen tudtak csak járni, míg mindkettőjüket meg nem műtötték. Most talpon állnak és bár még segítséggel, de járnak. Nemsokára önállóan is: János, ha elfeledkezik magáról, már végigyalogol a szobán. Sanyika kitűnően úszik.

Hasonló problémája van a többi gyerekek is: három és öt év közöttiek, valamilyen mozgássérültek, de csak azok: szellemileg nemcsak hogy koruknak megfelelő szinten állnak, de sokuk az átlagnál jóval értebb, értelmesebb.

„Izomtónus-

zavarok”

— Valamennyien mehetnének normálóvódába, ha nem volnának mozgássérültek. A nálunk nyilvántartásban szereplő, illetve általunk kezelt gyermekek közül mind a tizennegyvenet ennek a szempontnak a figyelembevételével választottuk ki. A Faragó utcái óvodában külön csoportban, speciális ellátásban részesülnek, de az udvaron együtt játszanak a többiekkel, közös a mosdójuk: kölcsönösen megszokják egymás jelenlétét, megismerik a közösségben való életet, játékokat. Annak, hogy későbbi életük során magabiztosak lehessenek, alapfeltétele, hogy kicsi gyerekkorukban a normál-közösségekben élhessenek, mozoghassanak.

Dr. Vekerdy Zsuzsanna főorvos, a debreceni városi koraszülött-gondozó vezetője, s a mozgássérült gyerekek normálóvodi elhelyezése ügyének egyik bábja. Most, szeptemberben, kétévi utánajárás, ügyintézés és egyéb szervezési teendő után végre megszületett az országban valószínűleg első ilyen jellegű óvodai csoport. A dolog azonban valójában sokkal régebben kezdődött: a koraszülött-gondozó megalakításával, 1978-ban. Azóta van ugyanis lehetőség arra, hogy a koraszülött gyerekeken már születésük első két-három hetében észrevegyék a szülés közbeni vagy utáni sérülések idegrendszeri nyomait, következményeit. Ennek a kötelező, rendszeres fejlődésneurológiai szűrés az alapfeltétele.

— Úgy pontosabb: a koraszülötteket automatikusan szűrjük, megyei szinten, de azokat a normálsúlyú, időben született gyerekeket is megvizsgálja a klinika gyermekneurológusa, akik a születéskor vagy az azt követő időben valamilyen betegségben, sérülésben estek át, s ez esetleg kóros hatással lehet az agyfejlődésre.

— Ez az idejében végzett fejlődésneurológiai vizsgálat milyen eredményeket hozhat — a mozgássérült gyerekek esetében?

— Kiszűrhetők a kóros esetek, s ezek között is az idegrendszeri eredetű elváltozások. A speciális csecsemőtorna a még kialakulóban lévő idegrendszer kóros folyamatait képes normális, helyes mederbe terelni. Az enyhe, illetve közepes súlyos esetek úgy másfél éves korra nyomtalanul gyógyulhatnak. A súlyos esetek kezelése még így is több esztendőit kíván, de rövidebb időt, mintha a már kifejlesztett körképét kellene gyógyítani. A súlyos esetek enyhébb formába mehetnek át: például az egész testre kiterjedő izomtónuszavarból csak egy végtagra, például az egyik lábra szűkül a mozgászavar lehet. Egy csomó másodlagos elváltozás megelőzhető, például a gerincferdülés, a végtagok rögzült ízületi elváltozásai. Ha például egy föloldali benulásos gyermeket rendszeresen tornáztatunk, nem lesz egyik oldala vékonyabb, sorvadtabb, mint a másik, mert azonos lesz az izomtömege. A nagyon súlyos eseteket a pesti Villányi úti, bentlakásos intézetbe utaljuk, ott hosszabb-rövidebb időt eltöltenek, s a kezelést itt folytatódik tovább. Erekre kiterjedő programról van szó tehát, és ennek része az óvodai elhelyezés is. Mint ahogy része a remélhetőleg most már rendszeressé váló, főleg az iskolákat érintő nyári táboroztatás is.

Társak között

Regi, csendes kis utca a Faragó utca.

Többnyire idős emberek lakják, úgyhogy szinte meglepő, hogy a város egyik legkorszerűbb — s társadalmi segítségét fölépült — óvodája itt bujjik meg a földszinten, apró házak között. Hogy öreg utca, az persze máson is látszik: itt nemigen verbuválódhat lelkes és energikus brigád, aki megjavítaná az ugyancsak öreg járdát: így a gyerekeket az utca közepén cipelik az óvodáig a szülők. Az óvoda viszont nagyon szép. Hatalmas a kertje — bár néhány árnyékot adó, másutt fölöslegessé vált, vénecke fát szívesen fogadnák a gyerekek — tágasak a foglalkoztatótermek, s itt az is van, ami másutt nemigen: tornaterem. A tizennégy mozgássérült gyermek számára ez a rendszeres gyógytorna színhelye. Heti három alkalommal képzett gyógytornász foglalkozik a gyerekekkel, külön-külön mindegyikkel, hiszen itt differenciált, egyénre szabott feladatokat lehet csak eredményeket elérni. Félév tájától úszni is

Segítség a szakembereknek

Milyen az egészséges porc szerkezete?

Az Európai Csont- és Izületkutató Társaság megbízásából a Debreceni Orvostudományi Egyetem Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézetében rendezte meg augusztus 15-17. között a társaság XII. szimpoziumját a porcszövet biológiájával címmel. Ez volt a második olyan tudományos konferencia Európában, amely a porcszövetet foglalkoztat. A társaság tagjai megválasztása, Debrecenben történt megartás már egymagában is elismerése annak a tudományos munkának, ami több mint harminc éve kezdődött el a DOTE Anatómiai Intézetében a porcszövettel kapcsolatban. A konferencián tizenegy európai és tengerentúli ország nyolcvan kutatója, köztük a szakterület számos világhírű művelője és úttörője vett részt. Az elhangzott negyvenöt előadás és a bemutatott harmincegy poszter a porcszövet anyagcserejével, fejlődésével, szerkezetével és kóros elváltozásaival foglalkozott. A konferencia egy estét jelentősebb kutatási módszerek megvitatásának szentelték.

A debreceni Anatómiai Intézetben folyó kutatásokról és a nemzetközi tanácskozás tapasztalatairól dr. Módos László egyetemi docens a következőket mondta el:

— A szimpozium tudományos színvonalát — a résztvevők egybehangzó véleménye szerint — igen magas volt. A vitákban tisztázódtak az eddigi eredmények értékei, hibái, és kirajzolódott a további tennivalók.

A tanácskozás jelentőségét könnyebb megértenünk, ha tudjuk, hogy a porcszövet legfontosabb fajtája a csont-

tok egymással mozgékonyan összekötött végeit borítja mint ízületi porc. Igen gyakori az ízületi porc sérülései, öregkori károsodásai, reumás elváltozásai. Ezek a betegségek a végtagok és a gerinc működési zavarait eredményezik. Nem reménykedhetünk ezeknek a kórképeknek az eddigieknél eredményesebb megelőzésében és gyógyításában mindaddig, amíg alaposan meg nem ismerjük a porcszövet anyagcserejét és szerkezetét. Nem is olyan régen még azt hittük, hogy a porcszövet egyszerű szerkezetű: porcejtekből és nagy mennyiségű sejt közötti állományból áll. A sejt közötti állomány — melynek szerkesztését a porcszövet biológiájában. Néhány éve még úgy tudtuk, hogy ebben a sejt közötti állományban csupán néhány óriásmolekula-fajta fordul elő: a szilárdágerő felelős enyvadó (kollagén) rostok, a rugalmasságot felelős szénhidrát-fehérje komplexek. A legutóbbi években számos új makromolekulát fedeztek fel a porcszövetben. Kezd kirajzolódni előttünk egy bonyolult, sok összetevőből, szigorú szabályok szerint kialakuló szerkezet, amely összeműlik, ha a szerkezet valamelyik építőeleme hiányzik.

— A konferenciákon több új szerkezeti elem felfedezéséről számoltak be a kutatók. Egy nyugatnémet szakember olyan molekulát fedezett fel, amely a porcejt hártáját rögzíti a kollagén rostcská-

hoz. Egy kanadai csoport olyan új fehérje felfedezéséről számolt be, amely a kalciumot rögzíti a porcszövetben. Egy amerikai munkacsoport kimutatta, hogy a rostok közötti hézagokban elhelyezkedő, a „lengéscsillapító” szerepet betöltő szénhidrát-fehérje komplexek sokasága úgynevezett szuperaggregátumokat képez az egészséges porcszövetben, de ezek hiányoznak az idős korral járó porckopásos betegségekben. Magyar, csehszlovák, NDK- és NSZK-beli kutatók olyan kollagén-fajtákról számoltak be, amelyekkel eddig nem ismertünk porcszövetben.

— Különösen érdekesek azok a felfedezések, amelyek a porcejtek körüli, rostokat nem képező kollagén típusokra vonatkoznak. Kimutatták, hogy ezek eltűnnek az öregedő porcból, de újra megjelennek bizonyos porcbetegségekben. Érdekes vita alakult ki egy, az elfajulásos porcbetegségek gyógyítására gyakran használt gyógyszer, az Arterapon körül. Hatásosságát nem vonják kétségbe, de hatásmechanizmusát ma sem látják tisztázottnak. Egy berlini kutató kimutatta, hogy az Arterapon hatását fokozni lehet, ha szőlőcukorral együtt adják.

— A porcszövetre vonatkozó vizsgálatok egyre fokozódó intenzitással és a vizsgálati módszerek állandó fejlődését látva, joggal remélhetjük, hogy néhány éven belül megismerjük az egészséges porc szerkezetét, s ekkor teljesen új alapokra helyezhetjük a mozgásszervi betegségek gyógyítását. Ennek a célnak az eléréséhez a debreceni szimpozium is sok segítséget adott a szakembereknek.

HU

Hallottuk

— Nem értem, ebben mi szankodik lord Ramsey, a léjút —, amikor az autómra lok...

— Az ön számára csak — mondja az orvos kövér kúrázik: — ha érzi, hogy köpje ki!

— Választanod kell közöszintén, melyikünket szad — Nem mondom meg, tani Jóska!

— Nem szégyelli magának, maga pedig lányok — Nem értem, miért maradniuk az iskolából?

Nyílik a rendelő ajtaja — A következőt kérem ni!

— Önök mikor tartandó — dezi egy férfi vásárló az — En a jövő szombatot — következő szombatot ott

— Tudnál kölcsönadni — Nem tudnék. — Ezt megjegyzem majd — Ha viszont kölcsön

A cirkuszi idomítónő — ját, majd óvatosan beled — Erre nem lennék ké — En sem — mondja — tudom elviselni, ha egyet

Egy olcsó étteremben — tányér levest és már mes — Gyorsan, vegye el, n — De hiszen ez a leves a ven leg, amikor átveszi — Nem a leves miatt számát!

A parkban az egyik pad — mőjét. Az egyik csecsemő — kérdezi: — Te is azért iszol, mer

— Ha azt parancsolom — az apa —, akkor légy szí

— Még sohasem szere — lágon vagy, fiam! — De előzőleg mégis, u

Egyszer Jules Verne-t m — Mikor működik legé — Reggelenként, amikor — arra, hogy még tíz percig — választotta habozás nélkül

Egy diáktalálkozózn me — Tud írás nélkül élni — Természetesen nem. — megélhetésemhez?

ALEKSZANDR KUI

Az első, ami az ember — szemet szűrt, egy „Le a b — rokráciával!” plakát vo — Annak az embernek a fe — fölött lógott, aki az igaz — sokat állította ki.

Az irodába a porszívók — kölcsönöz bolt vezetője — pett be.

— Mit parancsol? — ke — dezte az igazolásokat kiáll — férfi.

— Egy igazolás kellen — miszerint több idegen ny — ven beszélék.

— Ez minden? Semm — ség... A házassági any — könyvi kivonatát elhozta? — Nem.

Abszolút kategória

Cs. Nagy Ibolya

Hallottuk valahol

— Nem értem, ebben miért nincs szerencsém — bosszankodik lord Ramsey, aki golfozás közben mindig mellette — amikor az autómmal mindig mindent eltalálok...

— Az ön számára csak egy megoldás van, asszonyom — mondja az orvos kövér páciensének, aki hiába fogyókúrázik: — ha érzi, hogy valami izlik önnek, azonnal kopje ki!

— Választanod kell közülünk! Mondd meg nekünk őszintén, melyikünknek szeretted, Jóskát vagy engem?

— Nem mondom meg, Mihály! Nem akarom megbánni Jóskát!

— Nem szégyelli magát, a gyerekei már iskolába járnak, maga pedig lányok után futkos!

— Nem értem, miért kellene emiatt a gyerekeknek kimaradni az iskolából?

Nyílik a rendelő ajtaja és kiszól a pszichiáter:
— A következőt kérem! Napoleon úr, tessék befáradni!

— Önök mikor tartanak szabad szombatot? — kérdezi egy férfi vásárló az üzlet eladójától.
— En a jövő szombat lesz szabad, mert a most következő szombat otthon lesz a férjem...

— Tudnál kölcsönadni egy ötvenest?
— Nem tudnék.
— Ezt megjegyzem magamnak!
— Ha viszont kölcsönöznék, azt biztosan elfelejtenéd.

A cirkuszi idomító kezével szétfeszíti a tigris száját, majd óvatosan beledugja szépen feltupirozott fejét.
— Erre nem lennék képes! — mondja az egyik néző.
— En sem — mondja a mellette ülő —, még azt sem tudom elviselni, ha egyetlen hajszál kerül a számba!

Egy olcsó étteremben vagyunk. A pincér futva hozza a tányér levest és már messziről kiabál a vendégnek:
— Gyorsan, vegye el, nagyon éget!
— De hiszen ez a leves teljesen hideg! — csodálkozik a vendég, amikor átveszi a tányért.
— Nem a leves miatt mondtam! A cigarettá égette a számat!

A parkban az egyik padon két anya szoptatja a csecsemőjét. Az egyik csecsemő odahajol a másikhoz és megkérdezi:
— Te is azért iszol, mert bajod van a szüleiddel?

— Ha azt parancsolom neked, hogy hallgass — ordítja az apa —, akkor légy szíves és mondd: Igenis, papa!

— Még sohasem szerezte nekem örömet, mióta a világon vagy, fiam!
— De előzőleg mégis, ugye, papa?

Egyszer Jules Verne-t megkérdezték:
— Mikor működik legélénkebben a képzelete?
— Reggelként, amikor ürügyet keresek magamnak arra, hogy még tíz percig heverészhessek az ágyamban — válaszolta habozás nélkül a nagy fantaszta.

Egy diáktalálkozón megkérdezték Mark Twaintól:
— Tud írás nélkül élni?
— Természetesen nem. Honnan venném a pénzt a megélhetésemhez?

VLAGYIMIR PANKOV: A felvételiző

A matematika szóbeli felvételi vizsga délelőtt kilenc-kor kezdődött. Az első csoporttal ment be egy túlkoros felvételiző, név szerint Szkorcragin.

Húzott az asztalról egy tételt, bement a számát, és egyenesen — felkészülés nélkül — leült a vizsgázató Szuprenyev docenssel szemben.

— Nos, mi az első kérdés?

— Professzor úr, van magának felesége? — kérdezte kissé fojtott hangon Szkorcragin.

— Feleségem? — csodálkozott Szuprenyev. — Mi köze a feleségemnek a matematika szóbelihez?

— Nagyon sok — mondta a túlkoros felvételiző —, persze csak ha minden költségét nem könyveljük el írásban.

— Ide hallgasson, elég a viccből, kezdje el! — jött meregbe a docens. — Mondja, mi van ott magánál?

— Egy fiam van — mondta csendesen Szkorcragin —, nagyon szeretne maguknál tanulni, professzor.

— Nos, hát akkor vizsgázzon a fia — haborodott fel a docens —, ha egyszer az intézetünkben akar tanulni.

— Más dolog akarni, és más dolog tudni. Ő akar, én pedig tudok, professzor. Nézze, nekem van egy iparcikktelepem, egy élelmiszer-áruházam, valamennyi autószerelv-állomás itt van — összeszoritva az öklét —, nem beszélve az orvosokról és a szücsokről...

— Valahogy nem értem magát.

— Megmagyarázom — tért át teljesen a suttyóásra a felvételiző. — Mondjuk a feleségének szüksége van egy bundára, maga benyújtja az igénylést Szkorcragin nevű hallgatójának, ő átadja nekem — azaz az édesapjának — a papa pedig nyomást gyakorol a szücsre. Vegye úgy, hogy a bunda már ott van a felesége vállán. Méghozzá árkedvezményel.

— Milyen árkedvezménytel? — a docens egészen belehaborodott.

— Úgy csináljuk, mintha a felesége a szalonban dolgozna...

— Hát lehetséges ilyen?

— A matematika, kedves professzorom, nagy dolog. Minden kölcsönviszonyban van, és kölcsönösen függ egymástól... Most a második kérdés: a kocsi. Van magának?

— Van.

— Így még jobb.

— Miért?

— Mert már a saját bőrén tapasztalhatta, mit jelentenek a javítások, szervizelések és az alkatrészek.

— Tapasztalom — felelte sajnálkozva Szuprenyev, miközben óvatosan körülnézett.

— A recept ugyanaz: benyújtja az igénylést Szkorcragin hallgatónak, ő pedig nekem...

— Színtén árkedvezménytel? — érdeklődött a docens.

— Soron kívül! — emelte fel az ujját Szkorcragin. — Ami azt jelenti: gyorsan, márpedig — mint közismert — az idő szintén pénz.

— Logikus — hagyta helyben a docens.

— Matematika! — tárta szét a kezét a felvételiző. — Nos, hogy állunk, professzor, pótkérdés lesz?

A docens még egyszer szétnézett, megvakarta a fejét a búbját, és unott, egyetemista hangon megkérdezte:
— Gondolkozni lehet?

— Gondolkozzon, gondolkozzon — nevette el magát a felvételiző —, de nem lenne jobb, ha felkészülés nélkül próbálna meg válaszolni?

Juhász László fordítása

OLASZ HUMOR

Giorgio felkeres egy pszichiátert.

— A feleségem ügyében jöttem, doktor úr. Az a rögeszméje, hogy valaki folyton el akarja lopni a ruháját.

— Bizonyos ön ebben?

— Feltétlenül. Sőt a feleségem még fel is fogadott egy férfit, hogy őrizze a ruháját. Tegnap este ráakadtam a szekrényben!

— Képzeld, drágám! Gina megette az első lépést a válás felé!

— Mit nem mondasz! De hát miféle lépést tett?

— Férjhez ment!

A római börtön előtt elhalad egy csinos lány. Az egyik cella ablakából kiszól egy fogoly:
— Signorina, nem mondaná meg, hogy rá-é-e 1987. április 9-én este?

— Francesca — mondja mosolyogva lányának az apa —, az imént járt nálam egy fiatalember, akinek jól ismersz, és megkérte a kezdet. En beleegyeztem.

— De hát, papa — mondja sírva a lány —, hogyan hagyhatom itt a mamát?

— Semmi vész, őt is magaddal viheted!

Pietro hajnali ötkor tér haza.
— Hol voltál? — kérdi fenyegető hangon a felesége.

— Tudod, drágám, te gyakran meg szoktad kérdezni, hová járnék, ha nem vettek volna feleségül. Hát most éppen onnan jövök!

Carla asszony, a ház úrnője, büszkén magyarázza vendégeinek:
— Figyeljétek meg ezt a terítőt: a múlt század derekán készült kézi hímzés.

— Hogyhogy?! — kiált fel bizalmatlanul az egyik hölgy. — Maga már ilyen fiatalon is hímzett!?

— Mondja, kedves asszonyom, miért takarja le kendővel az akváriumot? — kérdi az ebédvendég a ház úrnőjétől.
— Hogy az aranyhalak hamarabb elaludjanak?

— Dehogy, azért teszem, nehogy lelki megpróbáltatás érje őket. Ma ugyanis hal lesz ebédre!

Drága szívem, azt hiszem, maga beleegyezett abba, hogy a lányunk férjhez menjen Giuliohoz. De azt tudja-e, hogy tíz évig börtönben ült? — Ó, a gazember, a csaló! Nekem csak öt évet mondott!

AFORIZMÁK

Az állat tökéletesen alkalmas mindenre, amit tennie kell — az ember semmire sem alkalmas igazán, kivéve, amit megtanul, szeret és gyakorol.
(John Osborne)

Bármilyen furcsa, az érem másik oldala mindig közelebb áll a szívünkhöz.
(V. Turvoszkij)

Milyen jó irodalmárnak kell lenni ahhoz, hogy meg tudjunk szabadulni a számunkra fölösleges könyvektől!
(D. Szuhorukov)

Amikor nem önmagamról gondolkodom, egyáltalán nem gondolkodom.
(Jules Renard)

Sohasem értettem, miért érzik az emberek dicsőségnek, ha megalázzák hozzukat, akik közel állnak hozzájuk.
(Gandhi)

Ha valami nagyon fontosat akarunk mondani, nem kell feltétlenül unalmasan kifejeznünk magunkat.
(Orson Welles)

Hogy pozíciót szerezhessünk a világban, mindent megteszünk azért, hogy azt higgyék, már van pozíciónk.
(La Rochefoucauld)

Minden rendszerben abban reménykedünk, ami a rendszeren kívül van.
(Elias Canetti)

Olyan sok gondolatra van szükség, hogy már nem győzik ellenőrizni őket.
(Lec)

A dolgok megértése, egymás megértése és megállapodás egymás között — csak ettől függ a világ sorsa.
(Karl Irzykowski)

Senki sem azért gyenge, mert olyanok választották.
(Vauvenargues)

Talán még eljön az az idő, amikor nem kell mint az összeesküvőknek óvatosan körülpillantaniuk, mielőtt kimondanánk, hogy 2x2 négy.
(Bertold Brecht)

Akik lámpást hordoznak a vállukon, azok árnyéka saját magukra vetődik vissza.
(Tagore)

ALEKSZANDR KUL: Csak igazolás nélkül!

Az első, ami az embernek szemét szúr, egy „Le a bürokráciával!” plakát volt. Annak az embernek a feje fölött lógott, aki az igazolásokat állította ki.

Az irodába a porszívókat kölcsönző bolt vezetője lépett be.
— Mit parancsol? — kérdezte az igazolásokat kiállító férfi.

— Egy igazolás kellene, miszerint több idegen nyelven beszélek.

— Ez minden? Semmi más... A házassági anyakönyvi kivonatát elhozta?

— Nem.

— Jó, A gépkocsivezetői jogosítvány itt van?
— Nincs.

— Nagyon jó.
— Alkoholelvonó kúrán való részvétel tudja igazolni?
— Nem.

— Kitűnő. NB II-es focicsapat leigazolta őnt?
— Nem.

— Csodálatos! Merem remélni, hogy gyors- és gépirói tanfolyamot sem végzett, s az erről szóló bizonyítványt sem hozta magával.

— De, igen. Az véletlenül itt van.

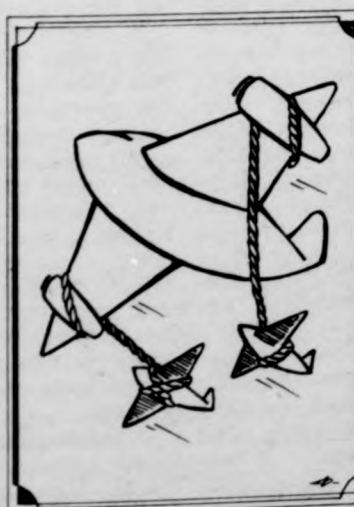
— I-igen?!... Hát akkor jól rászédett az elvtárs! En meg már éppen ki akartam állítani az igazolást. Értse meg — s azzal fejével a plakát felé biccentett —, kibékihethetlen harcot folytatunk a bürokrácia ellen. Ha valaki igazolást kér, eleendő csupán eljónni hozzánk. Természetesen mindenféle igazolvány, dokumentum nélkül. Kérem, legközelebb ne szegje meg a törvényes előírásokat!

— Kérem a következőt. Tessék parancsolni!...

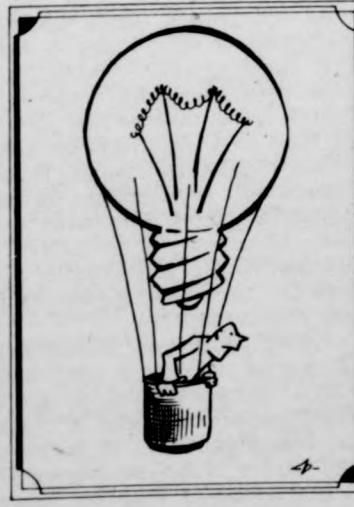
(Ford. S. A.)

Abszolút kategória

Kötélék

Éjszakai repteléshez

Vitorlásó

Forma-2

Energizálarköcsög

Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben

ROTHZIEGEL LEÓ

Bécsben született 1892-ben. Ausztria Kommunista Pártjának egyik alapítója, több bécsi munkáspárti vezetője, a Vörös Gárda alapítója volt. Fiaitól bekapcsolódott a szocialdemokrata ifjúsági szervezet munkájába, ahonnan radikális elvei miatt kizárták.

Az első világháború kitörése után bevonult katonának, hazaérkezése után a Magyarországi Tanácsköztársaság megalapításában vett részt. Bécsben illegálisan antimilitarista és tökéletes agitációt folytatott. Röpdalok terjesztése a szocialista forradalom eszméit. 1918-ban újra letartóztatták. Kilenc hónapot töltött a bécsi helyőrségi fogdában. 1918 őszén a forradalom adta vissza szabadságát.

1919. március végén érteült a Bécsben tartózkodó magyar diplomáciai és kereskedelmi küldöttség tagjai a Magyarországon végbement forradalmi változásokról. Április elején gyűléseket szervezett; és Magyar Vörös Hadseregbe való belépésre toborozta a bécsi munkásokat. Minden funkciójáról lemondott. Mintegy 1200 internacionálissal lépte át a magyar határt. Budapesten a kelenföldi lakotanyában helyezték el őket. Itt még további 500 osztrák és körülbelül ugyanennyi más nemzetiségű vörös katonát jelentkezett szolgálatára.

Rothziegel Leó még Bécsről való elindulása előtt kijelentette: azért jön Magyarországra, mert itt elveinek megfelelően cselekedhet és harcolhat. Április közepén zászlóaljával a román frontra irányították. Eppen az ellenforradalmi kísérlet napján, 18-án érkezett meg Debrecenbe. Zászlóalja sikeresen részt vett a puccs levezetésében.

A Magyar Tanácsköztársaság védelmi harcaiban az első internacionalista fegyveresek az osztrák védőerő önkéntesei voltak, akiknek parancsnokaként Rothziegel tették meg. A román királyi hadsereg április 16-án megindított seregösszedűző támadását követően az osztrák csapatok a fenyegetett Debrecen védelmére siettek. Ugyanis a sebtében toborzott egységek nem tudták tartani az árcvonalat. Az intervenciók mind hátrább nyomták a frontot. Nagyvárad harc nélkül az ellenség kezére került.

Ermihályfalva is elesett. Nehány napi viszonylagos nyugalom, és erőinek átcsoportosítása után, a román hadvezetés április 22-én újabb támadásba kezdett. Debrecen felé nyomulva Vámospercsnél szívsz és véres, egyenlőtlen harcokban az osztrák zászlóalj nagy része felmorzsolódott.

Debrecen sorsa ezzel megpecsételődött. Huszonharmadikára virradóan a Vörös Hadsereg kénytelen volt katonailag kiüríteni a várost. A kerületi parancsnokság kezéből ezután kicsúszott a hadműveletek irányítása. Bár a munkásság az utolsó perceik megtartotta a hatalmat.

Az internacionalista csapatok fegyverzetet teljesítették köteleességüket, úgy, hogy az utóvédharcban szinte teljesen elvértek. Hósi halált halt; a parancsnok is. Rothziegel Leó halála előtti lelevelében az alábbi sorokat írta: „Boldogan és büszkén megyek akár a halálba is a proletárok felszabadításáért, amelyet a nemzetközi proletariátus hazájának tekintek.”

A róla elnevezett utca a Sámsoni és Acádi utak kereszteződésénél kezdődik.

Dr. Bornyi József

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ *

AZ ORVOS TANÁCSA:

A reumás betegségekről

Az ókorból maradt ránk a napjainkban is gyakran használt fogalom: a reuma. Még ma is előfordul, hogy reumának könyvelik el, ha reumának könyvelik el, ha reuma a beteg dereka, ha nem mozog a karja, ha valamelyik ízülete baj van. Ez persze már túlhaladott álláspont, hiszen a laikus szóhasználatban szereplő reuma kifejezés egy gyűjtőfogalom, amely több mint százféle betegséget jelöl. Beletartozik például az ízületek különféle gyulladása, elfajulásos, degeneratív betegségei, a csontok ritkulása, a porckopás, az idegek gyulladása, az izmok elhasználódása, elfáradása és még számos kórkép.

Közös jellemzőjük a fájdalom és mozgáskorlátozottság. A betegséget kiváltó egyetlen ok nem jelölhető meg, mivel úgynevezett többetényezős betegséggel állunk szemben. Kiváltásában szerepet játszhatnak élő kórokozók (baktériumok, vírusok), előidézői megfázás, hajlam, vagy ezek kombinációja. Sok esetben nemcsak a megfázás, a fertőzés vagy a túlterhelés hozhat létre kóros ízületi elváltozásokat, nagy fájdalmakat, hanem több, esetleg ismeretlen vagy nehezen felismerhető tényező együttes jelenléte. Ha valakiről tudjuk, hogy hajlamos a betegsége, el kell tanácsolnunk olyan gép vagy szerszám használatát, amely túlzottan igénybe veszi ízületeit. Nem lehet közömbös az sem, hogy a betegségre hajlamos ember bá-

nyában vagy jól fűtött irrodában dolgozik, ki van-e téve az időjárás viszontagságainak. De a „kórokozók” közé sorolhatjuk a nedves lakást, az egészségtelen, elmaradott szociális, higiénés körülményeket is. Ne hagyjuk ki a testsúlyfelesleget, az elhízást sem! Ha valakinek 60 kg helyett 70-80 kg-ot kell cipelnie, az is hozzájárulhat a porckopásos betegség kialakulásához!

Életünk folyamán egyes ízületeket túlságosan, másokat a kivátnatonnál kevésbé veszünk igénybe. Pedig az, hogy az ízületek, izmok milyen teherbíró képességek lesznek, hány évig szolgálják az embert, az ésszerű használatától és a megfelelő karbantartástól függ. A hosszan tartó egyoldalú izommunka, vagy a mindig azonos testtartás gyorsíthatja a kopásokat.

Sok olyan munkamozzanat van, amely egyirányú megterhelést jelent és ez túlságosan igénybe vesz bizonyos ízületeket, izmokat, ami túlerőltetéshez vezet. Ahhoz, hogy az ízület ne recsegen-ropogjon, hanem simán, gördülékenyen mozogjon, bizonyos kenőanyagokra van szükség. Ennek a sürőlőcsökkenő folyadék a termelődesét a mozgás váltja ki. Különös jelentőséggel bír ez az igény mozgásszegény világunkban, ahol a gépkocsitulajdonosok levezették a gyalogjárásról és esténként a fél ország a tv képernyője előtt ül. Csupán elhatározás kérdése, hogy naponta egyszer-kétszer tor-

názzanak az emberek. Különösen jó hatású és fontos a munkafolyamatoktól eltérő testmozgás végzése. Ha naponta tornát sikerül kiegészíteni frissítő fürdőkkel, masszázzsal, esetleg úszással — a legfontosabbakat megtettük mozgásszerveink egészsége, épsége érdekében.

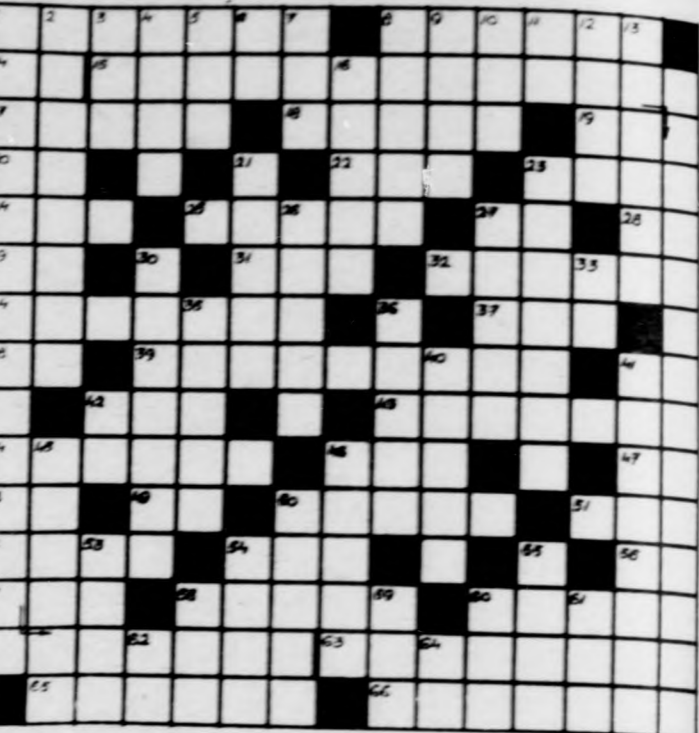
Megyéink több jelentős gyógyfürdővel rendelkezik, ahol szinte korlátlan lehetőség van a testkultúra magas szintű művelésére, a fájdalom mozgásszervi betegségek megelőzésére.

A kezelésben a komplex terápia elve érvényesül. Ez azt jelenti, hogy a beteg állapotától függően gyógyszer, fizioterápia, műtét vagy mindezek kombinált alkalmazása válik szükségessé, beleértve a pszichés gondozást és foglalkozást is. A fizioterápia a gyógyításnak az az ága, amely a természeti energiákat hasznosítja a gyógykezelés során. Ide tartozik az elektromos és fénykezelés, az ultrahangterápia, a vizgyógyászat, a klimatoterápia, a gyógytorna, a masszázs stb. Ma már nélkülözhetetlen például az ízületi betegségek gyógykezelése, vagy a baleset szenvedettek rehabilitációja. A szükség szerint évente ismételt 3-4 hetes komplex fizioterápiás kúra eredményesen biztosítja mozgásszerveink karbantartását, a napi helyes életvezetést mellett.

A kúra megkezdése előtt kérjük ki szakorvos tanácsát!

KERESZTREJTVE NY

A MŰVÉSZ ÉS A PÉNZ

Vízszintes: 1. Közben. 8. Háromlábú állvány. 14. L.S. 15. Denis Diderot, a nagy francia bölcselemondó. 16. A művész és a pénz viszonyáról; folytatása a függőleges 1. számú sor. (Zárt betűk: S, Z.) 17. Virág és női név. 18. Sztravinszkij burleszkje. 19. Szerzet része! 20. ... ura fakó? 22. Majdnem teli! 23. Fundamentum. 24. Több a kelleténél. 25. Alkohol, tréfásan. 27. Félelem! 28. Kiejtett betű. 29. A cink vegyjele. 31. Részben megad! 32. Harcias nő. 34. Hivatalosan bizonyított. 37. Furcsa egy hal. 38. Némelyiken csónakznak is. 39. A mi falunkból származó. 41. Az argon vegyjele. 42. Régi római üdvözlés. 43. Idegen női név. 44. ... Zagara, város Bulgáriában. 46. Zalavár része! 47. Az ezüst vegyjele. 48. Fordított névelő. 49. Észak-vietnami folyó. 50. Ennek tetejére (két szó). 51. Örmérték. 52. Esztendő. 54. Száz, szürbül. 56. Lányi név. 57. Népal része! 58. A belgrádi ismeretlen katonai emlékmű helye. 60. ... Canon (USA). 63. Karinthi Frigyes fantasztikus országa. 65. Semmit el nem ismerő. 66. Hasmánt a földre fektszik.

Függőleges: 1. A mondás befejező része. (Zárt betűk: I, É.) 2. Nérmely iskola tag helyisége, ahol a tanulók a tízperces szünetekben tartózkodhatnak. 3. Szappanmárka. 4. Szín. 5. Értelm. 6. Megszólitás. 7. Énekhang (ford.). 8. Vállkendő. 9. Vadló. 10. Mutatózó. 11. Varróra szerzem. 12. Ivet alkot! 13. Donor. 16. Város Kaliforniában. 21. Attila hun neve. 23. Kedvesen, gyöngéden (zenei utasítás). 26. Nyugat-afrikai folyó. 27. Árpad-ház özvegye. 30. Lyukacsos testű, alacsonyrendű vízi állat. 33. Kettőzve: cukorka. 35. Középeurópai folyó. 36. Már jó előre. 40. Sajtíjta. 41. Dél-amerikai óriásigolyó. 42. Huzatban áll! 45. Kényelmetlenül érzi magát. 46. Férfinév. 50. Vályú. 53. Szoprán szerep Wagner. Lohengrin című operájában. 54. Világhírű baritonistánk volt (Sándor). 55. Női név. 58. Köszönetnyilvánítás. 59. Angolnő, németül. 60. Sebhely (ford.). 61. Felemelt a hang. 62. Lángoló. 64. Szolmizációs hang.

Beküldendő: a mondás Beküldési határidő: október 25.

E. B.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

SZOCFILEX. Október 14-én a Magyar Posta három darab 2 forintos névértékű, szelvényes bélyeget magában foglaló kisívvel emlékeztet meg a SZOCFILEX-kiállításról. A szocialista országok filatelistáinak nemes vetelkedőjét ezúttal Moszkva látja vendégül. Természetesen magyar gyűjtők anyagát is bemutatják. A bélyegeken a Kremel látéképét pillantathatjuk meg, a szelvényt a gyűjtői találkozó emblémája díszíti. A demokratikus országokban élő gyűjtők legszebb gyűjteményeit a rendszeresen ismétlődő SZOCFILEX-kiállításokon tárják a közönség elé. Ez a rendezvénysorozat 1963-ban Budapesten kezdődött, 15 év után Szombathely adott otthont ennek a rangos bemutatónak. A Magyarországon tartott SZOCFILEX-ekre, valamint 1975-ben és 1977-ben külföldön rendezettek is adott ki postánk bélyeget. A most megjelenő kisívből 261 300 fogazott és 5300 vágott példány készül a Pénzjegynyomdában. Lengyel György grafikusművész terve szerint.

Madrid. Október 21-én a Magyar Posta az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia sikeres befejezése alkalmából 20 forintos névértékű blokkot ad ki. A zárókormány aláírását a közszóntó blokk a konferencián részt vevő nemzetek zászlóját, Európa térképét, valamint a kongresszusi palota homlokzatát ábrázolja, amelyet Joan Miro freskója díszít. Az új blokkot Vertel József grafikusművész terve alapján a Állami Nyomda készíti 275 300 fogazott és 16 800 vágott példányban. A blokk szorosán kapcsolódik a Magyar Posta korábbi kiadványaihoz, amilyenek végigkísérhetjük kontinensünk sorsát, illetve az európai békét szolgáló politikai megbeszélés sorozatát. Ezek a kiadások a gyűjtők körében rendkívül népszerűek és különösen a vágott példányok a legirakább modern magyar bélyegezhez tartoznak.

sorozatból több mint 700 millió forintnak megfelelő összeg jutott jótékonyra. Hazánkban felarab bélyeget általában csak a gyűjtőmozgalom céljára adnak ki. Most számos filatelistát megkerestek szerkesztőségünk és javasolták, hogy a Nemzeti Színház felépítését felarab bélyegek jövedelme is segítse elő.

KERTBARÁTOK Gyümölcsöző kapcsolat

Napjainkban a városiasodás hatására világméretűvé váló kertszerepét különösen a környező szocialista országokban kapja meg a szükséges társadalmi gondoskodást. Ennek helyes gyakorlatával találkozunk a szlovákiai Hlohovecban, a lengyelországi Lublinban és főként a litvániai Klaipédában. E városok hasonló közösségeivel már évek óta igen szoros és gyümölcsöző szakmai, baráti kapcsolata van a debreceni Mathiasz János kertbarátklubnak.

Az elmúlt hetekben debreceni kertbarátvezetői küldöttség látogatott Klaipédába az ottani Zöldesítési Trószta kertbarátainak meghívására.

Négytagú delegációnk hosszú vonatkozás után kora reggel érkezett meg Vilniusba, ahol már vártak kedves vendéglátóink. Vilniustól Klaipédáig, a közel 200 kilométeres utat mikrobusszal tettük meg. Így alkalmunk volt több helyen megállva gyönyörködni a táj természeti szépségeiben és kiegészítőket leróni a Litvánia felszabadulásáért elesett hősök monumentális emlékművének.

Klaipédába érkezve — a Pamarisz nevű — a város legszebb szállójában kaptunk elhelyezést. Ettől kezdve már gyorsan pergett az események a részünkre biztosított igen gazdag program teljesítésével. Mindenekelőtt a két közösség vezetői értékelték az elmúlt évben Debrecenben kötött és több évre szóló együttműködési megállapodás megvalósulásának tapasztalatait. Egyöntetű volt a vélemény abban, hogy a testvérvárosi kereteken belüli, a két kertbarátkör kapcsolata; a személyes találkozások, a kölcsönös információcsere, a termelési, szakmai tapasztalatok átadása jól szolgálja a közös törekvéseinket.

Külön örömmel volt számunkra, hogy látogatásunk egybeesett a hagyományos halászat napja ünnepségeivel. E politikai tartalmú népnappal, hasonló a mi augusztus 20-i rendezvényeinkhez. A város vezetői a tenger vizére helyezték koszorúval tisztelgnek a szabadságharc életüket vesztett hős tengerészek emlékére. Az egész napos gazdag program az esti felvonulással ér véget, ahol

a nép dicső történelmi eseményeire korhű jelmezben felvonulók, a város mai értékeire gépkocsira épített kompozíciók emlékeztettek. Örömmel láttuk, hogy a rendezők, a testvérvárosi kapcsolatunk kifejezéséül díszes debreceni kocsit is készítettek. Városnézés során meglátogattuk a tengeri múzeumot, az óvárost és az új városrészt Debrecen kerületét, valamint Palangában a Borostyán Múzeumot.

A kertészeti szakmai tapasztalatok szerzésére is volt bőven alkalmunk. Egyrészt megismerkedtünk a Zöldesítési Trószta üveg-házi virág- és zöldségtermesztési technológiájával és találkoztunk a munkaversenyben elért eredményük alapján vörös vándorszőlővel kitüntetett dolgozói kollektívával. Elismeréssel nyugtáztuk azt, hogy a Zöldesítési Trószta — mely hasonló szervezet a mi korábbi kertészeti vállalatunkhoz — milyen sokat tesz a város szépsége, virágosítása és parkosítása érdekében.

Kedves színtöltő volt programunknak a trószta fenntartásában működő Zsuedra nevű úttörőtábor meglátogatása. Megérkezésükkor vörösnakvendő felkötésével kedveskedtek vendéglátóink.

A fenyesedő középén, a tengerpart mellett ideális környezetben, igen jól felszerelt táborban töltik vakációjukat a klaipédai gyerekek.

Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy találkoztunk A. Zsalisz elvtárral, a városi tanács végrehajtó bizottságának elnökével. A baráti beszélgetés során hangsúlyt kapott a két testvérváros sokéves gyümölcsöző kapcsolata. A tanács elnöke fontosnak tartotta azt a törekvést, hogy a politikai, gazdasági, kulturális kapcsolatok mellett a kertbarátok közösségei is kialakítsanak együttműködésüket. Végül jókívánságait tolmácsolta városunk vezetőinek és dolgozóinak.

Küldöttségünk a vendégszerető Klaipédából búcsúzóva köszönetet mondott a meglátogatásért a Zöldesítési Trószta kollektívájának. Találkoztunk a jövő év nyarán Debrecenben.

OTT

Pierre Cardin

Egyenesen Párizsból repülve ellenőrizte a nevű butik megnyitását és a mutatott divatbemutatót.

Pierre Cardin — a franciás, színház és étterem nosza.

Élete csupa mozgalmasság. Egészen fiatalon kapcsolatba Cocteauval és Christian Balakoz — például az Állami műhöz — köztiművet és 1946-ban az akkor alakuló céghez csatlakozik, majd saját céget alapít.

Az első feltűnést 1954-ben Cardin modellek aratják a férfiföltözéket, gyerekruhákat alapít, az Espace Cardin és kiállítóterem — a nagy képző- és textilművészek között, s ahol a Kodály-éves sikerű magyar műsort mutattak.

Bővített újjú kostüm, féldalás gombolással és állgallérral

GYEREKEK

Zsófiék egy napja

Kétéveseknek ajánlja Móra Ferenc Könyvkiadó baba első lexikonja című kötetes könyvet. Azoknak akiknek nem könnyű könyvet készíteni. A kétévesek csak ismerkednek a mesével, a lapozgatással az örmszerzésnek ezzel a módjával. Hogy milyen könyvet is vehetnek számukra a szülők? Általában állatokról, nyusziról, maciról, s velük történt kalandokról szól. Ilyenek kaphatók ugyanis a boltokban.

A most megjelent, A baba első lexikonja című könyv sokkal többet nyújt ezeknek a kisgyermeknek.

Kétéves kor körül a gyerekek meg nem érdekli a „igazi mese”, de annál inkább érdekli az, ami naponta körülveszi őket és körülöttük történik. Ami számunkra hétköznapi, megszokott dolog a porszívó, a fűzés, a vízcsap a pamutgömböly, a virágcsalás, számukra mind új felfedezés.

A gyerekek először azt értik meg, ami vele történik, azokra a tárgyakra figyel, amelyek ő is használ, azok állatok ejtik ámulatba, amelyeket maga körül lát. Elkeresi első könyveiben az Örömet jelent számára, ha

Hány csillag van

„Ahol leszáll az este sötéténi kezd, az égbolt először a legfényesebb csillagok jelennek meg, majd fokozatosan előtűnnek a többiek is. Hányan lehetnek Olyan háromrezen — mondáná valaki, ha szabad szemmel számlálna meg a csillagokat.

Sok millióan, mondanák csillagászok, akik óriás távcsövekkel készült fényképeken tanulmányozzák a csillagok égboltot.”

A csillagokról, a csillagok

Akiről utcát neveztek el Debrecenben.

ROTHZIEGEL LEÓ

Bécsben született 1892-ben. Ausztria Kommunista Pártjának egyik alapítója, több bécsi munkásgyületem vezetője és a második világháború idején a Vörös Gárda alapító tagja volt. Fiatalon bekapcsolódott a szociáldemokrata ifjúsági szervezet munkájába, ahonnan radikális elvei miatt kizárták.

Az első világháború kitörése után bevonult katonának, hazaérkezése után vádolták meg a letartóztatásból megszökést. Bécsben illegálisan antimilitarista és tökéletes agitációt folytatott. Röpcédulákat terjesztette a szocialista forradalom eszméit. 1918-ban újra letartóztatták. Kilenc hónapot töltött a bécsi helyettesi fogdában. 1918 őszén a forradalom adta vissza szabadságát.

1919. március végén érte a Bécsben tartózkodó magyar diplomácia és kereskedelmi küldöttségek tagjait a Magyarországon végbement forradalmi változásokról. Április elején gyűléseket szervezett és a Magyar Vörös Hadseregbe való belépésre buzdította a bécsi munkásokat. Minden funkciójáról lemondott. Mintegy 1200 internacionálistával lépett át a magyar határt. Budapesten a kelenföldi lakótelepen helyezték el őket. Itt még további 500 osztrák és körülbelül ugyanennyi más nemzetiségű vörös katonát jelentkezett szolgálattételre.

Rothziegel Leó még Bécsről való elindulása előtt kijelentette: azért jön Magyarországra, mert itt elveinek megfelelően cselekedhet és harcolhat. Április közepén zászlóaljával a román frontra irányították. Éppen az ellenforradalmi kísérlet napján, 18-án érkeztek meg Debrecenbe. Zászlóalja sikeresen részt vett a puccs leverésében.

A Magyar Tanácsköztársaság védelmi harcában az első internacionalista fegyveresek az osztrák védőerő önkéntesei voltak, akiknek parancsnokul Rothziegelt tették meg. A román királyi hadsereg április 16-án megindított szerződéses támadását követően az osztrák csapatok a fenyegetett Debrecen védelmére siettek. Ugyanis a szeptében toborzott csapatok nem tudták tartani az arcvonalat. Az intervenciók mind hátrább nyomták a frontot. Nagyvárad harcánál az ellenség kezére került.

Erményfalva is elesett. Néhány napi viszonylagos nyugalom, és erőinek átcsoportosítása után, a román hadvezetés április 22-én újabb támadásba kezdett. Debrecen felé nyomulva Vámospercsényi szivós és véres, egyenlőtlen harcokban az osztrák zászlóalj nagy része felmorzsolódott.

Debrecen sorsa ezzel megpecsételődött. Huszonharmadikára virradóra a Vörös Hadsereg kénytelen volt katonailag kiüríteni a várost. A kerületi parancsnokság kezéből ezután kicsúszott a hadművelet irányítása. Bár a munkásság az utolsó percig megtartotta a hatálmát.

Az internacionalista csapatok fegyverzetet teljesítették kötelességüket, úgy, hogy az utóvédharcban szinte teljesen elvérezték. Hősi halált halt a parancsnok is. Rothziegel Leó halála előtti leveleiben az alábbi sorokat írta: „Boldogan és büszkén megyek akár a halálba is a proletárok felszabadításáért, amelyet a nemzetközi proletariátus hazájának tekintek.”

A róla elnevezett utca a Sámsóni és Acsádi utak kereszteződésénél kezdődik.

Dr. Bornyi József

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ *

AZ ORVOS TANÁCSA:

A reumás betegségekről

Az ókorból maradt ránk a napjainkban is gyakran használt fogalom: a reuma. Még ma is előfordul, hogy reumának könyvelik el, ha fáj a beteg dereka, ha nem mozog a karja, ha valamelyik ízületével baj van. Ez persze már túlhaladott álláspont, hiszen a laikus szóhasználatban szereplő reuma kifejezés egy gyűjtőfogalom, amely több mint százféle betegséget jelöl. Beletartozik például az ízületek különböző gyulladásai, elfajulásos, degeneratív betegségei, a csontok ritkulása, a porckopás, az idegek gyulladása, az izmok elhasználódása, elfáradása és még számos kórkép.

Közös jellemzőjük a fájdalom és mozgáskorlátozottság.

A betegséget kiváltó egyetlen ok nem jelölhető meg, mivel úgynevezett többetnyező betegséggel állunk szemben. Kiváltásában szerepet játszhatnak élő kórokozók (baktériumok, vírusok), előidézők megfázás, hajlam, vagy ezek kombinációja. Sok esetben nemcsak a megfázás, a fertőzés vagy a túlerőltetés hozhat létre kóros ízületi elváltozásokat, nagy fájdalmakat, hanem több, esetleg ismeretlen vagy nehezen felismerhető tényező együttes jelenléte.

Ha valakiről tudjuk, hogy hajlamos a betegsége, el kell tanácsolnunk olyan gépjármű vagy szerszám használatát, amely túlzottan igénybe veszi ízületeit. Nem lehet közömbös az sem, hogy a betegségre hajlamos ember bá-

nyában vagy jól fűtött irodában dolgozik, ki van-e téve az időjárás viszontagságainak. De a „kórokozók” közé sorolhatjuk a nedves lakást, az egészségtelen, elmaradott szociális, higiénés körülményeket is. Ne hagyjuk ki a testsúlyfelesleget, az elhízást sem! Ha valakinek 60 kg helyett 70–80 kg-ot kell cipelnie, az is hozzájárulhat a porckopásos betegségek kialakulásához!

Eletünk folyamán egyes ízületeket túlságosan, másokat a kívánatosnál kevésbé veszünk igénybe. Pedig az, hogy az ízületek, izmok milyen teherbíró képességűek lesznek, hány évig szolgálják az embert, az ésszerű karbantartástól és a megfelelő mozgástól függ. A hosszantartó egyoldalú izommunka, vagy a mindig azonos testtartás gyorsíthatja a kopásokat.

Sok olyan munkamozzanat van, amely egyirányú megterhelést jelent és ez túlságosan igénybe vesz bizonyos ízületeket, izmokat, ami túlerőltetéshez vezet. Ahhoz, hogy az ízület ne recsegen-roppogjon, hanem simán, gördülékenyen mozogjon, bizonyos kenőanyagokra van szükség. Ennek a sűrűdőlőanyagú folyadék a termelődését a mozgás váltja ki. Különös jelentőséggel bír ez az igény mozgásigényünkünkben, ahol a gépkocsitulajdonosok le szokták a gyalogjárásról és estenként a fél óráig a tv képernyője előtt ül. Csupán elhatározás kérdése, hogy naponta egyszer-kétszer tor-

náznak az emberek. Különösen jó hatású és fontos a munkafolyamatoktól eltérő testmozgás végzése. Ha naponta tornáztatunk sikerül kiegészíteni frissítő fürdőkkel, masszázzsal, esetleg úszással — a legfontosabbakat megtettük mozgásszerű egészségünk érdekében.

Megyéknél több jelentős gyógyfürdővel rendelkezik, ahol szinte korlátlan lehetőség van a testkultúra magas szintű művelésére, a fájdalom mozgásszervi betegségek megelőzésére.

A kezelésben a komplex terápia elve érvényesül. Ez azt jelenti, hogy a beteg állapotától függően gyógyszer, fizioterápia, műtét vagy mindezek kombinált alkalmazása válik szükségessé, beleértve a pszichés gondozást és foglalkoztatást is.

A fizioterápia a gyógyításhoz az az ága, amely a természeti energiákat használja a gyógykezelés során. Ide tartozik az elektromos és fénykezelés, az ultrahangterápia, a vizgyógyászat, a klimatoterápia, a gyógytorna, a masszázs stb.

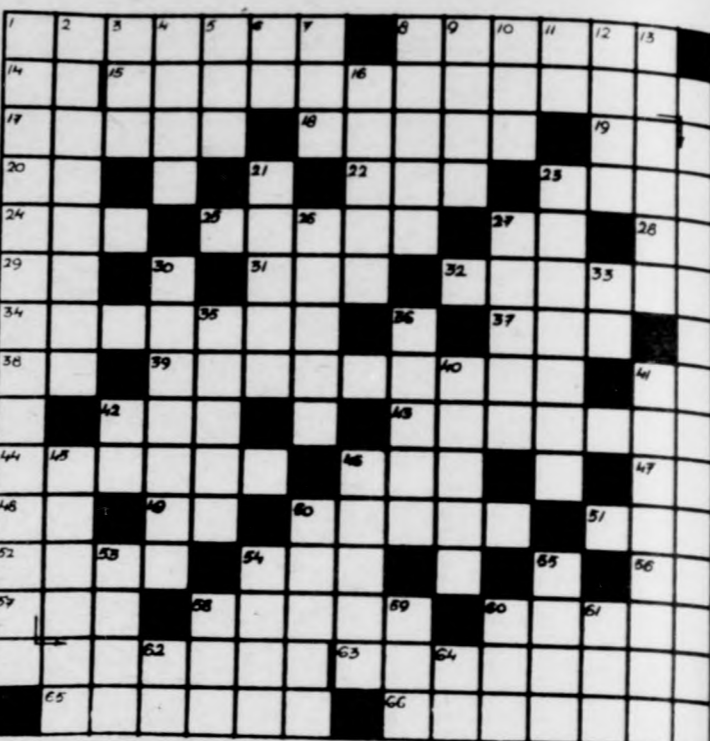
Ma már nélkülözhetetlen például az ízületi betegségek gyógykezelése, vagy a balesetet szenvedettek rehabilitációja.

A szükség szerint évente ismételt 3–4 hetes komplex fizioterápiás kúra eredményesen biztosítja mozgásszerveink karbantartását a napi helyes életvezetés mellett.

A kúra megkezdése előtt kérjük ki szakorvos tanácsát!

KERESZTREJTVE NY

A MŰVÉSZ ÉS A PÉNZ

Vízszintes: 1. Közben. 8. Háromlábú állvány. 14. L.S. 15. Denis Diderot. a nagy francia bölcselő mondotta a művész és a pénz viszonyáról; folytatása a függőleges 1. számú sor. (Zárt betűk: S, Z.) 17. Virág és női név. 18. Sztravinszkij burleszkje. 19. Szerzet része! 20. „... ura lakó”. 22. Majdnem teli! 23. Fundamentum. 24. Több a kelleténél. 25. Alkohol, trénesen biztosítja mozgásszerveink karbantartását a napi helyes életvezetés mellett. 26. Huzatban áll! 27. Fúrás. 28. Fúrás. 29. Fúrás. 30. Fúrás. 31. Fúrás. 32. Fúrás. 33. Fúrás. 34. Fúrás. 35. Fúrás. 36. Fúrás. 37. Fúrás. 38. Fúrás. 39. Fúrás. 40. Fúrás. 41. Fúrás. 42. Fúrás. 43. Fúrás. 44. Fúrás. 45. Fúrás. 46. Fúrás. 47. Fúrás. 48. Fúrás. 49. Fúrás. 50. Fúrás. 51. Fúrás. 52. Fúrás. 53. Fúrás. 54. Fúrás. 55. Fúrás. 56. Fúrás. 57. Fúrás. 58. Fúrás. 59. Fúrás. 60. Fúrás. 61. Fúrás. 62. Fúrás. 63. Fúrás. 64. Fúrás. 65. Fúrás. 66. Fúrás.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

SZOCFILEX. Október 14-én a Magyar Posta három darab 2 forint névértékű, szelvényes bélyegét magában foglaló kisívvél emlékeztet meg a SZOCFILEX-kiállításról. A szocialista országok filatelistáinak nemes vendékedője ezúttal Moszkva látja vendégül. Természetesen magyar gyűjtők anyagát is bemutatják. A bélyegeken a Kremel látképét pillanthatjuk meg, a szelvényt a gyűjtői találkozó emblémája díszíti. A demokratikus országokban élő gyűjtők legszebb gyűjteményeit a rendszeresen ismétlődő SZOCFILEX-kiállításokon tárják a közönség elé. Ez a rendezvénysorozat 1963-ban Budapesten kezdődött, 15 év után Szombathely adott otthont ennek a rangos bemutatónak. A Magyarországon tartott SZOCFILEX-ekre, valamint 1975-ben és 1977-ben külföldön rendezettek is adott ki postánkbélyegyet. A most megjelenő kisívből 261 300 fogazott és 5300 vágott példány készül a Pénzjegynyomdában Lengyel György grafikusművész tervrajza szerint.

Madrid. Október 21-én a Magyar Posta az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia sikeres befejezése alkalmából 20 forint névértékű blokkot ad ki. A záróokmány aláírását követő blokk a konferencián részt vevő nemzetek zászlóját, Európa térképét, valamint a kongresszus palotáját ábrázolja, amelyet Joan Miro freskója díszít. Az új blokkot Vertel József grafikusművész tervrajza alapján az Állami Nyomda készíti 275 300 fogazott és 18 800 vágott példányban. A blokk szorosan kapcsolódik a Magyar Posta korábbi kiadványaihoz, amelyekben végigkísérhetjük kontinensünk sorsát, illetve az európai békét szolgáló politikai megbeszélés sorozatát. Ezek a kiadások a gyűjtők körében rendkívül népszerűek és különösen a vágott példányok a legirritábilis modern magyar bélyegekhez tartoznak.

Hírek, újdonságok. Luther születésének 500. évfordulójára Hollandia is bélyegét adott ki. A jelképes ábrájú 70 centes címetlen a katolikus egyháztól való elszakadást, valamint Luther aláírását mutatja be. A világ különböző részén megjelenő Luther-bélyegek közül eddig ez az egyetlen, amely nem a hitjogi arcvonásait tárja elénk.

Október 27–30. között Budapesten tartják a tornászvilágbajnokságot. A Sportcsarnokban alkalmi levelezőlapot árusítanak és a küldeményeket emlékbélyegzővel látják majd el.

A török posta négyértékű sorozatán tarka tollú madarakban gyönyörködhetünk.

A potsdami kastélyt, a kertet és a pavilonokat az NDK postájának négy bélyegéről ismerhetjük meg. Gondosan formált kertekek és a szép tájakra épült villákkal büszkélkedik az olasz posta négy új címetlen.

Az NSZK-ban a jótékonyági sorozatok feláról emberbaráti intézményeket tartanak fenn. Az elmúlt évi

sorozatból több mint 700 millió forintnak megfelelő összeg jutott jótékonyra. Hazánkban feláras bélyegét általában csak a gyűjtőmozgalom céljára adnak ki. Most számos filatelistát megkerestünk és javasolták, hogy a Nemzeti Színház felépítését feláras bélyeg jövedelme is segítse elő.

KERTBARÁTOK

Gyümölcsöző kapcsolat

Napjainkban a városiasodás hatására világméretűvé vált kertszereket különösen a környező szocialista országokban kapja meg a szükséges társadalmi gondoskodást. Ennek helyes gyakorlatával találkozunk a szlovákiai Hlohovecban, a lengyelországi Lublinban és főként a litvániai Klaipédában. E városok hasonló közösségeivel már évek óta igen szoros és gyümölcsöző szakmai, baráti kapcsolat van a debreceni Mathiasz János kertbarátklubnak.

Az elmúlt hetekben debreceni kertbarát-vezetői küldöttség látogatott Klaipédába az ottani Zöldesítési Tröszt kertbarátainak meghívására.

Négytagú delegációnk hosszú vonatkozás után kora reggel érkezett meg Vilniusba, ahol már vártak kedves vendéglátóink. Vilniustól Klaipédáig, a közel 200 kilométeres utat mikrobuszal tettük meg. Így alkalmunk volt több helyen megállva gyönyörködni a táj természeti szépségeiben és kegyeletünket leróni a Litvánia felszabadulásáért elesett hősök monumentális emlékművére.

Klaipédába érkezve — a Pamarisz nevű — a város legszebb szállodájában kaptunk elhelyezést. Ettől kezdve már gyorsan pergett az események a részünkre biztosított igen gazdag program teljesítésével. Mindenekelőtt a két közösség vezetői értékelték az elmúlt évben Debrecenben kötött és több évre szóló együttműködési megállapodás megvalósulásának tapasztalatait. Egyöntű volt a vélemény abban, hogy a testvérvárosi kereteken belül, a két kertbarát-kör kapcsolata; a személyes találkozások, a kölcsönös információcsere, a termelési, szakmai tapasztalatok átadása jól szolgálja a közös törekvéseinket.

Külön öröm volt számunkra, hogy látogatásunk egybeesett a hagyományos halásznapi ünnepségeivel. E politikai tartalmú népnepély, hasonló a mi augusztus 20-i rendezvényeinkhez. A város vezetői a tenger vizére helyezték koszorúval tisztelgnek a szabadságért, életüket vesztett hős tengerészek emlékének. Az egész napos gazdag program az esti felvonulással ér véget, ahol

a nép dicső történelmi eseményeire korhű jelmezes felvonulók, a város mai értékeire gépkocsira épített kompozíciók emlékeztettek. Örömmel láttuk, hogy a rendezők, a testvérvárosi kapcsolatunk kifejezéséül díszes debreceni kocsit is készítettek. Városnézés során meglátogattuk a tengeri múzeumot, az óvárost és az új városrészt, Debrecen kerületét, valamint Palangában a Borostyáni Múzeumot.

A kertészeti szakmai tapasztalatok szerzésére is volt bőven alkalmunk. Egyrészt megismerkedtünk a Zöldesítési Tröszt üveg-házi virág- és zöldségtermesztési technológiájával és találkoztunk a munkaversenyben elért eredményük alapján vörös vándorzászlóval kitüntetett dolgozói kollektívával. Elismeréssel nyugtáztuk azt, hogy a Zöldesítési Tröszt — mely hasonló szervezet a mi korábbi kertészeti vállalatunkhoz —, milyen sokat tesz a város szépítése, virágosítása és parkosítása érdekében.

Kedves színtöltő volt programunknak a tröszt fenntartásában működő Zsuvendra nevű úttörőtábor meglátogatása. Megérkezésük vörösnakvendő felkötésével kedveskedtek vendéglátóink.

A fenyesedő közepén, a tengerpart mellett ideális környezetben, igen jól felszerelt táborban töltik vakációjukat a klaipédai gyerekek.

Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy találkozhattunk A. Zsalisz elvtárral, a városi tanács végrehajtó bizottságának elnökével. A baráti beszélgetés során hangsúlyt kapott a két testvérváros sokéves gyümölcsöző kapcsolata. A tanács elnöke fontosnak tartotta azt a törekvést, hogy a politikai, gazdasági, kulturális kapcsolatok mellett a kertbarátok közösségei is kialakítsák együttműködésüket. Végül jókívánságait tolmácsolta városunk vezetőinek és dolgozóinak.

Küldöttségünk a vendégszerető Klaipédából búcsúzva köszönetet mondott a melegs baráti fogadtatásért a Zöldesítési Tröszt kollektívájának. Találkoztunk a jövő év nyarán Debrecenben.

Uj Imre

OTT

Pierre Cardin

Egyenesen Párizsból repül meg, egyenesen ellenőrizte a neveti butik megnyitását és a mutatott divatbemutatót.

Pierre Cardin — a francia mécenás, színház és étterem vezetője.

Elete csupa mozgalmasság. Egészen fiatalon kapcsolta Cocteauval és Christian Balzacéval — például az Állatmuzeum — kosztümöket és 1946-ban az akkor alakuló céghez csatlakozik, majd néhány évet alapít.

Az első feltűnést 1954-ben Cardin modellek aratják a férfiföltözéket, gyerekkruhát hozat alapít, az Espace Cardin ház és kiállítóterem — a nagy képző- és textilművészként, s ahol a Kodály-évsikerű magyar műsort mutatják.

Bővített ujjú kosztüm, féldalas gombolással és állgallérral

GYEREKEK

Zsófiék egy napja

Kétéveseknek ajánlja Móra Ferenc Könyvkiadó baba első lexikonja című kötetes művét. Azoknak akiknek nem könnyű könyvet készíteni. A kétévesek még csak ismerkednek a mesékkel, a lapozgatással az örömszerzésnek ezzel a módjával. Hogy milyen könyveket is vehetnek számukra a szülők? Általában állatokról, nyusziról, maciról, s velük történet kalandokról szól. Ilyenek kaphatók ugyan a boltokban.

A most megjelent, a baba első lexikonja című könyv sokkal többet nyújt ezekben a kisgyermeknek.

Kétéves kor körül a gyereket még nem érdekli a „jóság mese”, de annál inkább érdekli az, ami naponta körülveszi őket és körülöttük történik. Ami számunkra hétköznapi, megszokott dolog a porszívó, a főzés, a vízcsap a pamutgombolyag, a virágcsóválás, számukra mind új és felfedeznivaló.

A gyerek először azt ér meg, ami vele történik, azokra a tárgyra figyel, amelyeket ő is használ, azok állatok ejtik ámulatba, amelyek maguk körül lát. E keresi első könyveiben az Örömet jelent számára, h

Hány csillag van

„Ahol leszáll az este sötétetni kezd, az égbolt először a legfényesebb csillagok jelennek meg, majd fokozatosan elötűnnek a többiek is. Hányan lehetnek Olyan háromrezen — mondán valaki, ha szabad szemmel számlálná meg a csillagokat.

Sok millióan, mondán csillagászok, akik óriási távcsövekkel készült fényképek tanulmányozzák a csillagos égboltot.”

A csillagokról, a csillagok

Pierre Cardin Hongrie

Egyenesen Párizsból repült hozzánk. Személyesen ellenőrizte a nevével viselő budapesti butik megnyitását és a modelljeit felvonulató divatbemutatót.

Pierre Cardin — a francia divattervező, mecénás, színház és étteremhálózat tulajdonosa.

Elete csupa mozgalmas, tevékenység. Egészen fiatalon kapcsolatba kerül Jean Cocteauval és Christian Berarddal, és filmjeikhez — például az Állat az emberben címűhöz — kosztümöket és maszkokat tervez. 1946-ban az akkor alakult Christian Dior céghez csatlakozik, majd négy év múlva saját ceget alapít.

Az első feltűnést 1954-ben a gömb stílusú Cardin modellek aratják világszerte. Női és férfifűzőket, gyerekruhákat tervez. Színház alapít, az Espace Cardin, amely színház és kiállítóterem — s ahol a kortárs magyar képző- és textilművészet is bemutatkozott, s ahol a Kodály-év alkalmából nagy sikerű magyar műsort mutattak be.

Az öltözködés mellett az emberi környezet tárgyai iránt is érdeklődést mutat — bútorstúdiót nyit. Különleges élelmiszereket forgalmazó Maxim's üzletei és éttermei behálózák a világot.

Butikjait, divatházait New Yorktól Pekingig, Egyiptomtól Törökorszáig reprezentálják az elegáns Cardin-stílus.

Tavaly szerződést kötött a magyar Hungarotextil-külforgalmazó Vállalattal a Pierre Cardin Hongrie védjegyjű termékek gyártására. A kollekció férfi-, női konfekciót, bőrruházati termékeket, alsóruházatot, köztartást, háztartási és lakástextiliákat, valamint ruházati kiegészítő cikkeket tartalmaz. A hazai alapanyaggyártó és konfekcionáló vállalatok a magyarországi termelési viszonyokhoz adaptált Cardin-modelleket beföldíre és meghatározott piacon exportértékesítésre készítik.

Az első száz modellből álló őszi-téli kollekciót nemrég divatbemutatón láthattuk. E bemutatóról adunk ízelítőt képeinkkel.

Kádár Márta

Bővített ujjú kosztüm, feloldalas gombolással és álló gallerral

Kétrészes sportos öltözk, bő karöltővel, egyenes szoknyával

Elegáns férfifűző egy soros gombolással, kemény reverrel

Paradicsomsűrítmény spagetti ízesítéséhez

Töltsünk meg egy 5 literes lábat megmosott, teljesen érett és négybevágott paradicsommal. A nem egészen ép vagy éppen rothadásnak indult részeket vágjuk ki. A paradicsomszeleteket kis lángon állandó keverés mellett főzzük egy fél órán át. Ha a gyümölcs elég sok vizet enged, akkor egy pár perc után már nem szükséges keverni. Ezután a keletkezett pürét nyomjuk át egy szitán. A héj visszamarad a szitában. A sűrítményhez adjunk 1 evőkanál sót és kb. 2 evőkanál piros borsencsét. Még további 30 percig főzzük. Jól kimosott és meleg vízzel kiöblített úvegekbe töltsük a paradicsomsűrítményt és a tetejére egy ujnyi olívaolajat öntsünk. Azonnal zárjuk le az úvegeket, lássuk el felirattal és így télen is felhasználhatjuk a spagettihez. S ez a nyarat juttatja majd az eszünkbe.

Még valamit: Ha a sűrítmény készítésénél betartottuk az utasításokat, egész évben eltartható marad.

Ha valaki az egyéniségének jobban megfelelő sűrítményt akar készíteni, engedje szabadjárja a fantáziát.

Ezt a sűrítményt keverhetjük hagymával, fokhagymával, darált hússal, salonnával és sonkakockákkal és gombával. Hogy igazi szép piros színt kapjunk, a sűrítményhez még egy tubus paradicsomkoncentrátumot is adhatunk. Ízesíteni lehet még sóval, borssal, rozsmaringgallal és egy kis cukorral.

Összeállította: G. J.

HŰSÉG - HŰTLENSÉG

Hűség, hűtlenség a házasságban, a szerelemben — hiába keresünk az értelmező szótárban, nincs rá megfelelő meghatározás. Az Etikai Szótár — utolsó kiadása — a házastársi hűséget — azt írja: „a hűség erkölcsi tulajdonság: jelenti a rendíthetetlen kitartást a társadalom, az osztály, a párt, a társadalmi mozgalom ügye mellett: az adott kötelezettségek feltétlen teljesítését, az egyén állhatatosságát azokhoz való viszonyában, akikhez a barátság, szeretet, a házasság köteleke fűzi”. S a továbbiakban is a hazához, a társadalmi ügyhöz, a forradalmi eszmékhez való hűséget taglalja.

Már a Révai Lexikon meghatározása is elgondolkodtató: „a hűség: állandó tudatos szeretettel való ragaszkodás azokhoz, akikhez kötelezettségeink csatolnak bennünket... A hűségnek már az ősi eposzokban, Momérosznál, a Mahábháratában, és később a keresztény középkorban nagy szerepe volt — a költészetben. Az újkor a hűséget gyakran gúnynyal illeti, vagy világfájdalommal szól a hűség eltűnéséről. Annál erősebb az újkor a hűtlenség ecsetelésében.”

Ami azt illeti — már csak az irodalom, a művészetek tanúsága szerint is — a hűtlenség ugyancsak ősi keletű. A kőkorszakból is kapunk feljegyzést a szerelmek hűtlenségéről és megboszulásáról. Találtak olyan sziklarajzot, melyen az önfelédten ölelkező szerelmesek felé kőbaltával közeledik a féltékeny férfi. A hűtlenséget különben a történelmi időkben súlyos büntetések fenyegették. Halálra sújtották a hűtlen asszonyokat a sumérok, Hammurabi, Mózes vagy Drákón törvénye szintű. A férfiak hűtlenségéről törvénykönyvekben, szokásjogban alig esik szó.

Az első házasságtörő asszony, akiről az írók is megemlékeznek, II. Ramszesz fáraót csalta meg. De kikapós volt Szolón, Cato, Marcus Antonius, Antonius Pius, Julius Caesar, Nagy Konstantin felesége is, hogy csak néhányat ismertetünk.

Sok híres-hírhedt történetet ismerünk a megcsalt férjek bosszújáról. A legválogatottabb halálmérsékletet és kínzásoknak vetették alá a házasságtörő asszonyokat. Vadállatokkal tetteék széjjel, lefejezték, vízbe fojtották, megkövezték, pellengérré állították őket. Lőcsén, az 1500-as években még a nőt vízbe fojtották. Kassán zsákba varrva elevenen a Hernád vizébe vetették vagy élve eltemették, a szívét hegyes karóval szűrték át.

A nő, a feleség hűségére nagyon is reális gazdasági-társadalmi ok miatt kellett felelősséget vállalni. Milyen nem volt mindegy, ki öröklő a vagyon, a társadalmi rangot. Az apa valóságos gyermeke vagy netalán az asszonyi félrelépésből származó idegen.

Ma nem is az ókori és a középkori törvények szigorával, de kezdetben a polgári társadalom joga is büntette a házasságtörést. Am a múlt század végétől már csak polgári jogi következményeket (vétkességi bontórendszer) fűzött a házasságtöréshez.

„A szexuális kapcsolatok létesítésével szemben — írja Katonáné dr. Soltész Márta —, a társadalom mintegy érdektelenné válik... az állam ma már lényegében csupán az erőszakos és a gyermek fejlődését veszélyeztető nemi megnyilvánulásokat bünteti: a házassági hűségértés önmagában megszűnt abszolút valóok lenni a fejlett nagyipar összes országaiban.” Majd másutt, „a hazai joggyakorlatra vonatkozóan: a jog a felek megítélésére bízva, hogy tolerálják-e egymás hűtlenségét, vagy azt elviselhetetlennek ítélve, kéri a kötelek felbontását. A nemi kapcsolatok progresszív jogi szabályozása véglegesen megszűnt. Megmaradt a szabályozás társadalmi fóruma, a közvélemény, s az abban kifejezésre jutó etikai normák. Napjainkban a közvélemény elbizonytalanodásának vagyunk tanúi. A jelenlegi társadalmi-gazdasági struktúrának megfelelő szexuál-etikai normák kialakulásának folyamata a nézetek felfogások összeapásának formájában megy végbe.”

A nők munkába állásával, egyenjogúságával, de legfőképpen a fogamzásgátló tabletták elterjedésével, alaposan megváltoztak a körülmények. Milyen a nők most már nem félnek a következményektől, szabadon élhetnek nemi életet a házasságon belül, vagy ha úgy tetszik, a házasságon kívül.

Napjainkban a házastársi hűség és a hűtlenség fogalma alaposan átértékelődött. A társadalom egy része nem várja el a házastársaktól a holtemiglan-holdidiglant, többnyire szemet huny a hűtlenség felett. Ezzel a bizonytalanoknak, az ingadozóknak indítékot ad a félrelépés. A fiatalok körében még az sem ritka, hogy az a „menő”, akinek sok kalandja van.

Kádár Márta

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

Zsófiék egy napja

Kétéveseknek ajánlja a Móra Ferenc Könyvkiadó A baba első lexikonja című két kötetes művét. Azoknak, akiknek nem könnyű könyvet készíteni. A két kötet csak a mese-könyvekkel, a lapozgatással, az órmszerzésnek ezzel a módjával. Hogy milyen könyveket is vehetnek számukra a szülők? Általában állatokról, nyusziról, maciról, s a velük történt kalandokról szól. Ilyenek kaphatók ugyanis a boltokban.

A most megjelent. A baba első lexikonja című könyv sokkal többet nyújt ezeknél a kisgyermekeknek.

könyvet nézegetve ismerős tárgyakat, szituációkat fedezhet fel.

A baba első lexikonja című könyvben Zsófi és Peti egy napját követhetjük nyomon. Sok-sok kép segítségével tudjuk meg, mit is csinál a két testvér reggeltől estig. A könyv szerzői, Tardos Anna és Kálló Éva pszichológusok, jól ismerik a gyerekek értelmi és érzelmi világát. Tudják, mi az, ami felkelti érdeklődésüket, lekötí győelmüket. Kovács Péter grafikus pedig szemléletes rajzokkal idézi fel a gyerekek számára az ismerős szituációkat.

szomszédaink, a Vénusz és a Mars. Bizonyára elcsodálkozunk, ha olvassuk, hogy a hullócsillagok egyáltalán nem csillagok.

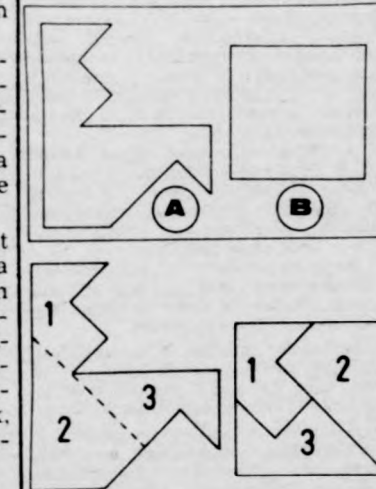
„A tudósok meteoroknak nevezik őket. Ezek felvillanások, magasan a Föld légkörében. Apró porszemekből, kövecskékből állnak össze, és a kozmikus térből repülnek be a földi légkörbe.”

A Kis képes csillagászat című könyv, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg, megismerteti bennünket, iskolásokat a csillagászat alapfogalmaival, jelenségeivel. A könyv magyarázatai egyszerűek, érthetőek, illusztrációja gazdag, szemléletes.

Fazekas Valéria

FELOSZTÁS

Osszátok fel az A jelzésű ábrát egy egyenes vonallal három részre és az azokból rakjátok össze a B jelzésű négyzetet!

Samu kalandjai A FAGYKIRÁLY BIRODALMÁBAN

Samu kinyitotta a szemét. Amerre csak nézett, minden csupa-csupa fehér volt. Nem is gondolta, hogy a fehérnek ennyi árnyalata van. Látott papircsakóféhéret, citromfagyaltfehéret, koszos jegesmedvekölyök színűt.

Hatalmas jégsziklák meredeztek az égnek. Lába előtt a hókristályok meg-megcsillantak a sarki nappal fényében. Samu nem tudta, merre menjen, hát csak úgy találmra elindult a fantasztikus formák között. Jó ideje bolyongott már, amikor megpillantott egy csodálatos palotát. Szélapó faragta ki jégből. A palota kapujában két pingvin strázsák fordult.

— Jó napot, pingvinek! Megmondanátok nekem, hogy kié ez a gyönyörű palota?

— Leghatalmasabb urunké ez a parancsolónké, a Fagykirályé. Övé ez a vége-láthatatlan birodalom.

— Beeresztenétek hozzát?

— Úgy látom, messziről érkezétek, idegen, ha még azt sem tudod, hogy hozzáam kérés nélkül is bejöhét bárki — jelent meg a kapuban Fagykirály. Fáradj beljebb, légy a vendégem. Honnan érkezétek hozzánk?

— Magyarországról. Talán hallottátok már róla?

— Sok birodalmat varázsoltam fehérre zúzos leheletemmel, de erről az országról még nem hallottam. Melyik mesében szerepel?

— Egyikben sem. Ez az ország valóban létezik.

— Az nem lehet. Ha valódi birodalomból érkezétek volna, akkor most nem lehetné az én mesebeli országomban. Ez az ország bizonyára valamelyik új mesében szerepel.

— Nos, akkor pihenj meg nálam. Tiszteld meg ezzel a kastélyomat. Előkészítetem a szobádat. Udvarhölgyeim majd mutatják az utat.

Két gyönyörű hópolyhecske libegett a trónterem-

ben szerepel. Eh, de mit is faggatózom, hiszen még meg sem kínáltak. Látom, áthévíttél a kinti melegben. Piros lett az arcod. Nem csoda, —96 °C van odakint. Parancsolj egy kis csemegét, ettől majd ismét lehűsz — tolt a jószívű házigazda egy hideg gőzt lehellő poharat a vendég elé.

— Köszönöm, inkább a gombócánál maradok — felelte a szerencsétlen sabábu, miközben elkínzott képpel rácsálla a hóval töltött jégrögöket.

— Vegyél még! — kintáta mosolygósan a király.

— Köszönöm, már jóllaktam.

— Nos, akkor pihenj meg nálam. Tiszteld meg ezzel a kastélyomat. Előkészítetem a szobádat. Udvarhölgyeim majd mutatják az utat.

Két gyönyörű hópolyhecske libegett a trónterem-

Balázs Melinda

Hány csillag van az égen?

„Ahogy leszáll az este és sötétedni kezd, az égbolton először a legfényesebb csillagok jelennek meg, majd fokozatosan előtűnnek a többiek is. Hányan lehetnek? Olyan háromezren — mondani valaki, ha szabad szemmel számlálná meg a csillagokat.

Sok millióan, mondanák a csillagászok, akik óriás távcsövekkel készült fényképekben tanulmányozzák a csillagos égboltot.”

A csillagokról, a csillagké-megtudhatjátok,

pekről és más messi, titokzatos dolgokról olvashattok, ha kézbe veszitek B. Levin és L. Radlova Kis képes csillagászat című könyvét. Választ kaphattok arra a kérdésre is, miért nevezik a Göncölszekért Nagy Medvének, hogyan lehet megtalálni a Sarkcsillagot, honnan tudjuk, hogy a Föld gömbölyű, miért van nappal és éjszaka, vagy miért van nyár és tél.

A könyv segítségével megismerhetitek a bolygókat, milyenek

LAJÁS

Budai tanácsí távfűtési garanzó cserélek...

EXPRESSZ

2 + fél szobás, 64 négyzetméteres, hitelmentes szövetkezeti lakás...

APRÓHIRDETESEK

Hajdúszoboszló OTP-örökös garánzával sűrűn eladó. Telefon: 60-075.

INGATLAN

Eladó Lázár utcán, két-szintes, kertes családi ház, teljesen alapfűtött...

JÁRMÓ

Skoda mikrobusz lejáró műszaki állományú, olcsón eladó.

ÁLLÁS

Matematika-fizika szakos tanárként keresek, aki nyelvelés és második gimnazista lányaim korrepetálását vállalja.

BÚTOR

Mindenféle szép bútor vétele és eladása. Arany János u. 13. Telefon: 20-019.

BÚTORVÉTEL

Eladás. székényesek és egyéb bútorok. Szabadság útja 12. Árpád térenl.

EGYÉB

Antennaszereplés garanciával legolcsóbban. Gyenge József, Poroszlav u. 72. 1/4. Telefon: 24-150.

Vánusz, Orion 60-, 70-, 75-ös televízió lebontható...

2 db használt kényembe köthető Onix gázkonvektor, Hidroterm gázkazán...

Eladó vikendtelek a kondorosi vasútvonalnál és házhely a Kovács utcán.

Keveset futott Trabant Combi eladó. Db., Cserei u. 12.

Jó állapotban lévő Renault 10 eladó friss műszakkal.

Opel Kadett 35 ezer kilométerrel eladó. Telefon: 17-996.

Rózsákat és összes dísznövényeket ismertetők. színes nagy árjegyzékünk...

Eladó fekete-fehér Gold sztráz üzemképes televízió.

Kétágas japán lyukkártyás köteg eladó. Gólya u. 5. (Csapókanyarnál).

Garyás kiadó. Erdéklődi 17 óra után a Szilágyi út 15. sz. 1. szám alatt lehet.

HALÁLOZÁS

Mély megrendéssel tudjuk, hogy OZV. VASARHELYI FERENCNE...

Mély fájdalommal tudjuk, hogy TAKACS ZOLTÁN...

Mély fájdalommal tudjuk, hogy KARAP SÁNDORNE...

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

Mély fájdalommal tudjuk, hogy SZABÓ BELA,

HOLNAP:

D. Kinizsi Vasárnap a labdarúgó-bajnokság II. fordulója...

Bajnok a DOTE Pedagógusok

Véget ért Debrecen labdarúgó-bajnokság mezonyében nyolcvanötödik fordulója...

Derecskei Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet

Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet. Október 18-tól 31-ig bútorvásárt rendez a derecskei bútorboltban...

ÚJRA NYITJUK

ÚJRA NYITJUK a Debreceni Hunyadi Mgtsz FAISKOLAI LERAKATÁT. 1983. október 15-én GYÜMÖLCSOLTVÁNYOK, DÍSZFÁK, ÖRÖKZÖLDEK...

HOLNAP:

D. Kinizsi-Szolnok

Vasárnap a labdarúgó NB II. 13. fordulóját rendezik. A D. Kinizsi a Vágóhid utcai pályán 13.30-kor fogadja Szolnokot...

Bajnok a DOTE és a Pedagógus

Véget ért Debrecen kispályás labdarúgó-bajnoksága. A nők mezonyében nyolc csapat indult...

A férfiaknál a Pedagógus négy ponttal előnyben áll az előző fordulóhoz képest...

Table with 2 columns: Nők, Férfiak. Lists teams and their scores for various matches.

Table with 2 columns: I. osztály, II. osztály. Lists teams and their scores for various matches.

Table with 2 columns: III. osztály, IV. osztály. Lists teams and their scores for various matches.

Table with 2 columns: I. osztály, II. osztály. Lists teams and their scores for various matches.

Férfi kézilabda NB I

SZEVEDI VOLÁN-D. DÓZSA 28-25 (14-12)

Szeged, 800 néző, vezette: Góczy, Völgyi.

D. Dózsa: Bene - Horváth 2, Kordás 4, Makai 1, SZILÁGYI 5, Molnár F. 3, Menyhért 3, Cserek: MEDGYESSY (kapus), Homovics, Török 1, BOGÁRDI 6, KASKU.

Az ellenfél legeredményesebb játékosai Tóth G. és Szabó L. voltak, egyaránt 8-8 gólt dobtak.

Kiállítások: 2. perc, illetve 6. perc (Kasku kizárásával).

Az eredmény alakulása: 10. perc: 6-4, 21. perc: 11-9; 39. perc: 15-16; 50. perc: 23-20.

Az elsőosztályú bajnok...

ság középmezőnyéhez tartozó D. Dózsa nem játszott alárendelt szerepet a dobogóra pályázó Szegedi Volán ellen.

Röplabda nyitány

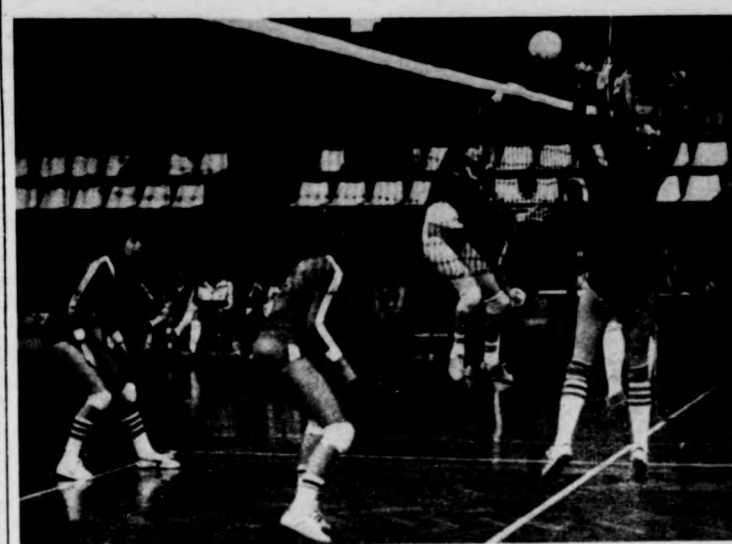
DMVSC-Kaposvár 3:1

Pénteken délután Debrecenben 200 néző előtt Hurák játékezőt bíróságával került sor a DMVSC-Kaposvári Vasas Izzó női NB I-es röplabda bajnoki mérkőzésre.

perccig tartott, melyben a debreceniek 6:1, majd 12:4-re is vezettek. A harmadik játszmában a vendégek feljavultak és 5:1, majd 10:2-re is vezettek.

A sérült Kolbe nélkül kiállt DMVSC az első játszmában 9:5, majd 11:7-re elhúzott és 19 perc alatt nyert.

Jók: Leisztné, Marek, illetve Pintér.

Egy sikeres Baloghné-leütés

Megkezdődött a röplabda-bajnokság a II. osztályban is. A három debreceni csapat az első fordulóban idegenben lépett pályára.

Hejőcsaba-DUSE 3:1 (12-5, 13, 9). Miskolcon lejátszott férfi találkozó. DUSE: Szima, Tóth, Szekeres, Fekete, Kazár, Vinnai. Csere: Nagy, Balogh és Kovács.

Szolnok-D. Kinizsi 3:2 (7, 11, -13, -14, 8). Szolnokon lejátszott férfi mérkőzés. Kinizsi: Orenstein, Jenet, Munács, Hecker, Ötvös, Szabó. Csere: Penyige, Illés, Kitünt: Pozsgai.

TEKE Ózd-DMVSC 6:2

A női teke NB I legutóbbi fordulójában a DMVSC Ózdon szerepelt, és a Kohász csapatától 6:2 (2359:2214) arányban kikapott.

A női ifjúsági NB I-ben: Ózdi Kohász-DMVSC 4:0 (750:608).

A férfi NB II-ért: Eger SE-DMVSC 6:2 (2450:2397). Eger. Ld.: Pummer 415, Péter 412, illetve Burger 416 és Fejes 415 fával.

Adorján esélyes

Vasárnap befejező forduló Debrecenben

Hét közben Szegeden 1500 érdeklődő előtt bonyolították le a salakpályás motorkerékpáros országos egyéni bajnokságának második fordulóját.

előtt 10 órai kezdettel Debrecenben, a Gázvezeték utcai motorstadionban rendezik, ahol már bajnokot avatnak.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR SOROKBAN

Oktober 15., szombat Birkózás Püspökbládyai sportcsarnok, 10:00 óra: B kategóriások területi egyéni szabadfogású versenye.

Kézilabda Vidéken: Hajdúszoboszlói Gázláng-Szondi SE (15. férfi NB I, B. Kiss J., Taisz), Derecske-D. Kinizsi (14. női NB I, Csetneki, Juhász), Hajdúnánás-D. Dózsa II (14.10. férfi megyei, Simon, Szabó).

Kosárlabda Nyemató utcai iskola tornaterme, 10.30: D. Universitás-Nyiregyházi Tanárképző (férfi), -12: DUSE-Nyiregyházi Tanárképző (női), -Békessy utcai iskola tornaterme, 9.30: D. Sportiskola-Karcag (férfi). NB II-es mérkőzések.

Labdarúgás Egyetemi sporttelep, Dóczy J. u. 14: D. Universitás-Jászberényi Lehel (Kálmán). Területi bajnoki mérkőzés.

Teke DMVSC nagyerdő automatapályája, 9: DMVSC-Egri Agrária (férfi NB II), 10.30: DMVSC II-Szabolcsi Építők II (férfi NB III-as tartalék bajnokság).

Tollaslabda Arany János Általános Iskola (Hajó u.) tornaterme, 11: Országos ifjúsági egyéni verseny a Hajdú Kupáért.

Oktober 16., vasárnap Asztalitenisz Püspökbládyai Járás CSB (10 óra): Sáp-Bihartorda, Földes-Biharnagybajom.

Kerekpár Panorámaút (2-es és 3-as km-közéi) 9: Területi terepbajnokság, hat kategóriában.

Kézilabda DMVSC nagyerdő sportcsarnoka, 10: DMVSC-Bp. Spartacus (női NB I, Dzsipoff, Kiss). Vidéken: Megyei bajnokságok. Férfiak: Derecske-Berettyóújfalui MSE (10.15. Kiss A., Nagy M.), Polgár-Kaba (10.15. Taisz, Tibi A.), Biharkeresztés-Földes (10.15. Nadassy, Sidó), Nyiradony-Hajdúdorog (9. Gacsályi, Kapusi).

Labdarúgás DMVSC Vágóhid utcai sporttelepe, 13.30: D. Kinizsi-Szolnok MÁV-MTE (Szabó J., Eöry, Boros). NB II-es találkozó. -Gázvezeték utcai pálya, 13.30: D. Volán-Honvéd Bem József SE (Maróthy). Területi bajnoki mérkőzés.

Vidéken: Területi bajnokságok. Tisza-csoporthoz tartozók: Hajdúszoboszlói Bocskai-Balmazújvárosi Lenin Tsz SE (Nagy J.), Hajdúszoboszlói Bocskai-Mátészalkai MTK (Varga S.). -Mezővelőcsényi (13.30): Derecske-Vámospercs (Könyvű B., Nemesi V., Kiss F.), Hajdúnánás-Tépe (Csicsódi, Góz, Domokos), Hajdú Vasas-Vámospercs (Oláh, Könyvű Gy., Meleg), Kaba-Berettyóújfalui (Hunyadi, Tóth S., Erdős), Komádi-Sárrétudvari (Fazekas, Szilvási, Berend), Hajdúdorog-Polgár (Virágh, Balogh, Vass). -Körösszekapáti-Nagyrabé (Zsupos, Antal, Cseh), Létavértes-Nádudvar (Veress Gy., Turi, Zám). -Járás bajnokságok. Berettyóújfalui járás (14): Konyár-Szentpéterszeg (18:18), Tiszaújvárosi (18:18), Mezővelőcsényi (18:18), Volán Taxi (20:11), Mozi (20:11), Ruh. Kisker (20:11), A Könyvkötő, Sajtó, 108. sz. TSK, Regionális Víznyel, Művelődési Központ, Fűtész, Mentők csapata visszalépett.

Nagyhegyes-Báránd, Földes-Bihartorda, Sáp-Ebes. -Debreceni Járás. A csoport: D. Universitás II-Ujszentmargita (Debrecen, 11), D. Haladás-Görbeháza (Józsa, 13.30), Egyek-DMVSC ifjúsági II (11), Hajdúszoboszlói (13.30), Hajdúszoboszlói-Sáránd (13.30), Tiszacsanak-D. Kinizsi II (13.30). -B csoport: Ujléta-Fülöp (8.30), Hosszupályi-Nyirmártonfalva (10.30), Hajdúhadház-Bagamér (15), Almásd-Nyiradony (15), Nyiracsád-Monostorpályi (15).

Salakmotor Gázvezeték utcai motorstadion, 10: Országos egyéni bajnokság, harmadik, befejező forduló.

Súlyemelés Hajdúszoboszló, Gázláng-pályá, 10: Ötösök I. II. minősítő verseny, 15: serdülő minősítő verseny.

Tollaslabda Arany János Általános Iskola (Hajó u.) tornaterme, 9: Országos ifjúsági páros verseny a Hajdú Kupáért.

Oktober 16., vasárnap Asztalitenisz Püspökbládyai Járás CSB (10 óra): Sáp-Bihartorda, Földes-Biharnagybajom.

Kerekpár Panorámaút (2-es és 3-as km-közéi) 9: Területi terepbajnokság, hat kategóriában.

Kézilabda DMVSC nagyerdő sportcsarnoka, 10: DMVSC-Bp. Spartacus (női NB I, Dzsipoff, Kiss). Vidéken: Megyei bajnokságok. Férfiak: Derecske-Berettyóújfalui MSE (10.15. Kiss A., Nagy M.), Polgár-Kaba (10.15. Taisz, Tibi A.), Biharkeresztés-Földes (10.15. Nadassy, Sidó), Nyiradony-Hajdúdorog (9. Gacsályi, Kapusi).

Labdarúgás DMVSC Vágóhid utcai sporttelepe, 13.30: D. Kinizsi-Szolnok MÁV-MTE (Szabó J., Eöry, Boros). NB II-es találkozó. -Gázvezeték utcai pálya, 13.30: D. Volán-Honvéd Bem József SE (Maróthy). Területi bajnoki mérkőzés.

Vidéken: Területi bajnokságok. Tisza-csoporthoz tartozók: Hajdúszoboszlói Bocskai-Balmazújvárosi Lenin Tsz SE (Nagy J.), Hajdúszoboszlói Bocskai-Mátészalkai MTK (Varga S.). -Mezővelőcsényi (13.30): Derecske-Vámospercs (Könyvű B., Nemesi V., Kiss F.), Hajdúnánás-Tépe (Csicsódi, Góz, Domokos), Hajdú Vasas-Vámospercs (Oláh, Könyvű Gy., Meleg), Kaba-Berettyóújfalui (Hunyadi, Tóth S., Erdős), Komádi-Sárrétudvari (Fazekas, Szilvási, Berend), Hajdúdorog-Polgár (Virágh, Balogh, Vass). -Körösszekapáti-Nagyrabé (Zsupos, Antal, Cseh), Létavértes-Nádudvar (Veress Gy., Turi, Zám). -Járás bajnokságok. Berettyóújfalui járás (14): Konyár-Szentpéterszeg (18:18), Tiszaújvárosi (18:18), Mezővelőcsényi (18:18), Volán Taxi (20:11), Mozi (20:11), Ruh. Kisker (20:11), A Könyvkötő, Sajtó, 108. sz. TSK, Regionális Víznyel, Művelődési Központ, Fűtész, Mentők csapata visszalépett.

Vidéken: Területi bajnokságok. Tisza-csoporthoz tartozók: Hajdúszoboszlói Bocskai-Balmazújvárosi Lenin Tsz SE (Nagy J.), Hajdúszoboszlói Bocskai-Mátészalkai MTK (Varga S.). -Mezővelőcsényi (13.30): Derecske-Vámospercs (Könyvű B., Nemesi V., Kiss F.), Hajdúnánás-Tépe (Csicsódi, Góz, Domokos), Hajdú Vasas-Vámospercs (Oláh, Könyvű Gy., Meleg), Kaba-Berettyóújfalui (Hunyadi, Tóth S., Erdős), Komádi-Sárrétudvari (Fazekas, Szilvási, Berend), Hajdúdorog-Polgár (Virágh, Balogh, Vass). -Körösszekapáti-Nagyrabé (Zsupos, Antal, Cseh), Létavértes-Nádudvar (Veress Gy., Turi, Zám). -Járás bajnokságok. Berettyóújfalui járás (14): Konyár-Szentpéterszeg (18:18), Tiszaújvárosi (18:18), Mezővelőcsényi (18:18), Volán Taxi (20:11), Mozi (20:11), Ruh. Kisker (20:11), A Könyvkötő, Sajtó, 108. sz. TSK, Regionális Víznyel, Művelődési Központ, Fűtész, Mentők csapata visszalépett.

Vidéken: Területi bajnokságok. Tisza-csoporthoz tartozók: Hajdúszoboszlói Bocskai-Balmazújvárosi Lenin Tsz SE (Nagy J.), Hajdúszoboszlói Bocskai-Mátészalkai MTK (Varga S.). -Mezővelőcsényi (13.30): Derecske-Vámospercs (Könyvű B., Nemesi V., Kiss F.), Hajdúnánás-Tépe (Csicsódi, Góz, Domokos), Hajdú Vasas-Vámospercs (Oláh, Könyvű Gy., Meleg), Kaba-Berettyóújfalui (Hunyadi, Tóth S., Erdős), Komádi-Sárrétudvari (Fazekas, Szilvási, Berend), Hajdúdorog-Polgár (Virágh, Balogh, Vass). -Körösszekapáti-Nagyrabé (Zsupos, Antal, Cseh), Létavértes-Nádudvar (Veress Gy., Turi, Zám). -Járás bajnokságok. Berettyóújfalui járás (14): Konyár-Szentpéterszeg (18:18), Tiszaújvárosi (18:18), Mezővelőcsényi (18:18), Volán Taxi (20:11), Mozi (20:11), Ruh. Kisker (20:11), A Könyvkötő, Sajtó, 108. sz. TSK, Regionális Víznyel, Művelődési Központ, Fűtész, Mentők csapata visszalépett.

Búvárúszás

Gyöngyösön az Avar Kupa serdülő és ifjúsági könnyűbúvárversenyen nyolc szakosztály közel százötven versenyzője indult.

vetkezők szereztek érmet. 4x100 serdülő fiú váltó -ezüstérem: 4:42.0. A váltó tagjai: Mátyus, Varga, Kosina, Salánki. Ugyancsak ezüstérmert nyert a 4x200-as ifjúsági fiú váltó. Ideje: 8:10.65. A váltó tagjai: Magyari, Tóth, Kaskó, Moravetz. Bronzérmert nyert a 4x100-as ifjúsági fiú váltó. Ideje: 3:41.2. Az együttes tagjai: Magyari, Tóth, Kaskó, Kosina.

Hetvenéves lenne...

Emlékezés Harangi Imrére

A napokban a Hajdú-Bihar megyei Tanács kezdeményezésére védetté nyilvánították a hajdúszamosi olimpiai emléktárgyat, amely a XI. berlini nyári olimpia könnyűsúlyú ökölvívó győztese, Harangi Imre ültetett el annak idején.

legnagyobb sikerét az 1936-os berlini olimpián érte el. (Furcsa egy olimpia volt ez! Az árbócokan horogkeresztes zászlókat lengettek is szél, az utcákon SS-osztagok parádéztek, baljós árnyékát előrevetette a nagy világégés. A náci nagy fasiszta demonstrációknak akarták felhasználni az olimpiát, és csak a NOB erélyes fellépésének volt köszönhető, hogy ettől a szándéktól elálltak.)

Az első menet közepén miután Sztjepulov ütési célt tévesztett, belefejel Harangi arcába, és teibe találja a bal oldali ragtapaszt. Megintik, de a magyar fiú szemöldöke alól szivárogni kezd a vér. Harangi előrelendül, és végighajtja a szorítóban ellenfelét. A második menetben súvított horgokkal indít. Egy alkalommal teibe találja ellenfelét, aki újból belefejel Harangiba. Harangi arcát elborítja a vér. A második szünetben a vezető bíró Sztjepulovot figyelmezteti. Az országos Harangi fülétől hajt. A magyar fiú hárompercnyire van az olimpiai aranyérmőtől. Az orvosnak csak egy szavába kerül...

rangi Imre fajaert Nyiradony és Hajdúszamoson versengett. Az öreg Harangi salamoni ítélettel kettévágta a csemét, és így mindkét falu kapott a tölgyből, és mindkettő hirdetheti a magyar sport dicsőségét.

Visszavonulva az ökolívástól, életét a repülésnek szentelte. Egy alkalommal egy kényszerleszállás során súlyosan megsérült, megoperálták, és csak erős szervezeteinek köszönhető, hogy életben maradt.

Később régi egyesületében, a Ganz-MÁVAG-ban adta át tapasztalatait a fiatal ökolívóknak. Majd Budapesten a Münnich Ferenc utcában egy kis trafikot vezetett, amely felért egy sporttörténeti múzeummá. Falát majdnem a mennyetgiz kiálló sportolók fényképei díszítették.

Két tölgyfacsemete

Az olimpiai aranyérmesek egy tölgyfacsemetét kaptak ajándékba, amit a születési helyükön ültethettek el. Harangi Imre fajaert Nyiradony és Hajdúszamoson versengett. Az öreg Harangi salamoni ítélettel kettévágta a csemét, és így mindkét falu kapott a tölgyből, és mindkettő hirdetheti a magyar sport dicsőségét.

Kovács András

Földrajzi szabadegyetem

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat 1983. október 26. és december 21. között földrajzi szabadegyetemet hirdet.

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: BALOGH JÚLIA - TELEFON 12-144

VARHATÓ IDŐJÁRÁS szombat estig: Általában kevés lesz a felhő. Legfeljebb északnyugaton növekszik meg az felhőzet.

1983. OKTÓBER 15., SZOMBAT TEREZ NAPJA

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Nyolcvan évvel ezelőtt, 1903. október 15-én született, és 63 éves korában, 1966-ban halt meg Gács László, újságíró, a Magyar Rádió és Televízió elnöke, majd az OTP vezérigazgatója volt.

Felvételi vizsgára előkészítő tanfolyam

A Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara az 1983. szeptember 15-én szervezett felvételi vizsgára előkészítő tanfolyamot, amely december hónapban kezdődik, és kb. öt hónapig tart.

vánnyal vagy képesítő oklevéllel rendelkezők vehetők fel, akik a választott felsőoktatási intézmény nappali, esti vagy levelező tagozatára való jelentkezés feltételeinek megfelelnek.

TANESZKÖZÖK RÉGEN ÉS MA címmel október 16-án délelőtt kiállítás nyit meg a tatai várban Kőpeczi Béla művelődési miniszter.

A KIÁLLÍTÁS 3. ÉVE. A munkás- és népi hagyományok jegyében működő üzemi és lakótelepi állandó helytörténeti kiállítás harmadik évfordulójára emlékezik október 17-én 18 órakor a Jármyújvó Egyetértés Művelődési Házának színháztermében.

KÖNYVILLUSZTRÁCIÓK BEMUTATÓJA. Az Újkerti Általános Művelődési Központ galériájában október 17-én 10.30 órakor dr. Sz. Kúrti Katalin művészettörténész nyitja meg a neves könyvillusztrátorok műveiből rendezett kiállítást.

ARANYLAKODALOM. Házasságának 50. évfordulóját ünnepli Hajdúdorogon Győri Sándor és felesége, Seres Julianna, október 15-én. Négy gyermeke és öt unokája közötti az idős házaspár.

IDEGENVEZETŐI TANFOLYAMOT indít a Belkereskedelmi Továbbképző Intézet. Jelentkezni lehet október 20-ig a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskolában (Debreceen, Vénkerti u. 2.).

A FOTOPÁLYAZAT ANYAGPÁLYÁZAT. Az országos rangfotópályázat díjnyertes képeit láthatják az érdeklődők október 16-tól Debreceenben az ifjúságpolitikai klub kiállítótermében.

SZÜLÖK, GYEREKEK, ROKONOK találkozója lesz október 16-án 14 órakor a hajdúszoboszlói Szociális Gondozási Központban az idősök hete rendezvénysorozatának keretében.

LOBOGÓZÁS. A Debreceen városi Tanács végrehajtó bizottsága felhívja a vállalatok, üzemek, intézmények vezetőit és a háztulajdonosokat, hogy Debreceen felszabadulásának 39. évfordulóját tiszteletére vörös, valamint nemzetiszínű zászlóval díszítsék fel az épületeket.

SZÜRETI KARNEVÁL. Nagyrábén szüreti karnevált rendeznek október 15-én 13 órától. A felvonuláson lovasok, csöszlányok, csöszlegények, zenészek vesznek részt.

CHILEI SZOLIDARITÁSI ESTET rendez a debreceni MÁV Járműjavító nagytermében a KISZ debreceni bizottsága, a Chilei Ifjúsági Szövetség budapesti koordinációs bizottsága és a MÁV Járműjavító KISZ-bizottsága.

A lottó nyerőszámai: 41, 55, 77, 88, 90

Rejtvenyfejtők figyelmébe!

A Napló 1983. október 1-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Ráczegypusztai, Illyés Gyula, „Dolgozom munkáim a szép, a jó, a hasznos mielőtt elkészül, az élethez áll.”

KÖZLEMÉNYEK

Felhívjuk a városi vízvezeték-hálózatba kapcsolt fogyasztóink figyelmét, hogy a téli fagykarak elkerülése érdekében a kezelésük alá tartozó épületeknek a házi vízvezeték, berendezéseiket és vízmérő helyeket szíveskedjenek rendezni hozzátartóik közreműködésével.

A debreceni Fazekas Mihály Gimnázium (Hatvan u. 4.) a tanévben is indít felvételi előkészítő szakkörök hétére matematikából, orosz nyelvből, francia nyelvből az általános iskolák érdeklődő VIII. osztályos tanulói számára.

A TITÁSZ V. közleménye: Debreceenben a János u. V.H.I.R. állomástól az Olajút tr. állomáig épített 10 kv-os és 1 kv-os vezetékhálózat (Keresztesi u. - Huszár G. u. - Luther u.) 1983. október 17-én 7 órakor feszültség alá helyezik.

Ertesítjük a városi vízvezeték-hálózatba kapcsolt fogyasztóinkat, hogy 1983. október 3. és 29. között a városi közüzemhálózat mosástását végezzük. A mosás naponta a következőkben 22 órától 05 óráig tart.

Gyümölcsfajtaványok, frösköndek, díszfák nagy választékban kaphatók a Hunyadi Mgtisz falkolai lerakóban. Kiszegély út-Határ út sarkán. Nyitva: október 15-től: hétfőtől szombatra 7-15-ig, vasárnap 7-12-ig, november 1-től: hétfőtől péntekig 7-15-ig, szombaton 7-12-ig, vasárnap zárva. Megközelítés: 2-es, 3-as, 17-es, 17Y-os, 22-es autóbusszokkal. (x)

Felhívás: Debreceenben a Tácsóker területén a városrendezési terv szerinti kispári és mazánkereskedői tevékenység gyakorlati céljából (virág- és zöldséggyűmölcs kereskedői kivételével) pavilon építésére van lehetőségek. Jelentkezni lehet: Debreceen megyei városi Tanács VB Hivatal igazgatási osztályán (Kossuth u. 12-14. I. em. 150-151. szoba). Jelentkezési határidő: 1983. október 30. (x)

JANOS VITEZ TÖRTÉNÉTERŐL SZÓL A VOJTINA bábggyűtes új műsora, melyet október 16-án, vasárnap mutatnak be 10 és 11.30 órakor a Kőlcsey Művelődési Központ bábszínházában.

GYERMEKEKNEK. A sonkaizú sajt, a Beteglégtatás, a Delfinia az én világom és a Pegazus című kisfilmeket vetítik október 16-án 15 órától a Kőlcsey Művelődési Központ Hatvani termében.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Október 15-én, szombaton reggel 6 órától vasárnap reggel 6 óráig dr. Nagy Zsigmond Debreceen, Laktanya utca 35. (telefon: 24-402) tart állatorvosi ügyeletet.

KIÁLLÍTÁS. Kruch Nikola szobrászművész és Mottl Román grafikusművész kiállítását október 16-án délelőtt 11 órakor nyitják meg a Kőlcsey Művelődési Központ kisgalériájában. A román művészek tárlata október 30-ig tekinthető meg.

Forgalomkorlátozás

A Debreceen városi és járási Rendőrkapitányság október 17-én 20 órától másnap 11 óráig Debreceenben a Vörös Hadsereg útján a Kossuth utca kereszteződésétől a Csapó utcáig - az úttest mindkét oldalán - minden jármű várakozását; október 18-án reggel 9.45 órától kb. 10.30 óráig a Vörös Hadsereg útján a Kossuth utca kereszteződésétől a Kálvín térig minden jármű forgalmát megtiltja. A szabálytalanul várakozó gépkocsikat az územben tartók felelősségére és költségére elszállíttatják.

Ugyanemiatt és a hídpályaszakaszok javítása érdekében a 42. számú püspökkladány-biharkeresztes-i főúton a Berettyó-hídat a forgalom elől teljesen lezárja a 42. számú út 37+912 km szakaszától a 44+882 km szelvényig. A lezárás október 19-én, szerdán reggel 8 órakor kezdődik. Elterelőül a 42-es és 47-es főutak elágazásától Berettyóújfalun át a 47-es és 4214-es jelű út elágazásig. Innen a 42-es főutat a 4214-es jelű úton keresztül lehet elérni, mely Berettyóújfalun lakott területek déli határánál ágazik ki a 47-es debrecen-szegeji főútról.

Munkavédelem a Haladás ÁFÉSZ-nél

Új munkavédelmi szabályzat szerint gondoskodnak a püspökkladányi Haladás ÁFÉSZ-nél a dolgozók testi épségének és egészségének védelméről.

Az előírások betartásáról a szövetkezetnél függetlenül, a munkavédelmi előadó, társadalmi munkavédelmi felügyelők és munkavédelmi öregek gondoskodnak. A munkavédelmi öregek száma 56. Társadalmi munkavédelmi felügyelői megbízatással is már 3-an rendelkeznek.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIO

MOZI: Az álarcos lovas legendája (amerikai). Vig hn. 4, 6, n. 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

TELEVÍZIO: BUDAPEST, 1.: 8.47 Műsorismertetés, 8.50 Idősebbek is elmondhatják... 9.00 Tévétorna, 8.55 A zöld erdő meséi, Amerikai rajzfilmsorozat, XIII/8. rész: Béka papa utazása, 9.15 Tizen túllak társasága (ism.), 9.35 Emberrablók, Angol-NSZK kalandfilmsorozat, XIII/2. rész: Hőseleon kapitány, 10.20 Kórház a város szélén, Csehszlovák filmsorozat XX/19. rész: A gyulladás eredményei (ism.), 11.20 Nemcsak nőknek (ism.), 11.35 Autómotorsport, A Telesport technikai magazinja (ism.), 11.55 Képzőművészet, 12.00 Műsorismertetés, 12.05 Képzőművészet, Francia rövidfilm, 14.55 Képzőművészet, 15.00 Amerikai rajzfilmsorozat, XIII/4. rész: Szalad a falat, 15.15 Hírek, 15.20 Sorstársak, 15.45 Közéleti magazin, A maláji tigris, Olasz kalandfilmsorozat, VI/4. rész (ism.), 16.40 Képzőművészet, 16.45 MAFILM-magazin, 16.55 U. Dózsa-Rába, ETO bajnoki labdarúgó-mérkőzés, A szünetben: Reklám, 18.45 Diagnózis, 19.00 Reklám, 19.10 Idősebbek is elmondhatják... 19.15 Tévétorna, 19.15 Esti mese, 19.30 Tv-híradó, 20.00 Vers - mindenkinnek, Balassi Bálint: Az ő szerelmének öregek és maradtam, 20.05 A Telepódium kabarébemutatója, Eltekedve elvevők, rajta! 21.15 Magyar diszkótáncbajnokság, 22.20 Tv-híradó, 23.20-0.10 Bizalom, Magyar film, (14 éven felülieknek!)

POZSONY, 1.: 8.13 Világhíradó (ism.), 8.30 Uttörök magazinja, 11.00 Szovjet tévésorozat (ism.), 12.05 Híradó, 12.20 Fűvöszene, 12.55 Szóval és kamezzal, 15.55 Találkozás Horcében, Szorakoztató műsor, 16.30 Inter Bratislava-VS Praha férfi kosárlabda-mérkőzés, 17.50 Szévszavtropol, Szovjet dokumentumfilm, 18.10 Válasz a nézők leveleire, 18.20-19.10 Goro, a fehér kutya, Japán tévésorozat, 21.00 Maria Rotova és vendégei, 21.45 Sporthíradó, 22.10 A pápa nevében, Olasz film, 23.55 Zenés műsor.

POZSONY, 2.: 10.00 Az élet múzeuma, 10.25 Látogatók a világlátnivaló, 11.00 Dokumentumfilm, 11.25 A honvédelmi szervetéről, 16.15 Híradó, 16.30 Természetfilm, 16.55 A harmadik határ, Lengyel-magyar tévésorozat, 17.50 Cselgáncs, VB, 19.00 Didi Dragan énekel, 19.30 Rimádó, 20.00 Hangverseny, 21.15 Emilia Galotti, Tévéjáték, 22.15 Az Alan együttes műsora-ból.

3. NEMZSŐR: 7.00 Román nyelvű nemzetiségi műsor, 7.30 Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor, 8.00 Hírek, Időjárás, 8.05 Műsorismertetés, 8.08 A kiállítóterembe! 18.30 Hírek, Időjárás, 8.11 Szeretők programjából, 8.17 Magyarországi orgonák, 9.09 Századunk zenéjéről, 9.47 Hangfelvételek felsőfokon, 11.00-11.05 Hírek, Időjárás, 12.45 A Budapesti koncert-fúvószenekar játszik, 13.00 Hírek, Időjárás, 13.05 Műsorismertetés, 13.07 Leműsorze helyett, 14.00 Kivánság-műsor szombaton, 16.00 Aranyalbum, 17.12 A Kühn-vegyes kar Poulenc-motettákat énekel, 17.30 Tip-top parádé, 18.30 Kritikusok fóruma, 18.10 Népezen sztereóban (ism.), 18.40 A magyar széppróza százada, Pap Károly, A szelle útja, 18.55 Pár-baj, 19.00 Hírek, Időjárás, 19.05 Beatrice di Tenda, Részletek Bellini operájából, 19.35 A bécsi Alban Berg-vonósnégyes hangversenye, Kb. 20.25-20.45 Tíz éves a Kacskeleti Kodály Intézet, Kb. 21.30 Népdalok, 21.43 Rendszeres vokális muzsika, 22.30 Beszélgetés Bata Imrével a Tűztánc című antológiáról, 23.30-23.33 Hírek, Időjárás.

NYIREGYZHÁZA: 8.00 Hírek, Időjárás, Lapszemle, Evfordulónapjár, 8.30 A héten történt, 8.50 Hétfői teríték, zenével. (A tartalomból: Programajánlat; Hobbimikrofon; Városnézés Nyíregyházán - Antal István; Kultúrújsági kukkantó - Rózsavalkó ifjúság; Tárlatzóban. Alkotti ifjúság - Kolláth Adrienne, 9.57-10.00 Műsorismertetés. (A nap szerkesztője: Tarnavölgyi György.)

SZÍNHÁZ: HUNGÁRIA: Okt. 19., szerda, 19 óra: A vezéreszerem játéka - Szilgiety-b. CSOKONAI: Okt. 20., csütörtök, 19 óra: Ördögölő Józsiás - Somlay-b. Okt. 21., péntek, 19 óra: Paraszthölgyet - Bajazzók - Thuróczy-b. Okt. 22., szombat, 19 óra: Ördögölő Józsiás - Csokonai-b. MŰV. KÖZPONT: Okt. 22., szombat, 19 óra: Szerelmek, színház - bériétszűnet. A bekéscsba Jókai Színház vendégjátéka.

BUDAPEST, 2.: 17.27 Műsorismertetés, 17.30 ITV-nyelvtanfolyam, 18.05 Az élet szerelme, Tévéfilm (ism.), 19.10 Uj egymillió fontos hangjegy, A Neoton familia műsora (ism.), 19.30 Tv-híradó, 20.00 Vers - mindenkinnek, 20.05 Melankolikus történetek, Holland tévéfilm, 21.30 Tv-híradó, 2. 21.50 Cselgáncs, VB, Döntők, 22.30 Képzőművészet.

RÁDIO: KOSSUTH: 4.25-7.59 Jó reggelt! 8.00 Hírek, Időjárás, 8.05 Műsorismertetés, Kb. 8.20 Mai kultúrális programok, 8.30 Csapladi túrók, 9.00 Mit, hol, mikor hogyan? Tanácsadó műsor, 9.15 Színes népi muzsika, 10.00 Hírek, Időjárás, 10.05 Volt, lesz, 12.00 Déli krónika, 12.30 Déli zenepárádé, 13.25 Orvosi tanácsok, 13.30 Magazin a világ mezőgazdaságáról, 14.00 Hírek, Időjárás, 14.05 A hét embere, 15.14 Zenéi anyanyelvünk, Hőcölgő, 14.25 Magyarán szólva, 14.40 Irodalmunk a felszabadulás után, Weöres Sándor, Tűz, kb. 15.10 Uj zenei újság, 15.55 Reklámparádé, 16.00 168 óra, Közben: 17.00-17.05 Hírek, Időjárás, 17.30 Komoly zene, „lemezlovas”, 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.25 Mai könyvajánlatok, 18.28 Hallatónk figyelmébe! 18.30 Hírek, Időjárás, Sport, 18.45 A szülői ösztönök kaja, 19.30 Irodalmunk a felszabadulás után, Füst Milán: Oszli vadász, 20.20 Luciano Pavarotti operafelvételeiből (ism.), 21.01 Órakerék dallamok, 22.00 Hírek, Időjárás, Sport, 22.20 Europa - hangversenytermeiből, 23.47 Kodály: Klene epigramma, 24.00 Hírek, Időjárás, 0.10 Melódiaközlél, Közben: 1.00-1.05 Hírek, Időjárás, 1.58 Hírnemű.

PETŐFI: 4.25-7.59 A Petőfi rádió reggeli zenés műsora, 8.00 Hírek, Időjárás, 8.05 Szeretők állított műsor, 8.11 Farkas Gyula: Czinka Panna kesergője és friss, 8.20 Tíz perc külpolitikát (ism.), 8.30 Hírek, Utközben, 8.35 Zentai Anna és Rátványi Róbert operettkettősöket énekel, 8.57 Reklám, 9.00 Rándavölgyi Jókai-klubban, 10.00 Szombat délelőtt, 10.30-10.35 Hírek, Utközben, 11.30-11.35 Hírek, Utközben, 12.00 Józsiás szól a nota, 12.30-12.35 Hírek, Utközben, 12.49 A legjobb szívű boszorkány, Zenés játék gyermekeknek, 13.45 Időjárás és vizuálisjáték, 14.00 Irodalmi világlásár, Finnország, 14.30 Hírek, Utközben, 14.35 Sanzonok, 14.55 Sport, 15.50 A tamburmajor lánya, Részletek Offenbach operettjéből, 16.30 Hírek, Utközben, 16.35 Kirándulás a spanyol popzenében, 17.20 4x4 -

VILÁG PROLETÁRI EGYESÜLETEK HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ XL. ÉVFOLYAM 245. SZÁM ÁRA: 1,40 FORINT 1983. X. 16., VASÁRNAP A MAGYAR Terveink több mint a debr... A Debreceen műtásául működő zeledeve az év vezet feladataik költségvetés adta... Több intézmény olyan terven felra, amire az intézetet nem iránygyedik negyedévdástra váró gond... Mint ismeretes létszám megnöveköla épületének... lócsoportok más utaztatását követnővélték a költse felszerelési tárgygessé... Az új tornater bővítése ugyancs szerzését kívánta... A tanácsi inté let-előirányzati pénzügyi osztály kel közötten fel indokoltan tartó... A végrehajto tá tanács 1983. évi tési tartalékent 350 ezer forintot rendelkezésére e... Mi valósul me... Az óvodai gazd számú a berende kat cseréli ki. A... Mi a l vélem Tanácsk kérdése... Debreceenben, október 18. és 20. közöttaj a lak sokat: A jövő héten sokat: 1. számú tan kerület), Monti Előadó: Lukács tanácsi bérlaká helyzete - az l... 2. számú tan tókerület), Ara Előadó: Kovacs rend: A tanács dahálózat karb - a közlekedé problémák. 4. számú tan kerület), Lonn Kovács László tanácskozó köz csatornázás és évi tervek és l... 7. számú tan tókerület), Han Előadó: Sándor igazgatója. Nap kosítás, parkvé helyzete - az... 8. számú tan mű választóker 17.30 óra. Elő Vállalat főmért a zöldterületek helyzete - az... A fórumsoroz hogy a lakossá az említett kérs itani tudják.